

קדושת אצילות

התאחדות החרדים
לדרישת ציון
על טהרת הקודש

זכור

לאברהם ליצחק
ולישוראל עבדיך

אשור נשבעת להם בך

ותזכר אלהים

ארכה את זרעכם
ככוכבי השמים וכל הארץ

הזאת אשור אמרתי

אתן לזרעכם

25

ונתתם לעוֹלָם

2

כי לא ימושו
ה' ונהלתו
לא יעזב

אמחצם

ולא יכלו קום
יפלו תחת
הגלי

9

גרשו האמה הזאת

ואת בנה

כי לא יירשע

3

בן האמה הזאת
עם בני עם יצחק

יודע בגוים
לעינינו

נקמת דם
עבדיך
השופך

15

המאמין לא יחוש

לכבוד מערכת 'קדושת ציון' הנכבדה!

אודה לכם מאוד אם אוכל לנצל את הבמה הנכבדה שלכם לפרסם את הדברים הבאים. מי שזוכה להתבונן ולהבין את מהות התקופה, ובפרט מי שקורא את הגליונות שלכם, יודע שאנחנו באמצע תהליך של קיבוץ גלויות, ושבזוודאי אי אפשר להתכחש לכך, שכל התהליך המופלא, שבמסגרתו התקבצו לכאן כמעט רוב עם ישראל באופן לא טבעי – כל התהליך הזה נעשה במקרה, חס ושלום. ודבר זה נותן הסתכלות אחרת על המאורעות, שאיננו כספינה המיטרפת בים ללא מנהיג, אלא זה חלק מהתוכנית הא-להית, וכך היא הגאולה, שהיא מגיעה גם עם קשיים, אבל כל הקשיים הם חבלי הלידה, והקדוש ברוך הוא לא עזב את הספינה, והוא מנהיג אותה אל חוף מבטחים, ואיננו ח"ו במצב כמו הפוגרומים שהיו בזמן הגלות ר"ל, שהיו מחמת הסתר פנים ומחמת שפלותו של עם ישראל בגלות. מי **שמסתכל** בצורה כזו על המאורעות חווה אותם בצורה יותר רגועה וללא איבוד עשתונות, וחשוב מאד להנחיל לילדים את ההסתכלות הזו.

ובענין זה רציתי להביא מדבריו של מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל, כפי שמסופר בספר 'מלך ביפו' (ח"ב עמ' 606): "כשהעריבים צרו והמטירו פגזים על יושבי ירושלים, יצא רבנו והלך ברחובה של שכונת בית וגן. ארשת של רוגע ושלווה קרנה מפניו. פגש אותו יהודי ושאל: "למדנו, רבי, מה יהא עלינו מסכנה גדולה זו שכולנו שרויים בה?" מיד נענה והשיבו: "שא נא עיניך סביב וראה את ההרים והגבעות המקיפים את עירנו ירושלים. והלא כך אומר דוד המלך בתהלים שלו (קכה ב): "ירושלים הרים סביב לה – וה' סביב לעמו מעתה ועד עולם". פירוש: כשם שהנך רואה עין בעין את התמונה החיה של "ירושלים הרים סביב לה", ואינך זקוק להוכחות – באותה מידה ממש רואה אני ראייה חושית כי "ה' סביב לעמו מעתה ועד עולם" – **והמאמין לא יחוש**.

כשביקר בשנה הקודמת, בחורף שנת תשכ"ו, בישיבת 'אור תורה' – בימי שהותו בעיר הכינרת – הראה לו אחד הלומדים, ר' שמשון מרגליות ז"ל, מן המרפסת את הרי הגולן הנשקפים מנגד. ה'רמה' כולה נמצאה בעת ההיא בשליטת הסורים. וכה אמר האיש: "שם למעלה יושב האויב, ובכל רגע שירצו יש בידם להפגז אותנו, חס וחלילה". למשמע המילים האחרונות הגיב רבינו בחינוך: "הו, הו, ועוד איך הם רוצים... ועוד איך הם רוצים... אך הוא אינו מאפשר להם..."

והכל הבינו. כשאומר "הוא" בלי תוספת – כוונתו לרבש"ע.

וכאשר התחוללה בארץ ישראל המלחמה הידועה בשם מלחמת יום הכיפורים, תשרי תשל"ד, הזכיר כמה הרפתקאות וזמנים קשים שעברו עליו בחיים, בכללם ימי חירום ומהומות מלחמה, בציינו את ההבדל: "שבחוץ לארץ ישבתי עם הגמרא ולמדתי מתחת השולחן", ואילו כאן, ברוך השם, אפילו בזמני מלחמה "ישבתי עם הגמרא ולמדתי מעל גבי השולחן..."

ובאותו ענין אביא עוד דבר ממנו שהובאו בספר הנ"ל (ח"א עמ' 463-464): באיגרות שכתב לידיד בארץ ישראל, לאחר שפרצו בה מאורעות דמים מידי הכנופיות הערביות, קוראים אנו בין השאר את הקטעים הבאים אשר מהם נשקפים קצת הלכי נפשו בנוגע לארצנו הקדושה:

"בהגיע אלינו איזו בשורה טובה מן הארץ, אנו שמחים כמו על גאולתנו ופדות נפשנו. בכליון עיניים מחכה כל אחד ואחד על עיתוני בוקר לדעת את שלום הארץ ומה יעשה בה, כל מכתב המגיע עדינו הוא מחיה נפשית... זה עתה נודע שהמצב בארץ הולך וטוב, הלואי שתהיה בשורה זו שמועה נכונה..."

ההתענינות בכל הנעשה בארץ ישראל היא גדולה מאד. כל רצח אנו חשים, כל אחד ואחד מאתנו, כאילו הוא רצח בעצמותיו. ומתוך השקפה זו תבין, שמכאוביכם הם מכאובינו. אבל מי שחש בכאב הציבור הוא גם נמנה על אלו המשתדלים למצוא מזור ותרופה. **הסבלנות והבטחון של הישוב בשעה הנוכחית, המה שתי עטרות של היהודי הנצחי, אשר בהם ישראל יתפאר – חזקו ואמצו ה' עמכם.**

בתקוה שבמהרה יתקיים כלה שעיר וחותרנו ויעלו לציון מושיעים, והיה ה' למלך על כך הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

מ. ד.

מודיעין עילית

גליון 74

מרחשון-כסלו תשפ"ד

מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'

יו"ר ועורך ראשי: הרב יהודה אפשטיין

עריכה לשונית: הרב יהודה אפשטיין

עורכי משנה: הרב פסח הלפרין, הרב חיים אינהורן, הרב יואל ברמן

עיצוב ועימוד:

קליין זק7305@gmail.com

ועדת ביקורת

דוא"ל ph@kedushastzion.org

מחלקת הפצה

דוא"ל hafatza@kedushastzion.org

להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל, ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

טל 079-6073701 שלוחה 9

טל 077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובחו"ל

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות

לע"נ

שמואל שמשון בן ישראל

לאה מרים בת ישראל

דב בער בן משה

יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף

משפחת רבין

הערת המערכת: גליון זה משמש במה לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון. המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות הכותבים בלבד. הארות והערות שתקבלנה בשמחה ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט כדרכם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל, הנוחים זה לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.

דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:

DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אגודת קדושת ציון

פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל ביהדות, כמקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי תורת ה'

לתרומה / למנוי גליונות להפצה

לתרומה / למנוי: נדרים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' | לתרומה בלבד: בנק מזרחי (20) סניף 459 מס' חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

דעת תורה

ממך האדמו"ר מקלויזנבורג הגה"ק בעל שפע חיים מצאנז זי"ע

הערבים אשר הם לימדו את הנאצים את המלאכה איך להרוג את בני ישראל, והם אלו אשר האיכו בהם להשמיד ח"ו את בני ישראל, וכן גם היום הנאצים שנמלטו על נפשם מתגוררים במדינות ערב.

יזכאמור עיקר שנאתם של רשעים אלו היא לדת ישראל, כפי שגם אותו רשע ימ"ש הייתה עיקר שנאתו אל דת ישראל, אשר על כן היו הרשעים קובעים את כל הגירושים וההריגות והצרות דווקא על ימים טובים, פעם בראש השנה, פעם בשמחת תורה, ופעם בפורים וכיו"ב, בכל יום טוב הייתה עת צרה וראו בעליל שהטומאה מחפשת לעצמה דווקא ימים טובים להרע לישראל, כי עיקר שנאתם היא לדת משה. שמלחמה זו היא מלחמת החושך והאור, שהטומאה אינה יכולה לסבול את הקדושה, וענין זה החל מאז שהתקנא הנחש באדם הראשון, ועדיין לא נפסק עד היום, אלא אדרבה ככל שקרבים ובאים ימות המשיח שנאת הס"ט"א גדלה והולכת, אשר על כן האדם החס על נפשו ואינו חפץ לצאת ח"ו לתרבות רעה עליו להיזהר לעת כזאת ביותר."

ופעם אחרת אמר: "בדרך הטבע בימינו הייתה צריכה להיות טבועה בלבנו שגאה עזה לישמעאלים וחוסר יכולת להביט בפניהם, אחר כל מה שעברנו בשנות המלחמה אצל הרשע היטלר יימח שמו. ידוע לי שהמופתי יימח שמו וזיכרו היה זה שלימד את היטלר לבנות את תאי הגזים והמשרפות, כפי שהנני יכול להעיד על כך. בשעה שהשתחררנו מהמחנות הכניסו אותנו למחנות הנוער

לרגל המצב נשא כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א שיחת חיזוק, בהתייחסותו לטבח של הערבים, כי אביו מרן בעל השפע חיים מצאנז זי"ע כבר חזה את הדברים לפני כ-50 שנה ואמר כי "בני ישמעאל המה מקליפת חמור, שטומאתה גדולה יותר מקליפת כלב והם רשעים גדולים יותר מהיטלר ימ"ש" בעקבות כך אנו מביאים קטעים מיוחדים משיעורי חורש"י שמסר האדמו"ר מצאנז זי"ע סביב המצב והמלחמה בישמעאלים.

בפרשת אחרי קדושים תשל"ה:

"מלפני זמן רב כבר אמרתי מדעתא דנפשאי, והנאני הדבר שלאחר מכן הגיד לי איש אחד שהיה מקורב ביותר אל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שבעצמו שמע מפה קדשו שגם הוא אמר כדברים האלה, שהישמעאלים והמצרים הם רשעים גדולים יותר מהיטלר ימ"ש. כשאמרתי דברים אלו מלפני כעשרים שנה, היו כאלה שהתווכחו עמי על כך, אולם כאמור גם הרה"ק מבעלזא אמר כן. כי על פי פנימיות התורה בני ישמעאל המה מקליפת חמור, שטומאתה גדולה יותר מקליפת כלב. המופתי ימ"ש הוא הוא אשר נתן עצה להיטלר ימ"ש איך להשמיד את בני ישראל בתאי הגזים כפי שכבר העדתי לאמר, שבהיותנו במחנה פעלדאפינג מיד אחר שנשתחררנו מעול הנאצים ימ"ש, השכינו אותנו במחנה שהיה שייך מלפנים אל ה'היטלר יונגד', וראיתי כתוב שם על כל הארונות שהיו בתוך הצריפים האלה אותיות ושמות בלשון ערבית, כי שם התגוררו

תוכן הגליון

2 המאמין לא יחוש

מכתב למערכת - דברי מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל

3 דעת תורה

מרן האדמו"ר מקלויזנבורג הגה"ק בעל שפע חיים מצאנז זי"ע

6 דבר העורך

הרב יהודה אפשטיין

7 להחזיר לעצמנו את צלילות הדעת

מתוך שיחת האדמו"ר מסלונים זצ"ל בעל 'נתיבות שלום' בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים

9 סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה

הרב בצלאל גנז

מלחמה לה'

הרב חיים אינהורן

11 לשכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם

13 סדר מוסר

15 לעשות נקמה בגוים

18 עת מלחמה

הרב מיכאל שפירא

19 וחסו בשם ה'

הרב מנשה בן-יוסף

22 המחיר של ארץ ישראל

עו"ד הרב נתן רוזנבלט

23 הטבח בדרום ומקומו בתולדות

מאבק האידאות בישראל

הרב יהודה אפשטיין

25 מצות ירושת הארץ

מאת בעהמח"ס בית בארץ ישראל, ונטעתם, חיבת הארץ ועוד

26 בית המדרש

קוראים כותבים:

26 • האחדות המזויפת

26 • מלחמת דת? לא לפחד מזה!

27 • קנינת חרבות בן-בן

27 • על החטא הנורא של מאיסת

ארצנו הקדושה

28 • תיקון החרב והקשת

31 הקוד האתי של צבא ישראל

שיונהג במדינת התורה

32 פסוקי חיזוק, אמונה ובטחון

ללוחמי מלחמות ה'

בגליונות האחרונים, השתדלנו לגוון את צורת הגליון, ומלבד המאמרים התורניים, אשר אפיינו את הגליון מיום הקמתו, הוכנסו כתבות מעניינות, ראינו עם רבנים ואישי ציבור, תמונות צבעוניות ושאר אטרקציות, מתוך מגמה להנגיש את הגליון ככל הניתן מבלי לפגוע באיכות וברמה.

בעזר ה' בכוונתנו להמשיך במגמה זו תוך שימת לב לשימור האיכות הן בתוכן והן בצורה, ואנו שואפים אף להוסיף מדורים יעודיים לקהלים רחבים יותר ובתוכם נשים וילדים.

אולם בגליון זה, לנוכח מצב המלחמה והאסון הכבד שהתרחש על עמנו בשמיני עשרת, ראינו לנכון להתמקד יותר בתוכן היסודי ובביסוס הרעיונות העיקריים בתחומים רבים, אשר הגליון שלנו מהווה עבורם שופר יחודי בקרב הציבור החרדי.

על-כן, ולאור השתתפות בצערם של כלל ישראל, האבל הכבד אשר פקדנו ומצב המלחמה השורר בארצנו, הגליון הזה מקבל צורה חיצונית-ופנימית שונה מאלו שקדמוהו.

תקוותנו, שנוכל בקרוב לשוב למתכונת של החודשים האחרונים, ולהרחיב אותה כאמור.

נשמח לקבל משוב בענין זה, כמו בכל ענין אחר, בתיבת הדוא"ל של האגודה - office@kedushastzion.org

הנאצי, ועל הארונות והדלתות היו רשומים כתובות ורשימות בשפה הערבית. ותרגמו לנו הכתוב בערבית "כאן גר המופתי וקבוצתו שהמציאו ולימדו את היטלר לעשות את תאי הגזים".

"ולאחר שהרשעים הללו עזרו ורצו להכחיד את עם ישראל, הרי אין שיעור לשנאה הגדולה שצריכה להיות אצלנו כלפי הגוי, ואיך אפשר עוד להביט בעיניהם ולהתחבר עם רוצחים שפלים אלו אשר כל מחשבתם יומם ולילה היא לכלות את עם ישראל חלילה, והם זוממים תמיד לאמר "לכו ונכחידם מגוי ולא ייזכר שם ישראל עוד".

"לאחר כל זאת עדיין ישנן כתות רעות של רשעים, מינים כופרים ואפיקורסים, בעיקר באוניברסיטאות ובעוד מקומות ובין אלו המכונים "חברי כנסת", השואפים להתחברות עם הגויים, ועוד מגינים עליהם. ולעומת זה הם שונאים שנאה עזה את היהודי הנאמן לתורתו, עד כי קוראים אחריו בלעג "דתי" ככינוי גנאי.

"אותם פרופסורים, בכל נאומיהם יודעים לקרוא לאהבת ואחוות הגויים, שהם האנשים התרבותיים, ומאידיך משסים לשנא את היהודי. כשמענישים איזה גוי, אז נעים אמות הסיפים ותרעש כל הארץ, ולעומת זאת כשהורגים יהודי אין קול ואין עונה".

"מחויב אני לקיים את הנדר שנדרתי שם, שבכל מקום שאבוא אספר את כל מה שענייני ראו שם, מי הם אותם רשעים ומה מעשיהם, ובכל מקום ובכל מצב אצייר את הגוי בדיוקו האמיתי ואתאר אותו במלוא שפלותו ורשעותו. וכגואל הדם של אשתי ו-11 ילדי לא אחדל להתריע על כך כי הערבים יימח שמם גרוועים מהנאצים ימ"ש".

ובפרשת כי תצא תשד"מ, אמר בין השאר את הדברים הבאים:

שמעתי מכ"ק אאמ"ר ז"ע שסיפר מהגה"ק בעל הנודע ביהודה ז"ע, שפעם בדרשה צעק בבכיה מרה, הנשמע כזאת שכשהולכים ברחוב ורואים רוצח וסכיניו בידו, שיחבקו וינשקו אותו. ובכה ואמר, כל גוי העולם חרבם שלופה בידם ורודים ביהודים, העוד נחבק אותם, העוד נתחבר עמהם, עכדה"ק. ואכן אי לאזנים שכך שומעות ואוי לעינים שכך רואות, שבדורנו כשהחושך יכסה ארץ ואנו רואים רח"ל את הרשעות הגדולה של הגויים, עם כל זה ישנם רשעים המחפשים להתחבר עמהם, ולעומת זה הם שונאים שנאה עזה את היהודי הנאמן ליוצרו ולתורתו, עד כי קוראים אחריו בלעג "דתי" ככינוי גנאי.

מאז היתה יהודה לגוי לא נשמע כזאת בישראל, שכתבי העת וכל כליהם הטמאים כמו הרדיו וכו', מחרפים ומגדפים את היהדות הנאמנה ולעומתם מרימים קרנם והודם של הגויים הרשעים אשר ידיהם דמים מלאו ברצח ילדינו והורינו והכחדת כל משפחותינו. מצב זה גרוע מגלות מצרים, שכן במצרים לא התחברו היהודים עם המצרים ולא השתדכו עמהם, ואילו בזמננו המצב להיפוך, ואין מעיזים להגיב על כך במאומה.

על כן מחויב אני לקיים את הנדר שנדרתי שם, שבכל מקום שאבוא אספר את כל מה שענייני ראו שם, מי הם אותם רשעים ומה מעשיהם, ובכל מקום ובכל מצב אצייר את הגוי בדיוקו האמיתי ואתאר אותו במלוא שפלותו ורשעותו. לנוכח זה איך אפשר להבין את התחברותם של הרשעים עם הגויים, אשר רק אולי אצל חיות השדה אפשר לראות חיה טורפת, שלאחר שטרפה עדיין חיות אחרות באות לקראתה ומחפשים את קרבתה.

מוטל עלינו להתחזק באמונה אמיתית ולדעת ששני הדברים הם שלא כדרך הטבע, הן כח הטומאה והרשעות של הגויים והרשעים, והן ההתחזקות של היהדות באמונת ויראת השי"ת והתרחקותם כליל מהגויים, שלא יהיה עמהם כל חלק ונחלה. ואכן רואים שלמרות כל ההסתה של אותם המלומדים הפרופסורים למיניהם ושל סופרי כתבי העת שלהם, המחזירים רעל וארס כנגד הדת והתורה"ק, זה לעומת זה עשה אלקים שתתחזק האמונה הפשוטה ותתגבר כח הקדושה.

ומי שיביט לעומק יראה הכול רשום בתורה שכן יהיה בפסוק "והיה כי תמצאנה אותו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו". **וכגואל הדם של אשתי ו-11 ילדי לא אחדל להתריע על כך כי הערבים ימ"ש גרוועים מהנאצים ימ"ש".**

ובפרשת כי תצא תשמ"ג, אמר בתוך משאו כדברים הבאים:

"באופן אחר יש לפרש, שהתורה מכנה "אויבך" את אומות העולם, כפשוטו. מאז ומעולם ידעו את ההלכה הידועה (ספרי, פרשת בהעלותך, אות יא) שעשו שונא ליעקב, שכל גוי שונא את ישראל ושאיתו להרוג יהודים. לא לחינם הזהירה התורה (דברים ז, ב) לא תחנם, ודרשו חז"ל (עבודה זרה כ) לא תתן להם חן ושאסור לומר כמה נאה גוי זה.

לדאבוננו, דווקא אחרי שכבר למדנו היטב על בשרינו עד היכן מגיעה שנאת הגוי את היהודי, התוצאה הפוכה. לא הייתה רוצה לדבר מזה כי הדיבור בענין וזכרון העבר מחלישים אותי ואינם מוסיפים לי כח, אבל הלב כואב לשמוע שישנם היום אנשים שטוענים שלא כל הגויים התנהגו בצורה רעה כזו, כי ישנם גויים טובים ונאמנים, נחמדים ובעלי לב טוב.

היום, כבר מתחילה להיוודע רשעותו של נשיא אמריקה, וזוועלט, שלא רצה לתת ליהודים להיכנס למדינתו...

גם בארץ ישראל ישנם משומדים וקומוניסטים, שמצדדים בגלוי לטובת הערבים ימ"ש ומצדיקים את פעולותיהם האכזריות בשפיכת דם ישראל. ישנם כאלה שמתחברים עם המחבלים ימ"ש, שהם הרוצחים השפלים ביותר, מצדיקים רק אותם ועוד הולכים להלשין על היהודים אצל אומות העולם. מצב כזה לא היה מעולם, שיהודי ישנא יהודים ויאהב את הגויים.

מעולם לא היה מצב משונה כזה, שיהודים עטורים זקן ופאות וכובע לראשם, יאהבו גויים, ידברו בשבחם ויהללו את מעלותיהם, בעוד את אחיהם היהודים הם שונאים ובוזקים אחריהם, כדי לספר לאומות העולם על כל רעה וגנות שמצאו אצלם. לא יאומן כי יסופר, וכל זמן שהשי"ת יתן לי חיים ועיני יהיו פקוחות, לא אחדל מלהתריע על כך, כי זהו טומאה שלא היתה מעולם. הנשמע כדבר הזה, שזרע אברהם יצחק ויעקב יאמרו שנמרוד צדק במה שהשליך את אברהם אל כבשן האש. רואים בחוש שניטלה הדעת מהאנשים הללו ולא בדעת ידברו רח"ל.

רק לפני שנים מועטות נמצאו במגירותיהם של שרי הצבא הערביים, תכניות להקים גדרות תיל ומחנות השמדה, כמו שעשו הנאצים ימ"ש. הלא המופתי ימ"ש היה זה שלימד את היטלר ימ"ש את התוכניות כיצד להקים את תאי הגאזים.

...לא אחדל מלהתריע על כך, כי זהו טומאה שלא היתה מעולם. וכל זמן שיש עוד שריד מוצל מאש, עליו ללכת מעיר לעיר, ללמד תועים מבני ישראל בינה, שלא יניחו לדבר על לבם הבלים. ...יש להאריך הרבה בענין זה, אבל מפאת חולשתי הנני נאלץ לקצר דברי. רמז לזה אמרה תורה בפרשה, כי תצא למלחמה, דע שהנך נלחם על אויבך, שאומות העולם הם אויבים ושונאי ישראל. אל תשמע להטפה כאילו הערביים הם אוהבים וידידים. גם גוי אמריקה, אנגליה או צרפת, אינם אוהבים את בני ישראל, כפי שאני יכול להעיד, שקבלתי מכות אכזריות מגויים רוסיים ואיטלקיים, הולנדיים ובלגיים. אפילו האומות שמראים פנים כידידים, הסגירו לנאצים כל יהודי שניסה להסתתר.

רק אם תעשה כל האמור בענין, כלומר, שתדע שהגוי שונא אותך ובגין כך אף אתה תשנא אותו ותילחם נגדו, במטרה לאבד את שונאי ישראל ומחללי התורה, ככתוב (תהלים קלט, כא) משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט, אז ונתנו ה' אלקיך בידיך, ותנחל נצחון גדול להכניעם תחתך.

ובפרשת חיי שרה תשד"מ אמר: "לא בזכות אמריקה עומדת א"י כפי שחושבים משוגעים וטיפשים, שוטים ופתיים, **ולא בזה שאמריקה שולחת כסף ונשק אנו חיים בארץ ישראל**, אלא האבות שנמצאים במערת המכפלה עד היום בשביל להגן על היהודים מדרום ורשב" בצפון ובזכותם אנו קיימים בא"י..."

ובפרשת תולדות תשל"ו התייחס לקטרוג על כלל ישראל ולהרמת קרנם של הערבים ואמר: "...ובזה יובן פשרן של המאורעות המפליאות בימינו שהערבים כבר יושבים בארץ ישראל מזה כשש מאות שנה ומעולם לא ידעו מהם ולא שמעו עליהם ובעיני כל העולם היו נחשבים כמצורעים ממש. ולפתע כשנוסדה ממשלת הכופרים התחילו הערבים לעלות מעלה מעלה וכולם יראים מהם ומחניפים להם... כל זה מדוע? אילו היה אדם זוכה לראות רגע אחד מה שנעשה בשמים היה נחרד מאוד מאוד משמוע הזעקה והרעש מכך... **ולכן מכונים הרשעים הכופרים האלו שמאל כי שין שמאלית עם אות ס' מתחלפים זהו שמו של הס"מ שם השטן...**"

ודברים אלו הוסיף ואמר בשיעור בשנת תשד"מ פרשת ואתחנן על גידופי השמאל על הדתיים מול יחסם לערבים: "כבר מזמן אמרתי שיש לפעול ולא לשתוק, כנגד הערב רב שהם כיתות רעים, שכתוב עליהם בזהר פ' בראשית דף קכ"ז, שבזמן ביאת המשיח יהיו כיתות רעים מהערב רב שירצו רק להיטיב עם הגוים ולהרע לישראל. וזה מובא בזהר במפורש... **ואם מכים איזה ערבי או שנוגעים במשהו ממנו הם רותחים ומשתוללים שהכאיבו לערבי, וכשהם עושים רע לשומרי תורה ומצוות זה כלום**. ההיפך, הם עוד נלחמים נגדנו כפי שהיה בגרמניה, ומזמן צעקתי מדוע אנו מאפשרים להם לפושעים הללו להמשיך, אסור להכניע להם ולא ח"ו בזריקת אבנים שיגרמו לחילול ד', אלא בהקמת ועד של משפטנים ועורכי דין שיודעים חוקי המדינה ויודעים על מה למחות וכיצד להראות צביעותם, למשל נגד הכפיה האנטי דתית שלהם, ושלא יכריחו למשל יהודים לחלל שבת... בינתיים הם עושים כרצונם, ולכן צריכים להתאחד נגדם, ואדם שיבזה את הדת יושיבו אותו בבית סוהר יותר מאדם שרצה לפגוע בערבי. ואם זה לא יעשה מיד אני אומר לכם אח"כ יהי מאוחר מידי."

ובשנת תש"מ בפרשת שופטים הזכיר את התקשורת הפרו-ערבית בישראל ואמר: "גם לאחר החורבן של היטלר ימ"ש ושל הקומוניסטים שהיה קשה מחורבן הרומאים, ונשארו קצת שארית הפליטה מארופה ומרוסיה, הם לא למדו הלקח ותמיד שואלים ומתייחסים למה יאמרו הגוים, ומפחדים מהם ועושים כרצונם. **היום כשרוצים לדעת בעולם כמה צודקים הערבים וכמה מסכנים הם - פותחים את הרדיו של ישראל ושומעים כמה הערבים טובים, ואיך היהודים שודדים אותם, ומראים איך פה הרגו ערבי ושם גנבו מערבי, לא צריך לפתוח רדיו באיראן או במצרים** כי רק בתל-אביב יש רדיו כזה ולא באף מדינה ערבית בעולם. לכן עדיף להכניס עשרים צלמים הביתה ולא רדיו אחד של הרשעים הללו!"

ובשנת תשל"ח פרשת שופטים, התייחס לשופטי בתי המשפט המטים את דינם לטובת שונאי ישראל ויגנו על זכויות הערבים בא"י, ואמר: "...וזה שמלמדת אותנו התורה"ק, 'שופטים ושוטרים תתן לך' שיהיו מקרב אחיך הנבחרים, אשר ידעו חוקי האלוקים... **ואם תתן עליך שופט כזה אשר לא אחיך הוא בתורה ובמצוות, הוא יפסוק וישפוט שאסור לך לשבת באר"י השייכת לערבים המסכנים אשר גרשו אותם מכאן, וצריך להחזיר את כל הערבים הללו ולא לנגוע בכל מה שלהם הוא**, ואז לא נצטרך להמתין לבני ישמעאל שיאמרו כן, מאחר שהשופט הישראלי מזרע ישראל יפסוק כן ביתר תוקף, והרי בוש הוא בשיבתו באר"י והוא הוא שאומר על ישראל ליסטים אתם שכבשתם את הארץ... בני מאמינים בני מאמינים יודעים היטב כי משפטי ה' אמת צדקו

יחדיו, וכאשר השי"ת נטלה מהם ונתנה לנו, תהא אר"י שלנו כל זמן שהעולם קיים, ובנ"י ישבו באר"י כימי השמים על הארץ."

ובאותה הזדמנות בהמשך דבריו התייחס לאנשים חרדים ונאמנים הנתפסים בהשפעת כלי התקשורת, ואמר: "כל קיומו של עם ישראל תלוי בכך שיהיה עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב... ועיקר האסון מיום היתה יהודה לגוי היה בכך שהרשעים חיפשו למצוא חן בעיני הגוים... **עד שאפילו אחינו בשרנו נאמנים ויקרים, נתפסים כאשר הם מושפעים מהעתונות ומכלי התקשורת הטמאים והמטומאים המלעיגים לכל קדשי ישראל** ומשפילים את האמונה הקד' והיהדות הנאמנה, והריהם נשפלים והופכים להיות כחגבים בעיני עצמם, ומעטים יש שיכולים לעמוד בנסיון ולהבין שהטומאה מדברת מתוך גרונם של הללו, המהפכים דברי אלוקים חיים, ואומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חושך לאור ואור לחושך, מר למתוק ומתוק למר, הכל שקר וכזב, וסופם שמביאים לידי רצח ואבדון.

זאת הארץ מיד ה' ניתנה לנו וברוך שומר הבטחתו לישראל שלא יכבה נרו של הישוב היהודי באר"י לעולם ועד, וזאת משום כך 'אשר ה' אנותן לך לשבטיך', ולא ע"י שליח, שכל דבר שבא ע"י שליח יכול להפסק, ודבר אלקינו יקום לעולם. יהודים מאמינים בני מאמינים אין שמים לבם למה יאמרו הגוים, היהודים היושבים בערי ארה"ק לא יראו מרבבות עם אשר סביב שתו עליהם, כי 'ונתן ה' לך לב רגז' בבבל כתיב (נדרים כב) אבל **יהודי אר"י יודעים שכשם שהתורה נצחית, כך קיום היהודים באר"י נצחי ובטוחים בהבטחתו ית"ש**, איננו מבקשים מהגוים מאומה, מה שיש לנו הוא מהקב"ה בכבודו ובעצמו, בורא העולם נוטה שמים ויוסד ארץ."

ובתוך משא קודש שיעור חורש"י פרשת בראשית, תשל"ח, אמר כדברים הבאים:

"...וכאמור כך יהיה לעתיד לבוא, שבעוד כל זמן שיהיה מוצא אחר מלבד עזרת הקב"ה, לא ישית הקב"ה לחלצנו מיד צר, וזאת מפאת שהקב"ה הכל יכול, יכול להושיע גם ברגע האחרון ואינו זקוק לעזרת זולתו, שאין דבר העומד בפניו.

וזה מורה לנו התורה"ק בראשיתה, בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובוהו, שיבוא עת ובנ"י יגיעו למצב בו יעלו בדעתם שהארץ בה"א הידיעה דהיינו ארץ ישראל, היתה תוהו ובוהו וכבר קרב קיצה, שהערבים ימ"ש יאימו עליה מסביב בכלי זיין שבכוחם להחריב חצי עולם, וכל העולם ישמעו לדבריהם, וחיל ורעדה יאחזו את כל בני ישראל עד שישאלו להיכן נלך ולהיכן נבוא, ואז-אז כשיתקיים הפסוק חושך על פני התהום, ועלטה תכסה את הכל ללא מצוא שום פתרון טבעי, תתקיים המשך הפסוק ורוח אלוקים מרחפת על פני המים, זהו רוחו של מלך המשיח.

בעוד שקודם לכן, כל זמן שבני ישראל לא יאמרו להיכן נלך להיכן נבוא, ועדיין ישימו בטחונם על פצצות האטום וכיוצ"ב או על אומות העולם שיעזרום, עדיין לא יחיש להם הקב"ה ישועה, ורק בשעה שמלך פרס הולך ומחריב את כל העולם, וירעשו ויבהלו כל האומות, ובני ישראל יצעקו אל ה' בצר להם שכבר הגיעו מים עד נפש ולהיכן ילכו ולהיכן יבואו ומי יפתח בעדם שעריהם, אז-אז יבוא בן דוד לגאלנו, ויאמר לנו הקב"ה כל מה שבראתי ובתוכם כל המזיקים המחבלים והרוחות וכו' לא בראתי אלא בשבילכם בכדי להרעיד אתכם כדי שתאמרו להיכן נלך ולהיכן נבוא, ותגיעו להכרה שאין לכם כל פתרון זולתי בטחון בהשי"ת..." ♦

דבר העורך

הרב יהודה אפשטיין

אלא בכלל האוכלוסיה הערבית בישראל – כשיודעים את כל הנתונים האלו, נשאלת במלוא תוקפה השאלה, מה מונע מהמנהיגים לאמץ את הפתרון היהודי, המוסרי וההגיוני לבעיה – סילוק האויב הערבי מארצנו לצמיתות. וכי איזו בררה יש למי שחפץ בחיים ואינו מעוניין לסיים את חייו עם גרזן בצואר? וכי ראשי מערכת הבטחון והמדינאות אינם מבינים את מה שמבין האיש הפשוט?

בתשובה על שאלה זו מונח האסון הגדול של דורנו. עמוק בלבם יודעים כל אותם אנשים, כי מציאות זו – בה בלון הדו-קיום מתפוצץ לנו בפנים ואשליות השלום הפכו לבדיחה עצובה, עצובה מאד – מציאות זו מובילה אל המסקנה הבלתי נמנעת כי אכן אנו עם לבדד ישכון, מחובתנו לרשת את הארץ כולה ולהקים בה מדינה יהודית נבדלת מהאומות, וממילא עלינו לשוב אל מורשתנו, לכונן את בית חיינו ולכרות שוב את הברית הנצחית עם א-להינו.

זהו סיוטם הגדול של כל ראשי המערכת, אשר גם על פתחו של הגהם אינם מוכנים לשוב בתשובה לפני ה' ולהודות בכך, שהנסיון להקים עם ישראלי חדש נחל כשלון חרוץ. הם ימשיכו לפמפם את השקרים שלהם על דו-קיום, על ערבים 'חפים מפשע', על 'הזדמנות לעשות שלום' וכיוצא בכך לא משום שהם מאמינים בזה באמת, אלא משום שהאלטרנטיבה של עשיית שלום עם איבנו שבשמים מבעיתה אותם ומרעידה את עציבהם הרגישים ביותר.

מה שלא היינו מוכנים להבין בדרך הקלה – נצטרך להבין בדרך הקשה. הבידוד המדיני יגיע אלינו בעל כרחנו, כי הערבים יקבלו תאבון שיגדל כל הזמן, והעולם המערבי ימשיך לתמוך בהם – מי במישרין ומי בתואנות 'הומניטריות' – ובסופו של דבר לא יועילו כל הנסיונות להתרפס ולעצום את העיניים, וה' יכפה על עם אשר בחר לדבוק בגוי במקום בא-להיו, לשוב אל א-להיו מתוך הבנה, כי לא נותר לנו בעל ברית בעולם מלבדו. 'ורדפה את מאהביה ולא תשיג אתם ובקשתם ולא תמצא ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה' (הושע ב טו). הבדידות המדינית – אותה רואים כל הפוליטיקאים כאסון הגדול ביותר – היא למעשה הברכה האדירה שנזכה לה, ויחד אתה תבוא גם הבדידות התרבותית – 'זאבדיל אתכם מן העמים להיות לך' (ויקרא כ כו).

לא קל תמיד לומר את האמיתות הללו. יותר קל ונעים – במיוחד בימים אלו – לדבר על 'אחדות' בעם. אכן, שואפים אנו לאחדות, אך אחדות זו – אם רצוננו שתתמיד גם לאחר שוך הקרבות – חייבת להתבסס על ערך חיובי, ולא רק על אויב משותף. והערך החיובי חייב להיות יסוד הקיום הלאומי של עם ישראל. לדאבוננו, שבשנים וחמש שנותיה הראשונות של מדינת ישראל עד היום, לא רק שלא השכילו להעמיד יסוד זה ולאחד את העם סביבו, אלא ניסו להעמיד יסוד אחר, חלול, גוי, מנוון – לאומיות ריקה מתוכן, שכל מה שהצליח לתדלק אותה היה השנאה אלינו מצד אומות העולם ושיאיתם להשמידנו, לעומת האינסטינקט הטבעי שלנו להשרד. לשעת מלחמה זה יכול אכן לאחד בשביל הצורך הספציפי של הנצחון במלחמה, אבל אי אפשר לבנות אומה על השרדות ותו לא. אנחנו, יראי ה', לעולם לא נתאחד סביב קיום לאומי שאינו יונק מהברית שלנו עם בורא עולם. התאחדות

נאז נוסד גליון זה, מעולם לא התקשיתי כל-כך לכתוב את דבר האגודה, ולא משום שאין על מה לכתוב, אלא משום שיש כל-כך הרבה מה לכתוב. אך בימים גורליים אלו, בהם הארץ מדממת ומוסדות עולם דומים להבקע, חשוב יותר מתמיד להתמקד בעיקר העיקרים, לחדד את המסרים ההכרחיים ביותר, לבכר את השורשים על-פני הענפים.

מדובר במלאכה קשה ביותר, שכן מסרים חיוניים רבים כל-כך מקבלים משנה תוקף בימים אלו, ועם כל זאת – הם חייבים לפנות את מקומם לעיקר שהכל תלוי בו, עיקר שאותו יש לברור בשלש עשרה נפות כדי להוציא את אותה סולת נקיה.

רבות נכתב ועוד יכתב על השגיאה התפיסתית שהובילה לאסון, על ההשגחה המיוחדת שזכו לה רבים מיראי ה', על העיוורון של כלל המערכת ביחס לכוונותיו של האויב הערבי, על מוסר המלחמה המעוות שמאפשר לאויב להכות בנו תוך שאנו מרחמים על מרצחינו, על רפיסות הממשלה למול הממשל האמריקאי העוין ועל עוד אינספור מחדלים שנתגלו. אך כאשר באים להצביע על נקודה אחת, אשר ממנה פנה ממנה יתד לכל מה שקורה, דומה כי זוהי אותה נקודה מרכזית, עליה סובבת כל המציאות המדינית, ואשר זעקנו אותה מעל במה זו פעמים רבות, אך כנראה לא מספיק. מדובר בנוכחותו של ה' בהיסטוריה, ובהיותו הגורם המרכזי, הקובע את מהלך האירועים ומנווט אותם אל עבר המטרה שלו על-פי המצפן שיצר, ובשפתו של רבנו הרמח"ל – הנהגת גילוי היחוד מתוך הנהגת השכר והעונש.

אפשר להתרעם על הממשלה שנכנעת לתכתיבים האמריקאים – הן לפני האסון והן כיום במהלך המערכה, אבל בשורה התחתונה – לא יחול כל שינוי כל עוד לא יבינו, כי הגורם המכריע הוא האמונה בכך שה' הוא א-ל אמיתי, נוכח בחיינו, א-ל חי בקרבנו. בלעדיו, יעשו הגורמים המדיניים את החישובים המספריים ויגיעו לכלל הכרעה, כי הסיוע האמריקאי נצרך, ובידוד מדיני יביא מפולת כלכלית, ואנחנו זקוקים לנשק משוכלל וכדי להשיג אותו צריך להתאים את עצמנו לציפיות של מי שמספק לנו את הנשק הזה. בלי ה' במשוואה, המצב באמת עגום למדי. וחמור מכך – בלי ה', החשבון הסופי לא בהכרח מצביע על נצחון ישראלי. כשמאות מיליוני מוסלמים בעולם צמאים לדמנו ולצדם העולם המערבי הצבוע, שברובו הגדול היה שמח לראות את מלאכתם של הנאצים נשלמת בידי בני ישמעאל, ובודאי לא יוזילו דמעה אם ישראל תושמד – הסיכויים ה'ריאליים' להישרדותה של המדינה אינם מזהירים. וגם אם תשרוד – המחיר יהיה קשה מנשוא, והדור המפונק שגדל כאן בחסות החינוך הכפרי בעשרות השנים האחרונות בוודאי אינו מתכוון לשלם מחיר כה גדול עבור ארץ שהוא לא רואה בה שום דבר מיוחד ועבור עם שאין לו כל הסבר הגיוני מדוע הוא בכלל צריך להתקיים כישות נבדלת משאר העמים.

יותר מכך, כשמתבוננים במציאות שנוצרה, ובמעט התבוננות ניתן היה לראות זאת גם קודם לכן – השכל מתקשה לקלוט מה מונע מהמנהיגים לראות את מה שכל איש פשוט עם שכל ישר מבין – שהאויב הערבי לא ישלים עם קיומה של מדינה יהודית בגודל כלשהו ובצורה כלשהי, והוא רק מחכה להזדמנות לעשות את מה שעשה כעת לעיני עולם ומלואו, ושלא מדובר ביצור שטני מיוחד בשם 'חמאס',

מתוך שיחת האדמו"ר מסלונים זצ"ל בעל 'נתיבות שלום' בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים - חול המועד סוכות התשל"ב

לעת

כזאת הדבר הראשון והעיקרי הוא להחזיר לעצמנו את צלילות הדעת, שתהיה לנו בהירות מה אנחנו צריכים לחשוב, כיצד אנו צריכים לראות את הדברים. רע מאד שאנו נגררים אחר מה שאדם זה אומר, או איש פלוני אומר, שאלו מכוונים את הילוך המחשבה שלנו ולא מקורות הנצח שלנו. ישנם כיווני מחשבה שהם בתכלית הניגוד לרוחנו. הילוך מחשבה שמתחילה ועד סוף הוא 'כוחי ועוצם ידי', בניגוד למה שאנו מאמינים שהכל מתנהל ע"י הקב"ה, כפי שראינו בכל השנים, כאשר הקב"ה רוצה [שיצליחו במלחמה] יכול אפילו מטאטא לירות, ואם הקב"ה אינו רוצה, לא יועילו כל החכמים וכל ברי הדעת, כולם הם כאין וכאפס ומתקיים בהם 'משיב חכמים אחר'. כפי שהראה לנו הקב"ה עתה כזה אופן של 'משיב חכמים אחר' שהוא למעלה מן

הטבע, כשם שזכינו לראות גילויים למעלה מן הטבע - כך הראה עתה הקב"ה, שברגע שאני רוצה, הרי 'משיב חכמים אחר' פשוטו כמשמעו, כולם מבינים היטב את המשמעות. ותפקידנו עתה להחזיר לנו את הילוך המחשבה הטהור, לא לפי התכתיבים מה שזה אומר או זה אומר, ואפילו לא מה שניקסון [-נשיא ארה"ב] אומר, לא אם הוא יתן לנו יותר אירוניה וכלי טיס נהיה יותר שמחים וכדו', אצלנו אלו מחשבות פסולות כשאר מחשבות אסורות.

כבר הגדרנו פעם מה שראיתי בכל השנים, כי הטבע בארץ ישראל הוא למעלה מן הטבע. גם הטבע שמתנהל בארץ ישראל הוא למעלה מן הטבע. אני כבר נמצא בארץ ישראל קרוב לארבעים שנה ויכולני לומר, שדבר זה ממש ממששים בידי, אפילו אם עוצמים את העינים, ◀

לא בלבנו, לא ביהודה ושומרון ובדאי שלא בערים המעורבות, שם משחרים לטרפנו ממשכי דרכם של פורעי תרפ"ט.

עד כמה שניסו לדחות ולדחוק, עד כמה שניסו לטפח אשליות - מנהיגי הבירה החליט להופיע בכל כובד משקלו ולהכריח אותנו לבחור - חיסול המדינה הציונית והמשך השואה הנאצית על-ידי שותפיהם הערבים עם כל האכזריות הבוטה שמתלווה לכך, או אימוץ תורתנו הקדושה כדרך חיים וקוממיות האומה דרך מדינה יהודית אמיתית נקיה מאויבים ונקיה מתרבות המערב.

הבחירה בידינו, ותפקידנו שלנו - הציבור החרדי, שזכה להכיר את בורא עולם ושזכה להבין כי הוא אכן שייך לחיינו הפרטיים - להחיל אותו במלוא עוזו גם על המרחב הציבורי. זוהי האסטרטגיה היחידה שתביא לנו נצחון, ומכיון שאף אחד ממקבלי ההחלטות אינו מתחיל אפילו לחשוב בכיוון, האחריות מוטלת אך ורק עלינו, קהל היראים. הלוקסוס להצפין את עצמנו בבית המדרש ולברוח מנושאים קשים ולא נעימים - נגמור. הבה נרים את הכפפה, בטרם יהיה מאוחר. מדובר בחיים של כלנו. ♦

אבקש להעיר - מעל במה זו וכן במקומות אחרים במסגרת פעילות האגודה, הובעה לא פעם העמדה, ולפיה טוב כי הציבור החרדי יתחמש ככל הניתן על-מנת להגן על חייו ועל-מנת שהאויב יבין, כי איננו טרף קל, ואדרבה - יהודי ירא ה' דרוך ומוכן להשיב מלחמה שערה. אמנם המציאות הטכנית הקשתה על ביצוע הדבר בפועל, כאשר מדיניות השלטון מערימה קשיים על מבקשי רשיונות. כעת, עם המצב החדש שנוצר, הדרך להשיג רשיון נשק קלה הרבה יותר, ומומלץ לכל המעוניין לנצל את ההזדמנות ולהתחמש היטב, איש איש לפי יכולתו (כמובן, כל אחד בהתעצות עם רבותיו). ויתקיים בנו הכתוב - "רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגויים תוכחות בלאומים".

◀ סביב לאומיות חלולה אינה אחדות, כי אם פשע מאורגן. יראי ה' יהיו מוכנים להתאחד אך ורק סביב ערכי הנצח של עם ה', ומכחם ליצור אומה חיה ותוססת.

זה מה שמחזיר אותנו למשבצת הראשונה, ליסוד היסודות, לעיקר הגדול שהכל תלוי בו - מהותו של עם ישראל כעם ה'. דווקא מי שמבין כי אכן אומה אנחנו, כי לאומיות אינה דבר פסול, אלא אדרבה - הלאומיות התורנית היא התורה והמצוות, כל מי שמבין שהוא שר את ההמנון הלאומי לפחות מאה פעמים ביום, בכל פעם שהוא אומר - "ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם" - דווקא הוא אשר עומד בניגוד קוטבי אל מול הלאומיות החלולה שנסתה ליצור אותה תנועה, אשר גזלה את השם הקדוש 'ציון' ונכסה אותו לעצמה.

התשובה ללאומיות החלולה אינה זניחת הלאומיות. תשובה כזו רק מחזקת את אלו אשר באו ליצור כאן עם חדש. היא רק גונת לכולם להבין, חלילה, כי לתורה באמת אין מה לומר בנושאים שעל סדר היום, מה שמוביל למסקנה, ולפיה צריך לפנות אל הרצל ובן-גוריון, ז'בוטינסקי ובגין, נתניהו ושאר המנהיגים, אשר במקרה הטוב משלמים מס-שפתיים לה', אך לעולם אינם מחשיבים אותו כגורם בעל משמעות. התשובה ללאומיות החלולה היא הלאומיות האמיתית, המלאה, זו של תורתנו הקדושה, תורת החיים של אומה בארצה.

האמת הזו הייתה נכונה תמיד, והיא נכונה כיום שבעתיים. בגליון הקודם לקראת עשרת ימי תשובה דברנו על הצורך לעורר את תשובה האומה, חמישים שנה אחר מלחמת יום הכיפורים, בה נסדקו הסדקים הראשונים באתוס הציוני והחלה תנועת התשובה בכללותה. לדאבונו, האירועים של שמיני עצרת האחרון חדרו את האמת הזו והפכו אותה לקריטית ברמה המיידית.

המפתח לנצחון המערכה טמון באמונה בצדקת הדרך, ואת זה לא יכולים לספק כל אלו שהובילו במשך עשרות שנים את קונספצית השקר של דו-קיום פיזי עם האויב הערבי ודו-קיום רוחני-תרבותי עם התרבות המערבית. האמונה בצדקת הדרך תבוא רק מתוך המהפכה האמונית, מהפכת התשובה הלאומית. בלי זה - לא יהיה נצחון בעזה,

גם עיור יכול לחוש בכך שכסדר, כך הוא הטבע של ארץ ישראל, וכדאי שתא שהקב"ה לא מסר את הנהגת ארץ ישראל ביד שום מלאך ושום מזל, כי כל אלו הם טבע, והקב"ה רוצה שבארץ ישראל – שם אין שום טבעיות.

וכידוע לכולם – וראוי לחזור שוב על מאמר מרן בעל 'יסוד העבודה' – ואני מיד כשהגעתי לארץ ישראל כשהיו אז המאורעות [של פרעות הערבים י"מ"ש] בשנת תרצ"ו, כסדר הדרך אותי מאמר זה, שאמר שיש מסורה, כתיב 'ארץ אשר ה' א-להיך דרש אותה, תמיד עיני ה' אלקיך בה', וכתיב 'את שיער החטאת דרש דרש משה והנה שורף' – ארץ ישראל נמצאת תמיד במצב שנדמה ש'הנה שורף', כאילו היא נשרפת לגמרי, ארץ ישראל יורדת לטמיון. הוא אמר זאת בעת שהיו מגפות בארץ ישראל, ובאותם זמנים היתה מגפה שיכולה רח"ל למחות את כל היקום והיה נדמה כי הכל יורד לטמיון, ובאותו רגע כשנראה שהכל יורד לטמיון, מתגלה כי היא ארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה, אז רואים את ההשגחה הפרטית. בכל העולם יש כללים וסדר הטבע, אבל כאן בארץ ישראל אין כלל טבע, וכשנדמה כי הנה שורף, רואים כי זו ארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה תמיד, עיני ה' א-להיך בה.

ואגב, פעם שאל אותי דמות בכירה בעלת השפעה על הציבור לפני מלחמת סיני, תאמרו לי משהו, מהו הילוך המחשבה שלכם במצב כזה. וחזרתי בפניו על המאמר הזה, ונדהם כל-כך ממנו, עד שלאחר כמה שנים פגש אותי ואמר לי שהפיץ מאמר זה מקצה הארץ ועד קצהו בכל דרשותיו.

אנו חיים כסדר באופן זה, אך ברגע שהילוך המחשבה שלנו נפגם ואנו מתחילים להגרר אחר הילוכי מחשבה אחרים, מראה לנו הקב"ה כי זו 'ארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה, תמיד עיני ה' א-להיך בה'. התבלבלנו, אנו צריכים להודות ולהתוודות כי התבלבלנו, התרגלנו שיש כזה כח 'צה"ל', וכל צבא מצרים ושאר מדינות ערב הם כלום, ומה הם נראים לעומתם. גם אנו נגררנו, אכן באמת אנחנו בלתי נגרים, הלב לא נגרר אחרי האברים אלא האברים צריכים להיגרר אחר הלב. אנו – אסור לנו להתבלבל, וכאשר אנו התבלבלנו הרי 'לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומית שבלב', הראו לנו מו השמים רעמים בכדי לפשט עקמומית שבלב. כעת ברגע זה, כבר רואים בעליל שאי אפשר לסמוך על שום דבר – 'משיב חכמים אחר' בצורה איומה, שאין לאף אחד הסבר על כך. אין זאת אלא שהקב"ה הראה לנו זאת. ועתה אנו מאמינים באמונה שלמה, שהקב"ה שעד עתה עשה לנו נסים, בודאי שוב יראה לנו נסים, כבר יש לנו חזקה, ובפרט בכל עת שאנו נלחמים עם מצרים אנו יודעים כבר מה יהיה הסוף, וצריך להעמיד על החזקה, שהרי על-פי תורה הולכים אחר חזקה.

♦

הגישה שלנו, שצריך להבין בכלל מה מתרחש כאן. אנו צריכים לקלוט זאת לא בצורה של קטנות, אין זה רק מאבק שנלחמים כאן ערבים ומנגדם יהודים או כפי שמכונים 'ציונים' וכיו"ב, אלא זהו ענין כמו שנאמר בתורה – 'ויאבק איש עמו'. בעת המאבק הראשון שנאבק שרו של עשו מול יעקב והעלה אבק עד כסא הכבוד, שזה נגע וזעזע עד כסא הכבוד, כזה מאבק היה כאן – כח הקדושה נגד כח הטומאה של העולם. כאן זו לא מלחמה כמו של וייטנאם, זו מלחמה על הנקודה של העולם, שבארץ ישראל אין נפקא מינה מי הוא הלוחם, כמו שאחד יאמר שהתותח הוא הלוחם, הרי התותח עושה רק מה שהפעיל זה ששלח אותו, המלחמה היא של היהודים בארץ ישראל, שארית הפלטה של עולם התורה והחסידות, שכל המרכבה העליונה היא עתה בארץ ישראל, זוהי מלחמה שאמנם מי יכול לומר כזאת, אבל אין ספק שכל הפמליא של מעלה עסוקה במה שקורה כאן.

אם רבי יחיאל ממוש זצ"ל אמר בשעתו בעת שפרצה שריפה בעיירה מוש, שכילתה בית אחר בית, כי הגגות היו עשויות מפיסות עץ דקות

ויבשות מאד שהאש נתפשטה בהם מהר, ואמר רבי יחיאל שנדמה כאילו הותרה הרצועה ונשרף בית אחר בית כאילו ח"ו אין השגחה, אבל באמת כל הפמליא של מעלה יושבת ודנה על כל פיסת עץ של יהודי האם פיסת עץ זו תשרף או לא תשרף. וניתן לתאר, שאם על עיירה קטנה שפרצה שרפה יושבת ודנה כל הפמליא של מעלה על כל פיסת עץ, הרי כל שכן כשמדובר על ארץ ישראל ועל כלל ישראל הנתון בסכנה, אין ספק שיושבים עתה כל פמליא של מעלה ודנים על כל פרט ופרט, וזה מאבק, כמו שלמטה אנו רואים כל מה שנלחמים – כך גם למעלה זה מאבק.

אנו צריכים לראות זאת באור הנכון, העבודה שלנו היא – אנו חטאנו בכך שנגררנו אחר הילוך המחשבה הכללי והתבלבלנו, שנכנסו לראשנו מחשבות כאלו וגרמו לנו בלבול. **והתשובה שלנו עתה היא, שאנו צריכים את הרעיון הטהור שלנו, מהרעיון שלנו אסור אף פעם להתבלבל – זוהי 'ארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה', ארץ ישראל אינה ביד אף אחד זולתנו יתברך, וברגע שהקב"ה יראה לנו את הגילוי, ונזכה לראות את הגילוי, אז נראה כי זה רק מידו הרחבה והמלאה. אנו מרגישים שאנו חיים כאן בארץ ישראל בסדר של נסים, ובמלחמה זו עצמה בתוך ההסתר כבר ראינו, כפי שהכל מודים שביום הראשון של המלחמה היו נסים גדולים, הלא היה יכול להיות כאן רח"ל... הרי שכבר עברנו נסים, אלא שיש נס שהוא בבחינת 'שמאלו תחת לראשי', ויש נס שהוא בבחינת 'זימינו תחבקני' – אנו מקוים שבודאי הקב"ה יעזור שעוד נראה נס של 'זימינו תחבקני', לא רק של 'שמאלו תחת לראשי'.**

ויש מה שמעיק על לב כל אחד, היכן אנחנו בתוך כל המלחמה, שמתנהלת מלחמה כזו ורועש כאן כל העולם ואנחנו רק נגרים במחשבה, ואם הם ענינים גדולים כל-כך – היכן הם קהל יראי ה' שאינם גורם פעיל בתוך כל הענינים. אין זאת אלא, שגם זה חלק מההסתר, זה הכל מההסתר, בבחינת 'רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר', שאם אין זוכים, אזי הרווח והצלה מגיע ליהודים 'ממקום אחר' כמאמר צדיקים, וכפי שעולה בתורה, שגם ה'נבוכים הם בארץ' זה מהרבש"ע, וכן הרווח והצלה שיעמוד ליהודים ממקום אחר הוא מההסתר, שהיו זמנים שהגאולה באה לעם ישראל על ידי משה רבינו או על ידי מרדכי או על ידי החשמונאים, וכאן הרווח והצלה מגיע ממקום אחר. זה מעיק עלינו, וזה אמנם צריך להעיק, אבל יש לדעת שגם זה חלק מחבלי משיח, אבל אין לזה שייכות [לעצם גדלות הענין], כפי שהזכרנו שמה שהתותח יורה לא הוא הגורם, הוא רק יורה את מה שמכוון אותו הגורם ליריות.

כבר סיפרנו מה שזוכרני בעודי ילד, איך שאבי ז"ל ישב בבית בעת מלחמה – שהיה אז מצב שלא שייך לומר שהיה גרוע מהיום כי זה היה בלי ערך כלל, לא יכלו לצאת אז מהבית, היתה אימת מוות ממש, אי אפשר לתת ציור איזה מצב נורא ואיום היה אז. אני הייתי ילד קטן וכבר למדתי אז, היה זה בסיומה של מלחמת העולם הראשונה, בערך בשנת תרע"ט, התקימה אז מלחמה זוטא בין הפולנים והקומוניסטים, באותו זמן לירות על בן אדם בכלל כבר לא היה דבר גדול. באותו זמן ישב אבי כשהוא לבדו בביתו ופיזם לעצמו בעיניים עצומות את המלים "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם", וכך חזר על זה פעם שניה ושלישית. אני זוכר בתור ילד איך שכל אברי הזדעזעו ממש באותה שעה. ועד היום בכל פעם כשאני נזכר בתמונה זו, עומדת לפני תמונה כיצד נראה יהודי במצב סכנה הגדולה ביותר, שיש לו דבר אחד – 'שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, והקב"ה מצילנו מידם'. ♦

סוס מוכן למלחמה ולה' התשועה (משלי כא לא)

הרב בצלאל גנז

משה בשכינה ונתן לו ה' רשות ואמר לו 'שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען', וידעוה ויגידו לכם ועל פיהם תתייעצו בענין הכיבוש."

למדנו מכאן את ההנהגה בפועל של עם ישראל, בשעה שכולם שומרי ומקיימי התורה כפי שהיו אצל משה רבנו.

מקור ג

כתב רבנו בחיי בתחילת פרשת שלח:

"סוס מוכן למלחמה ולה' התשועה" (משלי כא לא)

[רבנו עומד על סתירה מובנית לכאורה בפסוק זה. מצד אחד – הצורך בסוס מוכן למלחמה, ומצד שני – לה' התשועה. כלומר, הכל בא ממנו יתברך, ומה יש, אם כן, צורך לסוס מלחמה? ב.ג.]

שלמה המלך ע"ה זיהר כל אדם בכתוב הזה שיעשה כל דבר שיצטרך לעשות וברוך הטבע כל מה שבכוחו. ושימסור השאר בידי שמים. כי הנס אינו חל אלא בחסרון הטבע [כלומר במה שלא שייך לעשות ע"פ הטבע ב.ג.]. ועיקר יצירת האדם בנוי על מידת הטבע.

ועל כן יצטרך שיעשה האדם פעולות וענינים שיהיו הכנות להשיג בהן חפצו ולעמוד על משאלות לבו. כמי שרוצה ללכת למלחמה על אויביו, שראוי שיכין כלי זין וסוסים ומרכבות ליום מלחמה. שאם אינו מכין ויטמון על הנס, ימסר ביד אויביו. [רבנו מדגיש, כי ההשתדלות על מנהג הטבע אינה רק 'המלצה' או 'התר' למי שאין בו מספיק ביטחון או מסירות נפש, אלא היא חובה, שאם לא יקיימנה – לא ינצל] או כמי שיש לו חולה שהוא ראוי לתקן לו מסעדים וסוסים למאכלו. ומאכלו המאכלים המועילים, ולמנוע ממנו המאכלים המזיקים.

[כאן עובר רבנו לחציו השני של הפסוק – "לה' התשועה" – ומבאר כיצד הוא משתלב עם החלק הראשון, המחייב הכנת סוס למלחמה]

ואחר שעשה לו כל יכולתו והשתדל בכל כוחו ועשה בדרך טבע כל הכנותיו, אין ראוי לו לבטוח שיעזב אל רצונו רק בשם יתעלה, לא בהכנות האלה. כי יש אדם שיאבד במלחמה עם כל הכנות, ויש שינצל מבלעדיו. ויש חולה שימות עם המאכלים המועילים ויש שתגיע לו רפואה עם המאכלים הרעים המזיקים.

וא"כ, אין עיקר התשועה בענין המלחמה ולא בענין הרפואה להכנותיהם. רק בשם יתעלה שכן כתיב (תהילים קמ"ג): 'הרופא לשובי לב ומחפש לעצבותם', וכתיב (שם י'): 'לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה'. וכתיב (שם לג יז): 'שקר הסוס לתשועה'. זאת כוונת התורה ורוב הפסוקים מוכיחים כן.

ולכן תצוה התורה לישראל להשתדל בהכנות האלה, שיצאו חלוצים בעלותם למלחמה על אויביהם ושישימו אורב ושישלחו מרגלים בערי האויבים, כי כל הענינים האלה הם הכנות לעשות מה שבכח האדם לעשות בדרך המנהג והטבע. ואח"כ יפעול הנס על כל מעשה הטבע.

ואע"פ שישאל לא היו צריכין לזאת, לפי שלא היה נצחונם בדרך המנהג והטבע כי אם ע"פ הזכות והעונש, ואם היו זכאים, מעט מהם ינצחו עמים רבים. ואם היו חייבים, מעט מן האויבים ינצחו רבים מהם – מכל מקום באה מצות התורה לישראל לעשות כל השתדלותם בהכנות האלו, ואח"כ למסור העניין למי שהתשועה לו.

כי התורה לא תסמוך על הנס לעולם.

ומטעם זה ציווה הקב"ה לנח מעשה התיבה. כי בידוע, שהיה ביכולתו יתעלה שיעברו נח ובניו ברגליהם על מי המבול, ולא יצטרך נח להתנהג בזה

בשבת האחרונה, בבית הכנסת בו אני מתפלל, פנה אלי חבר בשאלה מה קורה עם בנו של פלוני, שכרגע מגויס.

ענית לו, שהוא שומר עלי ועליך כדי שנוכל להתפלל ולנהל את חיינו בשלווה.

חברי כעס וקרא בקול: "מה פתאום, החיילים שומרים עלינו? הקב"ה שומר עלינו!"

השיבותי לו: לפני שבועיים הסתיים טיפול מיוחד ברגלו של בןך, שכלל ניתוח על-ידי רופא מומחה ששכרת לאחר שהפכת את העולם והפעלת את כל העסקונה הרפואית, ולאות הכרת הטוב על הצלחתו בניתוח, קנית לו גם מתנה יפה.

מדוע? וכי הוא עשה משהו? הרי הכל הקב"ה עשה, ומדוע מגיעה הכרת הטוב לאותו רופא?

חברי קצת התבלבל ולא עמדה לו התפללותו הלמדנית בחילוק העינים.

אצל רבים במחננו, ישנה הבנה כמושכל ראשון, ולפיה ברפואה ובכלכלה יש לעשות את כל הנצרך בדרך הטבע, אבל בביטחון – אין מקום לכך.

נעיין קצת במקורות מה כתוב בנושא זה.

מקור א

ספר במדבר נפתח במנין בני ישראל. המפרשים הראשונים עומדים על סיבת המנין. הרמב"ן מסביר על דרך הפשט (במדבר א מה):

"ויתכן שנאמר עוד, כי היה זה כדרך שהמלכות עושה בבואם למלחמה. כי עתה היו מזומנים ליכנס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ועם השאר כולם כמו שאמר להלן – 'נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה'". והיו משה והנשיאים צריכים לדעת מספר חלוצי צבא המלחמה, וכן מספר כל שבט ושבט ומה יפקוד עליו בערבות מואב במערכות המלחמה. כי התורה לא תסמוך על הנס שירדוף אחד אלף. וזה טעם 'כל יוצא צבא בישראל'. כי המנין מפני צבא המלחמה."

מקור ב'

בפרשת שלח, כשמשח שולח מרגלים, ניתנים הסברים שונים בדברי רבותינו הראשונים בדרך הפשט מדוע ננקטה יוזמה זו. כותב הרמב"ן ז"ל:

"אבל ישוב העניין בזה: כי ישראל אמרו כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכריה, ששולחים לפנייהם אנשים לדעת הדרכים ומבוא הערים, ובשובם ילכו התרים בראש הצבא להורות לפנייהם הדרכים, כענין שנאמר (שופטים א כד) 'הראנו נא את מבוא העיר'. ושינתנו להם עצה באיזו עיר ילחמו תחילה ומאיזה צד יהיה נח לכבוש את הארץ. וכך אמרו בפרשת דברים (א כב) – 'ישיבו אותנו דבר את הדרך נעלה בה ואת הערים וגו'. כלומר הערים אשר נבוא אליהן תחילה ומשם נבוא בכל הארץ. וזו עצה הגונה בכל כובשי ארצות. וכן עשה עוד משה עצמו, שנאמר (דברים כא לב) 'וישלח משה לרגל את יעזר'. וכן ביהושע בן נון 'שנים אנשים מרגלים'. ועל כן היה טוב בעיני משה, כי הכתוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס. אבל יצוה בנלחמים להחליץ ולהשמיד ולא רוב, כאשר בא הכתוב במלחמת העי שהייתה ע"פ ה' ובמקומות רבים. אז נמלך

1 הערת המערכת: כמובן ואין צורך לומר, שאין בהכרת הטוב למי שנלחם כל התייחסות לעצם השירות בצבא שאינו מושתת על ערכי התורה, בלשון המעטה, נושא המאמר הוא היחס הנכון ע"פ התורה בין השתדלות לבטחון בזמן מלחמה.

ואמנם יהיו **קצת** מבני האדם אשר המלך חפץ ביקרם לרב חסידותם ודבקות נפשם בדרכי ב"ה, המה החסידים הגדולים אשר מעולם אנשי השם, כמו האבות הגדולים והקדושים, והרבה מן הבנים שהיו אחריהם כמו דניאל חנניה מישאל ועזריה ודומיהם, שמסר האל- הטבע בידיהם. **ובתחילתם** היה הטבע אדון עליהם, **ובסופו** לגודל התעלות נפשם - הנפוך הוא, שהיו הם אדונים על הטבע, כאשר ידענו באברהם אבינו שהפילוהו לכבשן האש ולא הוזק. וארבעת החסידים הנזכרים ששמו אותם 'לגו אתון נורא יקידתא', ישער ראשהו לא התחרך'.

ורוב בני האדם בחטאם לא זכו אל המעלה הגדולה הזאת.

ועל כן תצונו התורה לשמור משכנותינו ומקומותינו לבל יקרנו **מוות בפשיעותינו, ולא נסכן נפשותנו על סמך הנס.**

ואמר ז"ל: שכל הסומך על הנס, אין עושינו לו נס.

ועל הדרך הזה תראה רוב עניני הכתובים בכל מקום. כי גם בהלחם ישראל מלחמת מצוה על פי ה', היו עורכין מלחמתן ומזיינין עצמן ועושיני כל ענינים כאלו יסמכו בדרכי הטבע לגמרי.

וכן ראוי לעשות לפי הענין שזכרנו.

ואשר לא יחלוק על האמת מרע לב, יודה בזה".

[בדברי החינוך יש כאן ביטוי חריג ומוקצן - מי שחולק על הדברים הוא **רע לב!**]

הרי שלדעת החינוך הכרח ההתחשבות בחוקי הבריאה, אינם גזרת הכתוב, שלמרות שאינם משפיעים כי הכל נגזר מראש יש להתחשב בהם, כי אם בדיוק להיפך! הקב"ה **שעבד** את האדם תחת חוקי הבריאה, כלשון החינוך, ואי-התחשבות בהם תגרום שחוקי הטבע [שהם עצמם רצונו יתברך בהנהגה זו, וכמאמר הקדמונים - 'הטבע בגימטריא א-להים'] יפעלו את פעולתם על האדם ויזיקוהו גם כשלא נגזר עליו [וכדברי רבנו בחיי שהבאנו לעיל].

למדנו מדברי רבותינו, כי ההנהגה הראויה היא מצד אחד חובת העשייה וההשתמשות בכל דרכי הטבע שבידינו, ובמקביל - לדעת שההצלחה באה אך ורק מידי יתברך, ולא לומר אלהינו למעשה ידינו, ושכוחנו ועוצם ידינו עשה לנו את החיל הזה.

ונסיים בדברי הרמב"ן, שמשלב גם כן את שני החיובים - המעשה בפועל ידינו והידיעה, שרק ה' יתברך הוא מושיענו. על הפסוק "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" כתב הרמב"ן וז"ל:

"כי הארץ לא תכבש להם רק בחרב ובקשת. ירמוז למה שאמר הכתוב (יהושע יא יט-כ) 'לא הייתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון, את הכל לקחו במלחמה. כי מאת ה' היתה לחזק לבם לקראת המלחמה למען החרימם'.

וכדי שלא נטעה ונאמר 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', מסיים שם הרמב"ן:

"ויחס החרב והקשת אליו, כי זכותו היא העושה עמו מלחמה והיא הנלחם להם, לא הם עצמם. וכענין שאמר הכתוב (תהילים מד ד) - 'כי לא בחרבם ירשו ארץ זרועם לא הושיע למו כי ימינך זרועך ואור פניך כי רציתם'. וזהו בזכות האבות".

יעזרנו ה' על דבר כבוד שמו, ויתקיים בנו מקרא שכתוב - "כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב". אמן, כן יהי רצון. ♦

בדרך הטבע שיעשה תיבה מעץ ידוע ובמידה ידועה באורך והרוחב, אבל התורה תצווה לנו בכך, שנשתדל בהכנות בכל הענינים, ועם כל השתדלותנו - שתהיה אמונתנו, שאין עיקר התשועה בהם, רק בה' יתעלה.

זהו שאמר שלמה בכאן 'סוס מוכן למלחמה ולה' התשועה'. וכן מצינו בדוד ע"ה כששאל באורים ותומים, השיבו הקב"ה (שמואל ב ה כג) - 'הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים'. **ציווה להשתדל בדרך המנהג והטבע כמנהג שאר האומות הנוצחין בטבע.**

וכן מצינו במלחמת העי שאמר ה' יתברך ליהושע 'שים לך אורב לעיר מאחריה, והוא הטעם עצמו במרגלים ששלח משה רבנו ע"ה במדבר פארן, שהקב"ה ציווה בכך, וזהו שכתוב 'שלח לך אנשים ויתורו'."

ונשאלת השאלה: האם חובת האדם להזהר מסכנה בדרך הטבע היא רק 'גזרת הכתוב', אבל אינה מועילה מצד עצמה, שהרי באמת כבר נגזר על האדם בראש השנה כל מה שיקרה לו במשך השנה, ומעשיו [הטבעיים] אינם מעלים ואינם מורידים, ואם הוא נוהג בדרך התורה - התורה תצילנו מכל רע, אלא שהתורה גזרה שעל-אף זאת, יכלכל אדם את מעשיו בדרך הטבע, או שמא דרכי הטבע אכן משפיעים בפועל על מציאות האדם גם בשעה שלא שנגזר עליו כן מראש, ולכן חובת הזהירות היא מוכרחת מצד עצמה ולא רק כ'גזרה' של השתדלות.

מקור ד

נעיין בדברי החינוך על מצות מעקה בפרשת 'כי תצא' (מצווה תקמו), המתיחס בדיוק לשאלה זו.

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו". כותב ה'חינוך':
"להסיר המכשולים והנגפים מכל משכנותינו. ועל זה נאמר 'ועשית מעקה לגגך'."

והענין הוא, שנבנה קיר סביב הגגות וסביב הבורות והשיחין ודומיהן, כדי שלא תכשל בריה לפול בהם או מהם.

ובכלל מצווה זו, לבנות ולתקן כל כותל וכל גדר שיהיה קרוב לבוא תקלה ממנו. וזה שהזכיר הכתוב 'לגגך' - דיבר הכתוב בהווה. ולשון ספרי: 'ועשית מעקה לגגך' - מצוות עשה'

משרשי המצווה: **לפי שעם היות הקב"ה משיגה בפרטי בני אדם ויועד כל מעשיהם, וכל אשר יקרה להם טוב או רע בגזרתו או במצוותו, לפי זכותו או לפי חיובו, וכענין שאמר ז"ל אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אא"כ מכריזין עליו מלמעלה -**

אעפ"כ צריך האדם לשמור עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם.
[ה'חינוך' בא להפריך דעה מושרשת, ולפיה כל מה שקורה לאדם - גם אם זה באשמתו - הרי שאלבא דאמת זה קורה בהשגחה פרטית, וכך היה ראוי לו מחמת עוונותיו, אלא שישנה 'גזרת הכתוב', שאעפ"כ צריך השתדלות בדרך הטבע - ב.ג.].
כי האל- **ברא עולמו ובנאו על יסודות עמודי הטבע**, וגזר שתהיה האש שורפת, והמים מכבין הלהבה. וכמו כן **יחייב הטבע** שאם תפול אבן גדולה על ראש איש, שתצץ את מוחו. או אם יפול האדם מראש הגג הגבוה לארץ, שימות.

והוא ב"ה חונן גופות בני האדם ויפח באפיו נשמת חיים בעלת דעת **לשמור** הגוף מכל פגע. ונתן שניהם - הנפש וגופה - בתוך גלגל היסודות, והמה ינהגם ויפעלו בהם פעולות.

ואחר שהאל- **שעבד גוף האדם לטבע**, כי כן חייבה חכמתו מצד שהוא בעל חומר, ציווה לשמור מן המקרה. **כי הטבע שהוא מסור בידו יעשה פעולתו עליו אם לא ישמר ממנו.**

[במילים פשוטות - מי שנכנס למקום סכנה ונפגע ר"ל, אין זה בגלל עוונותיו או בגלל שמראש נגזר עליו, אלא זה קרה לו מחמת עצם היותו מצד טבע הבריאה משועבד לחוקי הטבע, והטבע פועל בו את פעולתו. ומי שאינו מתחשב בהם, אינו יכול להתקיים, למרות שמצד עליון יש לו עוד שנים רבות ובריאות - ב.ג.]

לְשׁוּכִים בְּעֵינֵיכֶם וּלְצִנִּינִים בְּצַדִּיכֶם

הרב חיים אינהורן

כלב רע או המעמיד סולם רעוע בתוך ביתו, וכן הזכירו ז"ל. כי יפול הנופל, שמא יפול. וע"ד המדרש – ועשית מעקה לגגך כי יפול הנופל ממנו, ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, אבל אתה לא תגרום שתהא מיתתו על ידך. וענין המדרש הזה, כי כל הנבראים כולן נבראו בחפצם ורצונם, והקב"ה הודיעם בראשית הבריאה כל עניניהם כלם וכל המקרים העתידיים לבוא עליהם, וכן הודיעם ימי חייהם ומיתתם היאך תהיה, וכן ענין מזונותם אם בריוח אם בצער אם ע"י עצמן אם משל אחרים, וכן דרשו רז"ל – 'כל מעשה בראשית לדעתם נבראו, לצנינום נבראו, שנאמר 'וכל צבאם', והכל רצו וקבלו, ועל זה אמרו ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, ואף על פי כן יש עונש גדול למי שמסבב, ולכך ועשית מעקה לגגך."

ובמעבר לא חד, למציאות העגומה שלנו, על גודל החטא הנורא שחטאנו ושעווינו ושפשענו, בדיבור מעשה ומחשבה, במסירת חבל עזה הקדוש, לידי אויביה' הפראיים. לא די לנו שלא קיימנו מה שציוונו בתורתנו – "והורשתם את כל ישבי הארץ" (במדבר לג נב), אלא הוספנו חטא על פשע, והורשנו מן החבל הזה את בניו אוהביו של מקום, ועכשיו בא לנו העונש אשר הזהירנו הוא יתברך, על הדבר הזה, כאמור – "ואם לא תורישו את ישבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינם בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר אתם יושבים בה" (שם לג נה) סלח לנו מחל לנו כפר לנו.

אנו התחלנו לגרש את היהודים מתוך עזה בשביל חיות האדם, והפראים המשיכו ופינו גם את עוטף עזה. מי שהוגדרה כמדינת היהודים, רידפה במחשבת פיגול את מאהביה' המערביים – 'ככל הגויים בית ישראל', 'כל בני האדם שווים' – זוהי הקונספציה. לכו ונשובה אל ה' ונכריז: יהודים אנחנו, לא כל בני האדם שווים, כח מעשיו הגיד לנו בורא עולם, לתת לנו באהבה נחלת גויים, גם אנחנו גם אחינו שעדיין לא שומרים בהידור את כל התרי"ג, נשיב אל לבנו, כי טוב לנו אז מעתה, וננהל כאן את כל חיינו לפי הנחיות היצרן, ועל פי דרישתו של בעל הבית, נלך בארצו בצניעות, אף נתחזק בלימוד תורתו הקדושה, ועל מנת לקיים, ועם האורחים הבלתי קרואים נעשה כמו שציוונו על ידי משה עבדו מפי כבודו כאמור: (במדבר לג)

"וידבר ה' אל משה בערבת מואב על ירדן ירחו לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען והורשתם את כל ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במתם תשמידו והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה ... ואם לא תורישו את ישבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינם בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר אתם יושבים בה והיה כאשר דמית לעשות להם אעשה לכם."

ופירש רש"י ז"ל – "כי אתם עברים את הירדן וגו' והורשתם – והלא כמה פעמים הוזהרו על כך, אלא כך אמר להם משה – כשאתם עוברים בירדן ביבשה, ע"מ כן תעברו. ואם לאו – מים

אנחנו מאמינים בני מאמינים, שכל התורה המצויה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבנו, והוא יתברך עשה ועושה ויעשה לכל המעשים והוא דיין אמת, ואוהב אותנו בניו, ומביא גואל כל הזמן לקיים בריתו עם אברהם יצחק ויעקב, וכל ישראל מפשפשים במעשיהם בעת הזאת, וכבר באו חיזוקים ת"ל בלימוד התורה שהוא השומר היותר גדול, ובצניעות להסיר חרון אף, ובוודאי אלו דברים הצריכים חיזוק תמיד, וביותר בעת ובעונה הזאת. אמנם אל לנו לשכוח להתחזק בעוון המיוחד לגזרה הנוראה הזו, שעליו הזהירה תורתנו הקדושה בפירוש שכך יקרה, ויש לנו הרבה להתחזק בזה, ובכך נזכה בע"ה להאמין שתורתנו הקדושה תורת חיים היא, ולא נחצוב יותר חלילה מים מרים מאררים מבארות נשברים אשר לא יכילו המים, ולא ירעילונו יותר לצבות בטן ולנפיל ירך רח"ל.

אמשול משל מעניינו של יום, מעשה היה בר' ישראל בעל בעמיו, שהגיע עתו לבנות בית חדש. רבות השקיע ר' ישראל בביתו החדש, הכיורים – המילה האחרונה, הריצוף – בהט ושש, והבניה כולה סטייל אירופי מודרני, והגג – פאר היצירה! – תצפית פנורמית מרהיבה. זה לא שר' ישראל לא יודע מה שאמרה תורה (דברים כב) – "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו". אבל 'מוחמד' הקבלן החייכן הבטיח לו, שזה בכלל לא מסוכן, והוא ממש התבייש להביא את ידידיו אנשי העולם הגדול ליצירה האירופית שלו, באם מונומנט מכוער כמעקה מיושן יתקע שם. גם צידוקים הלכתיים לא חסרו, וגם להפסיד 290,000 ש"ח מחירו של מעקה היה בבחינת 'הפסד מרובה', ובפרט שזה יהיה על חשבון כספים שיכולים ללכת לצדקה.

ויהי היום, ומה קרה? אין זו העת לתאר סיפורים קשים, אך למעשה הייתה שם איזו בחינה של 'יפול הנופל' רח"ל, אף אחד לא דמיין נפילה כזו, ר' ישראל שבור ורצוף, זו הדירה שכל כך בטחתי בה, איך יתכן? ר' ישראל עושה חשבון הנפש – כמה ביטול תורה עשיתי בשביל הדירה הזאת, ירחם ה', בני הבית גם הם היו צריכים להשתדרג כשהאורחים המודרנים מגיעים, לא תמיד זה חפץ לצניעותן של אימותינו, ומי בכלל יודע חשבונות שמים? ומה עם מעקה, אתם שואלים? ר' ישראל לא מבין, זה הרי ודאי לא קשור אלי, הוא ממש זועף על השאלה שאני מפנה אליו, וכי אינך מאמין שהחיים בידי של הקב"ה? שאלה טובה הוא שואל, חז"ל גם שואלים זאת, בא נראה מה הם עונים על כך, וכך כתב רש"י שם – "כי יפול הנופל – ראוי זה ליפול, ואף עפ"כ לא תתגלגל מיתתו על ידך, שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב."

רבינו בחיי הרחיב את הביאור, וזה לשונו שם – "ועשית מעקה לגגך. ע"ד הפשט יזהיר שישתמר האדם מן הסכנה, כענין שכתוב (דברים ד) 'השמר לך ושמור נפשך מאד', ולכך יצוה, כי כשיבנה ביתו – שיעשה מעקה לגגו ולא יניח ברשותו נזק ומכשול להכשל בו בני אדם, ולא ישים דמים בביתו, וכענין זה המגדל

(סוטה לד.)

באין ושוטפין אתכם, וכן מצינו שאמר להם יהושוע בעודם בירדן והורשתם – וגרשתם. והורשתם את הארץ – והורשתם אותה מיושביה, ואז וישבתם בה – תוכלו להתקיים בה. ואם לאו – לא תוכלו להתקיים בה.”

וברבנו בחיי: “הורשתם את הארץ. כלומר מיושביה, ואחר כך וישבתם בה, שאם לא כן לא תוכלו להתקיים בה.”

ובספורנו: “הורשתם את הארץ. כאשר תבערו יושבי הארץ, אז תזכו להוריש את הארץ לבניכם, שאם לא תבערו אותם, אף על פי שאתם תכבשו את הארץ, לא תזכו להוריש לבניכם.”

והמלבי”ם הטעים את הדברים: “הורשתם ר”ל אם תעשו כן אז ‘הורשתם את הארץ’, ר”ל תזכו שיהיה ירושה לבניכם, וזאת שנית – וישבתם בה’, שתשבו במנוחה ושלות השקט, ‘כי לכם נתתי’ הוא טעם על שני התנאים, שתורישו כל יושבי הארץ כי רק לכם נתתי לרשת אותה, לא שתשבו ביחד עם הגויים.”

ובספר הכתב והקבלה חידד את הדברים: “הורשתם את הארץ. כאשר תבערו יושבי הארץ אז תזכו להוריש את הארץ לבניכם, שאם לא תבערו אותם, אעפ”י שאתם תכבשו את הארץ – לא תזכו להוריש לבניכם.”

דבר נפלא כותב רבנו הנצי”ב בהעמק דבר: “ועדיין ראוי היה להיות סדר הפסוק ‘וישבתם בארץ וירשתם אותה כי לכם וגו’ אלא למדנו עוד, דבעינן שידעו בשעת ישיבה שקונין בזה ולא ישיבה בעלמא. והוי כדאי’ ביבמות דף נב, בעודר בנכסי הגר וכסבור שלו היא לא קני. וה”נ אי ישבו שלא לשם ירושה לא קנו. אלא ‘הורשתם את הארץ, וישבתם בה’.”

ועיין בחזו”א י”ד סימן סה, שהאריך בהלכות אלו, ומסיק שלא דווקא עובדי עבודה זרה אסור להושיב בארצנו, אלא כל גוי בעל דעות אפיקורסיות הרי הוא בכלל פן יחטיאו אותך ל’.

וכוונתו לאיסור נוסף מדאורייתא על השארת גויים בארצנו הקדושה, ככתוב בתורה (שמות כג) –

”כי ילך מלאכי לפניך והביאך אל האמרי והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסים והכחתי. לא תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם ולא תעשה כמעשיהם כי הרס תהרסם ושבר תשבר מצבתיהם... ושתי את גבלך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר כי אתן בידכם את יושבי הארץ וגרשתמו מפניך. לא תכרת להם ולאליהם ברית. לא ישבו בארץ פן יחטיאו אתך לי כי תעבד את אלהיהם כי יהיה לך למוקש”. וראה שם בספורנו – “כי אתן בידכם את יושבי הארץ, וגרשתמו. הדבר מסור בידכם, ואתם אל תתעצלו בזה, כמו שהעיד בהם יהושע באמרו ‘עד אנה אתם מתרפים לבא לרשת את הארץ אשר נתן לכם ה’ א-להי אבותיכם”.

עומק ההסבר הוא, שהיות והארץ היא יסוד הברית בינינו לאבינו שבשמים, כאשר אנו מאפשרים בה שיתוף של עמים אחרים, הרי זו פגיעה ביחודיות של ישראל שרק הם בברית עם ה’, והארץ היא יסוד הברית, שנאמר (בראשית טו יח-כ) “ביום ההוא כרת ה’ את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת. את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני. ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים. ואת האמרי ואת הכנעני ואת הגרגשי ואת היבוסים”. ועצם ההשתתפות של עמים

אחרים בבעלות עם ישראל, הרי זה בחשש של ‘נהיה כגויים’ וכפי ששלח לנו ה’ יתברך על ידי יחזקאל (כל ב) – “העלה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגויים”. והקב”ה נשבע, שלא יאפשר מצב כזה, שנאמר שם (ג) – “חי אני נאם א-דני א-להים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם”.

והמלכות היא ההבאה לארץ ישראל, לנהוג שם על פי ציווי ה’, שנאמר שם – “כי בהר קדשי בהר מרום ישראל נאם א-דני א-להים שם יעבדני כל בית ישראל כלה בארץ, שם ארצם” (שם מ).

והנה בדור שלנו עלתה המחלוקת בתוך העם בשאלה האם נהיה כגויים או שנהיה עם לבדד ישכון, ואחד מן ההבדלים שעלו למעלה ראש, היא השאלה האם לנו הארץ מאת ה’, או חלילה יש לישמעאלים שותפות עמנו רח”ל. והקב”ה אינו מאפשר מצב זה בשום פנים, בזרוע נטויה ובחמה שפוכה, ונייחל אליו יתברך, שיתן בלבנו כולנו אהבתו ויראתו, ולהבין מתוך כך בכל תחומי החיים, שכל כוחנו אינו אלא בקיום הברית, ויקוים בנו “כי בהר קדשי בהר מרום ישראל נאם א-דני א-להים שם יעבדני כל בית ישראל כלה בארץ, שם ארצם ושם אדרוש את תרומתיכם ואת ראשית משאותיכם בכל קדשיכם. בריח ניחח ארצה אתכם בהוציאי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפצתם במ. ונקדשתי בכם לעיני הגוים וידעתם כי אני ה’ בהביאי אתכם אל אדמת ישראל אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאבותיכם” (שם מ-מב).

רבנו של עולם, אבינו שבשמים, אנא זכור לנו את הברית ואת החסד ואת השבועה, ותבוא לפניך זכות שלשת אבותינו הקדושים, שכרת עמם ברית על הארץ הזאת, שתחוננו ותיתן לנו את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת, את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים ואת האמרי ואת הכנעני ואת הגרגשי ואת היבוסים ותתן בידינו את יושבי הארץ מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר תן בידינו ויקויים בנו אשר בישרתנו ביד אבי חוזה – “ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש... אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה’ מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו איביך לך ואתה על במותימו תדרך”, ותשמיד מפנינו את האויב המר כמו שהשמדת את יושבי עזה מפני הכפתורים שנאמר (דברים ב) – “העוים הישבים בחצרים עד פתרים היצאים מכפתר השמידם וישבו תחתם”, וזכור לנו היום הזה זכות יהושע תלמיד נאמן, אשר בידו נתת את כל הארץ ומפניו השמדת את העמים ונאמר (יהושע ז) “ויכה יהושע את כל הארץ ההר והנגב והשפלה והאשדות ואת כל מלכיהם לא השאיר שריד ואת כל הנשמה החרים כאשר צוה ה’ א-להי ישראל ויכם יהושע מקדש ברנע ועד **עזה** ואת כל ארץ גשן ועד גבעון”, וזכות חזקיהו מלך יהודה משיח ה’ תעמוד לנו בעומדנו לפניך בתפילה, כאמור (מלכים ב יח) – “הוא הכה את פלשתים עד **עזה** ואת גבוליה ממגדל נוצרים עד עיר מבצר”, ושמע תפילת עבדיך הקוראים בקול שוועה לקיים להם מה שהודעתנו על ידי עמוס חוזק – “וְיִשְׁלַחְתִּי אֶשׁ בְּחֹמֹת **עֵזָה** וְאֶכְלָה אֶרְמֹנֶיהָ” ותיידע לעין כל אומים נחמתנו, שנאמר (ישעיה נד ג) “כי ימין ושמאל תפרצי וזרעך גוים יירש וערים נשמות יושיבו”. ונשמחה ונגילה בך. ♦

סדר מוסר הרב חיים אינהורן

בו אכזריות מה שלא יעלם, והנה היה רצונו בזה שייראו שאר האומות מלהלחם בישראל. והנה ה'מגרה' הוא כלי הברזל מלא פגימות... ו'חריצי הברזל' הם כלי ברזל גדולים שדשין בהם התבואה; וכן מגזרות הברזל - גם כן כלי ברזל גדולים יחתכו בהם האבנים. ויש באלו הדברים מן האכזריות, יותר מההריגה בחרב פיפיות. והעביר אותם במלבן - רוצה לומר, שהעביר אותם באש התנור שעושים שם הלבנים".

אף כשהלכו ישראל בגלות בימי פרסיים וקמו עליהם לצים מזרע זדון לאבד זרע קודש ולהתם שארית, לא מאסנו ה' יתברך לכלותנו ובאה אלינו תשועה גדולה, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ומסר ה' א-להינו את הארורים הללו בידינו, השמדנום עד כלותם, ולפני מותם הרבינו עליהם יסורים מרים, למען ענותם בסבלותם, כנאמר בכתבי הקודש במגילת אסתר - "בשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם..."

ויכו היהודים בכל איביהם מכת חרב והרג ואבדון ויעשו בשנאיהם כרצונם...

ותאמר אסתר אם על המלך טוב ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום ואת עשרת בני המן יתלו על העץ ויאמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בני המן תלו. ויקהלו היהודים אשר בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזה לא שלחו את ידם. ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרוג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף".

ופירש האבן עזרא: "ויכו היהודים וגו' **מכת חרב והרג - במיתות משונות. ואבדן - הנשים והטף.** והגר"א הוסיף על כך, וזה לשונו: "מכת חרב והרג ואבדן - פירוש: **שהכו אותם בתחילה על מקום שלא ימות מזה להרבותן ביסורים,** ואחר כך הרגו, ואחר כך אבדו הגופין בכדי שלא יראו הגוים ויזכרו תמיד", **וקינח בהסבר מוסרי** - "ויעשו בשונאיהם כרצונם - פירוש: כמו שהיה רצונם לראות ביהודים בתחילה - עכשיו ראו היהודים נקמתן שנהרגו אויביהם". גם בספר אור חדש לרבנו המהר"ל האיר את הדברים באור חדש, וזה לשונו - "ו'הרג' הוא הריגה ממש, מכל מקום אפשר לומר כי נשאר הגוף ובא הגוף אל הקבר, ו'אבדן' פירוש עד שיהיה נאבד לגמרי ולא בא אל הקבר כי לא נשאר דבר מן הגוף, ואחר כך מוסיף 'ויעשו בהם כרצונם', והיינו כל מיתה שרצו ואפילו היא מיתה מגונה גם כן עשו בהם, וזה 'ויעשו בשונאיהם כרצונם' - שכל כך היו שולטין היהודים בשונאיהם, שעשו בהם כרצונם, ובזה היו היהודים שולטים לגמרי על שונאיהם".

ובאמת כבר במלחמת עמלק השניה למדנו דבר זה, כמו שכתוב במדרש (רות רבה פרשה ז) - "וישסף שמואל את אגג (שמואל א טו) - א"ר אבא בר כהנא, חיתך בשרו זיתים זיתים והיה משליך לנעמיות [בנות היענה] ורבנן אמרי, העמיד ארבעה קונדיסין ומתחו עליהן. והיה צווח ואומר, אכן סר מר המות. היכן ממיתין את השרים מיתה מרה. ר' יצחק אמר, סירסו, אמר ר' לוי, אף משה רמזה מן התורה 'כי ינצו אנשים יחדיו... וקצותה את כפה' (דברים כה) וכתוב (שם בסמוך) 'זכור את אשר עשה לך עמלק'".

"שמעו בני מוסר אביך, ואל תטוש תורת אמך". הנה שמעתי לשון מדברת גדולות, כי אין לבני תורה שאינם מלומדי מלחמה מנעוריהם להביע דעתם בעניני צבא וביטחון, ואף זה הבל ורעות רוח. אם כבר, בני התורה הם אלו הצריכים להעלות את הטענה, ולפיה אין לבני אדם שלא עסוקים מנעוריהם במוסר ובתיקון המידות, מלהביע דעתם בעניני מוסר מלחמה, וכיצד זה שכל בעל תאוה ממלא כרסו בסברות מוסר מלחמה, ומרחיב פיו מבלי חוק. רק מי שמתעניין במוסר בכל אורחות חייו - הוא אשר יוכל ללמד את העם מוסר.

וזאת למודעי, כי במלחמה יש למוסר אף תפקיד מכריע בהגדרות המבצע, יש לו תפקיד משמעותי בהבנה של סיבה ותוצאה, והוא מרכז הכוח המנטלי העומד לרשות הלוחמים, במלחמה על החיים שלהם ושל עמם.

הבה נתחמש בעקרונות המוסר הבסיסיים למצב שלנו. וכבר היה לעולמים בימי דוד מלך ישראל חי וקיים, כאשר בני עמון יצאו למתקפת פתע כנגד עם ישראל וביזו והשפילו את ישראל, יצא דוד למלחמה, ואחר שניצח הכין מטחנות בשר ענקיות לדוש שם את כל יושבי בני עמון, ופומפיות מתכת אימתניות לגרר עליהם את כל האוכלוסיה שם, ותנורי לבנים אדירות בהם בישל את השבויים, ומיני אז יראו הכל להילחם בישראל, וכה נאמר בספר שמואל (ב י), ואני מאמין שכל דברי נביאים אמת - "ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם ויכרת את מדויהם בחצי עד שתותיהם וישלחם ויגדו לדוד וישלח לקראתם כי היו האנשים נכלמים מאד... ויראו בני עמון כי נבאשו בדוד וישלחו בני עמון וישכרו את ארם... וישמע דוד וישלח את יואב ואת כל הצבא הגבורים ויצאו בני עמון ויערכו מלחמה פתח השער וארם צובא ורחוב ואיש טוב ומעכה לבדם בשדה, וירא יואב כי היתה אליו פני המלחמה מפנים ומאחור ויבחר מכל בחורי ישראל ויערך לקראת ארם, ואת יתר העם נתן ביד אבשי אחיו ויערך לקראת בני עמון ויאמר אם תחזק ארם ממני והיתה לי לישועה ואם בני עמון יחזקו ממך והלכתי להושיע לך, **חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו וה' יעשה הטוב בעינינו,** ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה בארם וינסו מפניו..."

ונאמר שם (ב) - "וילחם יואב ברבת בני עמון וילכד את עיר המלוכה וישלח יואב מלאכים אל דוד ויאמר נלחמתי ברבה גם לכדתי את עיר המים ועתה אסף את יתר העם וחנה על העיר ולכדה... ויאסף דוד את כל העם וילך רבתה וילחם בה וילכדה ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו... ותהי על ראש דוד ושלל העיר הוציא הרבה מאד ואת העם אשר בה הוציא וישם במגרה ובחריצי הברזל ובמגזרת הברזל והעביר אותם במלבן וכן יעשה לכל ערי בני עמון, וישב דוד וכל העם ירושלם". ומסביר מהרי"ט שם, שהדרך לניצחון עוברת דרך סגירת המים לעיר, וזה לשונו: "לכדתי את עיר המים שמשם היו מסתפקין מים, וכבר הם יכולים ליתפש". ורש"י ביאר: "מגרה ו'חריצים' ומגזרות - מיני ייסורין הן. מגרה - סכין פגום פגימות הרבה, תכופות זו לזו. 'חריצים' הוא 'מורג חרוץ' מלא חריצים, כמין 'פצירה פים'. במלבן - בטיט חוצות, כן תירגם יונתן: 'וגרר יתהון בשוקיא'"

את הרציונל המוסרי מסביר הרלב"ג: "וישם במגרה ובחריצי הברזל וגו' - רוצה לומר, ששם העם אשר בה בזה המשפט **שיש**

שפך, אותם שלא היו בני מלחמתו, אפשר שהיו בהם אנשים טובים וחסידיים, אע"פ כן לא נענש עליהם, כי כונתו לכלות הרשעים שלא יפרצו בישראל, ולהציל עצמו כשהיה בארץ פלשתים לא יחיה איש ואשה".

ובשלחן ערוך חו"מ סימן תכה פסק, שמצוה להמית גוי אם עושה מלחמה עמו (והמקור ממסכת סופרים טו), וכך פסק הרמב"ם בהלכות רוצח ושמירת נפש, וכן פסקו בתוספות עבודה זרה (כו), וביאר שם (חו"מ תכה) הסמ"ע, וז"ל – **"דאלו יש מלחמה, על זה אמרו 'טוב שבגויים הרוג', והיינו מצוה להורידו ולסבב עליהן המיתה, וכ"כ התו' ועיין בספר שבט יהודה שכתב בזה תשובה למינים, והוא שטוב שבמדות הגויים הוא זה שדנין דין הריגה ומיתה לחוטאין ואין מחפשין זכות לעושי עולה, ועיין ביו"ד סי' קנח מדינים אלו"**.

ובגמרא בבבלי שלנו כתוב (יומא כב) – "בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול לך והכית את עמלק אמר ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה, ואם אדם חטא בהמה מה חטאה, **ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו**, יצאה בת קול ואמרה לו אל תהי צדיק הרבה".

ובקהלת רבה (טז) הנוסח כך הוא: **"אם אנשים חטאו הנשים מה חטאו? והטף מה חטאו?** והבקר ושור וחמור מה חטאו? יצאת בת קול ואמרה: **אל תהי צדיק הרבה, יותר מבוראך**. ריש לקיש אמר: כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי – סוף שיעשה אכזרי במקום רחמן. ומנין שנעשה רחמן במקום אכזרי? שנאמר 'יחמול שאול'. ומנין שנעשה אכזרי במקום רחמן? שנאמר 'את נוב עיר הכהנים הכה לפי חרב'. ולא תהא נוב כזרעו של עמלק? ורבנן אמרין: כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שמדת הדין פוגעת בו, שנאמר 'ימת שאול ושלשת בניו'".

צרות רבות באות לעולם על ידי מוסר מעוות. וכך למדונו רבותינו במדרש מה קורה למי שמרחם על אויבו הרע, והדברים מצמררים, וזה לשונם באגדת ארץ ישראל (בראשית רבה כב) "אמר רבי יוחנן: הבל היה גבור מקין... מלמד שהיה נתון תחתיו. אמר לו: שנינו בעולם, מה את הולך ואומר לאבא? **נתמלא עליו רחמים, מיד עמד עליו והרגו**. מן תמן אינון אמרין: טב לביש לא תעביד, וביש לא ימטי לך" [פירוש: חז"ל חכמי בבל רגילים לומר: אל תעשה טובה לאנשים רעים, ואז לא יבואו עליך צרות, ע"פ זה נראה לומר שסיוע הומניטרי, זה מלשון המניטרי – על שמו של המן הרשע – שרצה לאבד את ישראל].

כל זה נאמר עוד בלי יקרת מעלת הנקמה באויבי ה' כי רבה היא, ובעולם המערבי החשך שכולו חפצא של נקימה ונטירה, יטיפו מוסר לנזר הבריאה המוזהר בלא תיקום ולא תיטור? והוא אשר ציווה 'ונתתי את נקמתי באדם ביד עמי ישראל' (יחזקאל כה יד), כאשר יבואר בעזרתו יתברך במאמר הבא.

"כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר" (משלי כג).

תענה לקוראין והסכת ממעונים, תשמע שועת צועקין שומע אל אביונים, תרחם על בניך כרחם אב על בנים, ענינו כשענית למרדכי ואסתר ותלו על העץ חמישים האב עם הבנים.

תרחם צאנך ממכונך בהר המוריה, כהושעת עריך ביד בני צרויה, למדנו מוסרך לנהוג באויבך כבהמה וחיה, ענינו כשענית לדוד ברבת עמו ונאמר לפניך הללו י-ה. ♦

וכן למדנו בגמרא (יומא טט) סיפור יסודי לעניין זה, לעשות להם כמו שהם רצו לעשות לנו: "בקשו כותים את בית א-להינו מאלכסנדרוס מוקדון להחריבו ונתנו להם, באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה – לבש בגדי כהונה ונתעטף בבגדי כהונה ומיקירי ישראל עמו... כיון שהגיע לאנטיפטרס זרחה חמה ופגעו זה בזה, כיון שראה לשמעון הצדיק ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו – מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם – דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי, אמר להם – למה באתם? אמרו – אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב יתעון גויים להחריבו. אמר להם – מי הללו? אמרו לו – כותיים הללו שעומדים לפניך. אמר להם – הרי הם מסורין בידיכם. **מיד נקבום בעקביהם ותלאום בזנבי סוסייהם והיו מגררין אותן על הקוצים ועל הברקנים עד שהגיעו להר גרזים. כיון שהגיעו להר גרזים, חרשוהו וזרעוהו כרשינין כדרך שבקשו לעשות לבית א-להינו, ואותו היום עשאוהו יום טוב**" [זרעית הכרשינים נועדה למנוע מהם לחזור וליישב שוב את המקום].

עוד למדונו רבותינו, ששורת המוסר אוסרת להשאיר לאויב יכולת כלשהי להשתקם, כי אז ישוב ויתקוף אותנו, כמו שכתבה תורה בפרשת מלחמה (דברים כ) – "כי תקרב אל עיר להלחם... ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה", אזי מצוה עלינו התורה להטיל עליה מצור, שנאמר שם "וצרת עליה", ופירש רש"י וזה לשונו: **"ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה** – הכתוב מבשרך שאם לא תשלים עמך, סופה להלחם בך אם תניחנה ותלך. **וצרת עליה** – אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים". ורבנו בחיי מאריך לבאר שם את המוסריות שיש בכך, וזה לשונו: ואם לבך חוכך לומר שאנו עושיין בזה חמס עם הטף שלא חטאו לנו... אין חמס בהריגת הטף שהם ענפי שרש המרי, הגוי המר והנמהר, שהרי **בודאי יהיו אוחזין דרכי האבות** לעשות כל תועבת ה' אשר שנה וילמדו ישראל מהם... וכן אמר ישעיה ע"ה בפירוש (ישעיהו יד) **'הכינו לבניו מטבח בעון אבותם** בל יקומו וירשו ארץ ומלאו פני תבל ערים'. **ואם כן אלו הנחנום חיים, הלא חיייהם סבה לנזק גדול מאד יותר מנזק ההריגה**, וקרוב הוא אצל השכל שיעשה האדם נזק מועט כדי לדחות נזק גדול, כי האיש הנלבב והמשכיל יפיל עצמו מן הגג להנצל מן הסכנה, או יכרות ידו או רגלו או אבר מאבריו להציל כל גופו, או ישתה המשקה המר כלענה כדי שידחה ממנו החולי, והנה הוא בכל זה אינו עושה לנפשו חמס אך עושה חסד עם עצמו להחיות את נפשו. ומאחר שהאדם עושה לעצמו כן ואי אפשר לדונו חמס, כל שכן שאינו חמס העושה כן לנפש אחרים, ומטעם זה התירה תורה הריגת הטף ושיעשה נזק מועט כדי שידחה נזק גדול שהיה מגיע לעולם בחייהם ואין בזה חמס, **אבל הוא ענין שכלי למתבונן בו**".

והנה על הפסוק הזה מישעיה שהביא כראיה לדבריו – "הכינו לבניו מטבח בעון אבותם", פרש הרד"ק – "הכינו לבניו – שיהרגו אותם, וזה בעון אבותם. **ויש לכם לירא שיהיו הבנים כמו האבות רעים, לפיכך הרגו אותם** שלא יקומו וירשו ארץ" (ועיין בספורנו עה"פ ישמידום וישבו תחתם (דברים ב) שזהו טעם לא להשאיר אומה החושבת שכבשו את ארצה, כי המעט שישאר מאותה אומה אח"כ ירצה לקום ולרשת את הארץ)

אף כאשר יצא דוד על הגשורי, הגזרי והעמלקי (שמואל א כז), נאמר – "הכה דוד את הארץ ולא יחיה איש ואשה ולקח צאן ובקר וחמרים וגמלים ובגדים... ואיש ואשה לא יחיה דוד". והסביר הרד"ק יסוד מוסרי חשוב (בפרושו לדברי הימים א כב ח), שדוד נהג כשורה, כיון שכוונתו היתה להציל את עצמו, וזה לשונו: "גם בדמי הגוים אשר

ונתתי נקמתי באדום ביד עמי ישראל

הרב חיים אינהורן

כמו: 'ולארץ לא יכופר' והוא דבר בטעם המקום". וכן בפירושו הרא"ש - "וכפר אדמתו עמו - ישראל עמו כפרו אדמתו של הקב"ה דכתיב 'ולארץ לא יכופר כי אם בדם שופכו', וישראל ישפכו דמן של אומות כמו ששפכו דמן של ישראל, דכתיב 'ונתתי נקמתי באדום ביד עמי ישראל', וא"כ עמי יכפרו אדמתו".

נתבונן בפרשה ביחזקאל (כה יד-יז) - "ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל ועשו באדום כאפי וכחמתי וידעו את נקמתי נאם ה' א-להים. כה אמר ה' א-להים יען עשות פלשתים בנקמה וינקמו נקם בשאט בנפש למשחית איבת עולם. לכן כה אמר ה' א-להים הנני נוטה ידי על פלשתים והכרתי את כרתים והאבדתי את שארית חוף הים ועשיתי בם נקמות גדלות בתוכחות חמה וידעו כי אני ה' בתתי את נקמתי בם". וזה לשונו של רש"י - "ביד עמי ישראל - הם יהיו שלוחי לנקום נקמתי".

חוף הים - הם פלשתים שיושבים במקצוע דרומית מערבית של גבול ארץ ישראל על הים האחרון". ובמצודות: "ישראל יעשו בה כפי אפי וחמתי עליה. וידעו - אז ידעו שהיא נקמתי ולא בא במקרה".

ובמהר"י קרא חידד את הדברים, וזה לשונו: "ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל - נקמה זו מעולה היא מכל נקמות שבתורה, שנחת רוח גדול הוא לאדם כשיכול לנקום עצמו ולעשות בשונו כרצון נפשו". וכן אמרו חז"ל במדרש על נס פורים (אסתר רבה ז) - "והיה לה' לשם, זה הנס שעשה הקדוש ברוך הוא, שלא נעשה כמוהו. יש לך בעולם שנעשה כנס הזה, שעשו נקמה ישראל באומות העולם ועשו בשוניהם כרצונם?".

והלכה למעשה כבר פסק במשנה ברורה (שו"ס קנח) - "כתב כנה"ג דללכת חוץ לתחום בשבת לנקום נקמת אביו מרוצחים מותר! ותמה עליו המג"א וש"א, דהא לא עדיף משאר צורך מצוה דאסור לילך חוץ לתחום עבורה".

ובפתחי תשובה סימן תכו - "בתשובת צ"צ סי' קי"א, שכתב באחד שנהרג בדרך ונודע מי הוא הרוצח ויכולין להנקם ממנו, אם אחד מקרובי הנרצח יבקש דין עליו הא ודאי דיש לכופ לקרובו של הנרצח שיהא רודף אחר הרוצח להעמידו בדין, כי מצוה מוטלת על גואל הדם להמית הרוצח. ואם אין הוא עצמו יכול להמיתו אם לא ע"י אחר ע"י הוצאת ממון, צריך להוציא ממנו על זה ככל מצות עשה שבתורה. ועד היכן מקרי גואל וקרוב, נראה דאין שיעור לדבר, אלא כל שאין קרוב יותר ממנו והוא ממשפחת אביו שראוי ליורשו מקרי גואל ומוטל עליו מצוה זו להנקם מן הרוצח... והנכון, שאותן הוצאות היתרים יתנו מן הקהל כדי לגדור הפרצה, שאם ח"ו לא יהיו נוקמין מן הרוצח יהיה דמן של בני ברית ח"ו כהפקר, וכן נהגנו פעמים הרבה ועשינו עם פרנסי הדור שהיו מעמידים גואלים לרדוף אחר הרוצחים... כדי שיהא מפורסם שאין דמן של ב"ב הפקר עכ"ד ע"ש". (וראה בספר התקנות בישראל - תקנות הקהילות, שמביא את מנהגי קהילות

אין גדולה כתורה, ואין עוסקיה כישראל, ואין יופי בעולם כיופים של בני תורה בשעה שהם מתיסרים בלבם בלבטים של מוסר. ובימים אלו לא מעט בני ישיבות מסתפקים בינם לבין עצמם כיצד להתיחס לרגשות הרוע והנקם שצפו בלבם עם שמוע הזוועות. רגילים הם עדיני הנפש רק לרגשות המרבים שלום בעולם, ומעולם לא חשו תחושות כאלו של רצון לנקום. אין להם לטהורי לבב אלו אלא ארבע אמות של ידידות ואהבה, ולפתע מלא חשקם להרוג להשמיד ולאבד, והם נבוכים - האם ראויים רגשות אלו המשתלטים עליהם לעלות לרצון במשכן בלבם? וכמה עבדו על מידותיהם לשרש כל זיק של נקמה, לקיים מה שאמרה תורה 'לא תקום', וכמה שגנו לעצמם שה' הוא המופקד על הנקמה. כך הולכים ומתיסרים להם, אשרי העם שאלו בניו, מפי א-ל יבורך ישראל.

תורה היא וללמוד אנחנו צריכים, הלכות דעות וחובת הלבבות, הלכה למעשה מה צריך להרגיש ומה לעודד את מי שסיפק בידו לעשות בפועל - האם אלו רק שיקולים קרים של תועלת, או שגדולה נקמה בזמנה, המבוארת בגמרא בברכות (ג), שניתנה בין שני שמות - האם זה כפשוטו גם ביחס להנהגה המעשית? האם יש בתורה ערך בעצם הנקמה? ואיך מבצעים נקמה? איפה המשנה ברורה מזכיר נקמה בכלל?

נתחיל ברצון. אז כן, יש לנו צורך נפשי ורצון אמתי בנקמה, הרי אנו מתפללים 'אבינו מלכנו נקום לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך'. התורה רוצה שנגיש רגשות של נקמה, אחרת לא יובן לשם מה אנחנו צריכים לראות את הנקמה. ואת עומק הדבר מטו משמיה דמרן הגר"ז, שהסביר שהסיבה שבגללה אנו רוצים לראות בעינינו את הנקמה היא מפני שהמקור לכך נמצא בתהילים (עט ז) - "למה יאמרו הגוים איה א-להיהם יודע בגויים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך". וזאת, כי אחר שהתברר שהריגת יהודים מביאה לחילול ה' - "למה יאמרו הגוים" - מעתה חייבים שיתקיים קידוש ה', אבל על זה יש תנאי של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' דווקא, ואין קידוש ה' אלא דווקא לעיני עשרה מישראל - לכן אנו מוכרחים לראות את הנקמה בעינינו למען כבוד שמו. ולא צורך בלבד יש בזה, אלא שמחת לב הצדיקים, שנאמר (תהילים נח יא) "ישמח צדיק כי חזה נקם". ואם תשאל - ומה עם 'לא תקום' תשובתך בצדה - 'לבני עמך' כתיב, ואדרבה - דווקא מאותה האהבה שנרכוש לבני עמנו מעבודת המדות של 'לא תיקום' - ממנה נרכוש גם את השנאה הנצרכת לאויבי העם האהוב הזה.

ישאל השואל - לעינינו זה טוב, אך האם זה תפקיד שמוטל בפועל על עם ישראל? תשובתו בצידה, הלא כבר הבטיחה תורה, כי עתיד ה' יתברך לנקום נקמתנו, שנאמר על ידי משה מפי כבודו, כאמור "הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצרי וכפר אדמתו עמו" (דברים לב מג), ופירש האבן עזרא, והביאו מילה במילה בפירושו הטור הארוך - "שהעם יכפר על האדמה, והטעם: כי ישראל יעשו נקמה בגוים והם יכפרו על ארץ ישראל בעבור הדם ששופך בה".

ישראל באירופה, מביא בעמודים 539-540 את התקנות שנעשו על ידי גדו"י למיסוי נקמה מקהילות הקודש לשכור מי שיהרג את הגויים שרצחו יהודים, עיי"ש.)

והמפרשים בסוגיית שמעון ולוי בשכם, כתבו יסודות חשובים – ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר... בני יעקב באו על החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחותם" (בראשית לד). הרמב"ם (הלכות מלכים ומלחמות פרק ט הלכה יד) מסביר, כי כל הגויים בעיר חייבים מיתה כאשר אחד מהם שופך דם או עובר על אחת משבע מצוות, והם אינם דנים אותו על כך – "ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה, שהרי שכם גזל, והם ראו וידעו ולא דנוהו". והרמב"ן ז"ל כתב בבראשית לד – "אבל ענין שכם, כי בני יעקב, בעבור שהיו אנשי שכם רשעים, ודמם חשוב להם כמים, רצו להנקם מהם בחרב נוקמת, והרגו המלך וכל אנשי עירו, כי עבדיו הם וסורים אל משמעתו".

והמהר"ל (גור אריה שם) כתב – "הותר להם ללחום כדין אומה שבא ללחום על אומה אחרת, שהתירה התורה. ואף על גב דאמרה התורה (דברים ט) "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום", **היינו היכי דלא עשו לישראל דבר**, אבל היכי דעשו לישראל דבר, כגון זה שפרצו בהם לעשות להם נבלה, אף על גב דלא עשה רק אחד מהם – כיון דמכלל העם הוא, כיון שפרצו להם תחלה – מותרים ליקח נקמתם מהם. והכי נמי כל המלחמות שהם נמצאים כגון 'צרוור את המדינים' וגו', אף על גב דהיו הרבה שלא עשו – אין זה חילוק, כיון שהיו באותה אומה שעשה רע להם – מותרין לבא עליהם למלחמה, וכן הם כל המלחמות".

והנה יש בתורתנו הקדושה, תורת חיים, שני סוגי דינים ומצוות – האחד, שמי שמזמן לו בורא עולם זו המצוה, הרי הוא מודה ומשבח על הזכות שנפלה בחלקו, כדוגמת מטיף דם ברית לבנו ביום השמיני, שמודה ומשבח. ויש סוג שני, שגם הוא חיוב גמור מאת דין אמת, כמצות 'השיב את הגזילה' וכיוצא בכך, שאף אחד אינו רוצה להתחייב בה, אלא שאחר שנתחייב – בין בפשיעה ובין באונס, הוא צריך לקיים את המצוה. ומי שזימן לו ה' יתברך מצוה זו של נקמה – לשפוך דם כמים, כצבי וכאיל – חלילה שתכנס לבו מחשבת פיגול על מצוה זו, אלא אדרבה – עליו להודות לה' בכל לב, כי דווקא בו בחר ה' לשפוך לפניו הדם כאשר וכניחו, ככתוב בכתבי הקודש – "בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו, **אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הסלע**" (תהילים קלז ט). אשרי אחי, אשריך ומה טוב חלקך, אשרי ידך שאחזו, מה טוב חלקם שניפצו, ובמפרשים שם (מצודות) "אשרי שיאחזו" – **אשרי לזה** אשר יאחז בידו את עולליך וירצצם על פני הסלע וינקם נקמת עם ה' – **משובה ומהולל** יהיה זה אשר יאחז בידו את עולליך וירצצם על פני הסלע". ובקינה 'שכורת ולא מיין' לרבי שלמה הלוי מייחלים בית ישראל מדי שנה בשנה במועד של תשעה באב – "אל תשמחי אויבתי על כי נשבר קרני כי נפלתי קמתי וה' עזרני... וגם עליך תעבור כוס אשר עברני, **ואז בסלעי סעיפך אנפץ את טפיך**".

ומי שיתקפוהו חלילה פתאום רגשות מוסר מזויף רח"ל, ויצר הרע ינסה להסית לבו למחשבות רחמי רשעים, ונקיות כפיים של שקר להתרחק ממידת הנקמה אף כנגד אויבי ה' – הרי כבר הזהירה תורה, והוא לאו מדברי סופרים – "אָרוּר עֲשֵׂה מְלַאכַת ה' רְמִיָּה וְאָרוּר

מוֹנֵעַ חֲרָבוֹ מִדָּם" (ירמיה מח י) ופירש"י ז"ל – "מלאכת ה' – מלאכת השחתת מואב שהיא שליחותו של מקום". ובמהר"י קרא – "ארוור עשה מלאכת ה' רמיה – ומי הוא זה, המונע חרבו מדם – **מנקום באויבי ה'**".

והרמב"ם (מלכים ומלחמות פרק ז הלכה טו) בבואו להדריך את הלוחם היהודי בשדה הקרב להלחם בכל לבו בלא פחד ומתוך כונה לקדש את ה', מצטט אף הוא אזהרה זו – "והרי מפורש בקבלה – 'ארוור עושה מלאכת ה' רמיה וארוור מונע חרבו מדם'. וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא".

גדרי הלכות וצורת הנקמה למדנו בחומש במדבר – (ל"א) על הפסוק "נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך... לתת נקמת ה' במדין... וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא" ופירש הכלי יקר – "אותם ואת פינחס. פירש רש"י שהלך לנקום נקמת יוסף אבי אמו כו' פירוש **שבו היה משה בטוח שלא יהיה חס עליהם ולא ישאיר להם שורש וענף**, כי בלאו הכי היה פינחס שונא להם מצד המכירה שמכרו את יוסף מצרימה מקום מיוחד לזנות, ועתה אחזו המדינים מעשה אבותיהם בידיהם להכשיל את ישראל בזנות" והרמב"ן כתב – "משה לא צוה אותם מה יעשו רק אמר להם לתת נקמת ה' במדין **וחשב שלא ישאירו בהם שריד ופליט כנקמת עמלק או כנקמת שבעה עממים**, וכאשר ראה שהשאירו הנשים והטף והבהמה קצף על הנשים היודעות משכב זכר, כי ראוי לפקודי החיל להורגן תחלת כל דבר, גם לנקמה גם לדין התורה ואת הבהמה תהרגו... **והוסיף כל זכר בטף בעבור הנקמה**".

עיקר הנקמה מקומה הוא בארצנו הקדושה [כנ"ל]. אשר אינה יכולה לסבול רציחתם של בניה, ואין לה מנוחה עד שיכפרו עליה בדם השופך, שנאמר "ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את הארץ **ולארץ לא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שפכו** ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל (במדבר לה ג-ד). ופרש הרמב"ן – "ולא תחניפו את הארץ – מפני שאמר תחלה:.. שאלו המשפטים נוהגים גם בחוצה לארץ, חזר והחמיר יותר ביושבי הארץ לכבוד השכינה אשר שם, והזהיר שלא נחניף אותה ושלא נטמא אותה... וענין הטומאה, שתהיה הארץ טמאה ולא ישכון בה כבוד השם בהיות בה דם נקי שלא נתכפר בדם שופכו".

ובכל יום ויום משבחים אנו את הנקמה בפסוקי דזמרה – "יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם, רוממות א-ל בגרונום וחרב פיפיות בידם, **לעשות נקמה בגוים** תוכחת בלאמים, לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל, לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללו י-ה" (תהילים קמט ט-י). והנה כל מתפלל בוודאי שאל את עצמו, לעשות בהם **משפט כתוב?** איפה כתוב בתורה שחסידים צריכים לעשות נקמה בגוים? נאמרו על כך במפרשים כמה תשובות – רש"י הקדוש מביא את הפסוק המרכזי של המאמר הזה – "משפט כתוב, **ונתתי את נקמתי באדם ביד עמי ישראל**" עיי"ש. והמלבי"ם כתב – "לעשות בהם משפט הכתוב בתורה, 'ונתן מלכיהם בידך והאבדת את שמם'. ולא יתראה

זה כאכזריות, כי הדר הוא לכל חסידיו שקיימו כפי מצות ה' ולא הלכו אחרי חקירת השכל האנושי ומשפטי, כשאול שחמל על אגג ועל מיטב הצאן והבקר". ובפירושו לרבותינו הראשונים מחכמי צרפת - "לעשות בהם משפט כתוב - דכתיב בתורה: והכית את כל זכורה לפי חרב". וכן כתב הספורנו - " - יפאר ענוים בישועה. שיעשו הם בשונאיהם שפטים.. ועם זה חרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים, כאמרו 'ונתתי נקמתי באדם ביד עמי ישראל' הדר הוא לכל חסידי. להנקם מאויבי ה', כאמרו הלא משנאיך ה' אשנא". והרד"ק כתב - "לעשות נקמה בגוים - שהם באים עליהם להלחם, והם יעשו נקמתם בהם..לאסר מלכיהם ונכבדיהם יתפשו חיים, ויאסרום בזקים ובכבלי ברזל להנקם מהם חיים".

והאלשיך הקדוש בספרו 'רוממות א-ל' פירש כאן דבר נפלא - "אחרי אומרו שלעתיד לא בחרב ולא בחנית יעשו נקמה בגוים הם גוג ומגוג, כי הם רוממות א-ל בגרום ונפלו אויביהם לפניהם, ראה דוד כי זה דרך חזקיה ולא דרך דוד (כוונתו לדברי חז"ל באיכה רבה ד טו), כי אם לאסרם בזיקים ולעשות בהם משפט כאשר היה דרכו לעשות במואב וחפצו להכות בידו כאמרו 'ארדוף אויבי ואשיגם' כו' לז"א מה שאני עושה לאסור מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל, כדי לעשות בהם משפט לא יפלא עשותי כך, ולא אבקש שיפלו מאליהם ע"י תפלה יש ב' טעמים, אחד שהוא כתוב, והוא כי עליו נאמר 'ידך בעורף אויביך' וזה אומרו כתוב, ועוד כי דרך זה הוא הדר לכל חסידי, שיראו הכל כי ביד חסידי יעשה משפטו ודינו".

בעם ישראל יש שהתברכו באופן מיוחד במעלה זו של נקמת ישראל בשם א-להיו מיד אויב, ומברכתו של יעקב אבינו לזן בנו אתה למד שגב יקרת נקמת ה'. וכשהתאספו בני יעקב סביב למיטת אביהם, ברכו: "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל" (בראשית מט טז). פרש רש"י מה פירוש 'דין עמו' 'ינקום נקמת עמו מפלשתים כמו 'כי ידין ה' עמו'. והרמב"ן פרש - "כמו 'כי ידין ה' עמו', כלשון 'שפטני ה' וריבה ריבי מגוי לא חסיד'.. יאמר כי דן ינקום נקמת עמו כל שבטי ישראל כאחד, והטעם כי פלשתים הרעו לכל ישראל כמה פעמים... ואף על פי שכתוב בשמגר 'ויך את פלשתים שש מאות איש במלמד הבקר' איננה נקמה כי איננה מכה רבה, על כן כתוב בשמשון (שם יג ה) 'והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים' ולקח נקמת ישראל מהם כי הרג מהם עם רב וכל סרני פלשתים המית... ויתכן שיהיה כאחד שבטי ישראל - כמיוחד שבשבטים, הוא יהודה שנאמר בו 'ידך בעורף אויביך', כי גם זה יגבר על אויבו וינצחם". והרשב"ם פרש - "על שבטו של דן נתנבא שהיה מאסף לכל המחנות.. והיה צריך להלחם עם כל האומות הרודפים אחריהם לזנב הנחשלים אחריהם בדרך, ולהנקם מן האומות כי גיבורים היו, לכך אמר יעקב 'דן ידין עמו' - ינקום נקמת עמו כאחד כל שבטי ישראל, היה נוקם נקמתם ומשמרם מרודפיהם, כמו 'כי ידין ה' עמו' וגו' דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו', וכמו 'דין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה'".

עוד הוסיף יעקב וחתם ברכתו בתפילה עצומה - "לישועתך קויתי ה'". ופרש רש"י על שמשון - "נתנבא שינקרו פלשתים את עיניו וסופו לומר 'זכרני נא וחזקני נא אך הפעם' וכוונתו לאותו מעמד נורא בו עמד שמשון השופט אחרי שלכדוהו הפלשתים וניקרו את עיניו, וחפץ לנקום בהם בפלשתים עד מאוד, החזיק שמשון

בעמודי האולם בו שהו רבבות פלישתים איש אשה זקן ויונק, והתחנן לא-להיו - "ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' א-להים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה הא-להים ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים". ועל אותה שעה מרטיטה התפלל אבינו יעקב לפני מותו, וסביביו כמלאכים שבטי י-ה, וה' יתברך שומע קול תפילת הצדיקים עזרו על דבר כבוד שמו, ונאמר שם - "ויט בכח ויפל הבית על הסרנים ועל כל העם אשר בו ויהיו המתים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו".

אף אנו בערבו של שמחת תורה, בהתחננו כערבים על יובלי מים לישועה רבה, ולא ידענו - הזכרנו לזכותנו, ובקשנו זכות עינו השנייה של שמשון, ורבותינו זכרונם לברכה אמרו (במדבר רבה ט), שאמר - מה שנקרו עין אחת אנקום, והשנית ביקש שתהיה שמורה לעולם הבא. ובקשנו - "למען יחיד צררים דש, אשר מרחם לנזיר הקדש, ממכתש לחי הבקעת לו מים. למען שם קדשך, הושע נא והושיעה נא אבינו אתה" ורבי אברהם בן הרמב"ם פרש "לישועתך קויתי ה' - התפלל על תשועת מחנה דן בשעה שהם מסתכנים במארב וכיוצא בו, אם הרמז אל מחנה דן, או אם הרמז אל שמשון, התפלל יעקב שיציל אותו הא-ל יתעלה כאשר הוא מכניס עצמו לסכנה כמו שהציל אותו בעזה".

ואם לא די להם לפלישתים הרשעים, כי העלו על ראשם חמת נקמת עם ה', עוד הרימו יד בגדולים לבזות התורה עד עפר, ולהפר שמחתה ולהשבית משושה, ומעשי אבותיהם הפלישתים הקדמונים בידיהם, לבזות את ארון ברית ה', איה הנקמה אשר מספקת לגידוף הזה? וכשפרו הגוים ספרי תורה באשכנז, התמרמר בקינתו מהר"ם מרוטנבורג עלי ההבערה, וזעק לנקמת השרופה באש - "אוריד דמעות עדי יהיו כנחל ויגיעו לקברות שני שרי אציליך, משה ואהרן בהר ההר. ואשאל היש תורה חדשה? בכך נשרפו גליליך". ושם כבר פסק אדיר הפוסקים הזה, המהר"ם, כי אשרי מי שינקום נקמת התורה, באמרו "עוד תגזור לשרוף דת אש וחוקים, ולכן אשרי שישלם לך גמולך". ונחנו מה? מי יזכה לשלם גמולייך, אודות אותם החסידים אשר בקשו לעלוז בכבוד עם ספר התורה בידם, ורוממות א-ל בגרום, ולזמר ולכרכר בכל עוז לפני ה', מפי א-ל מפי א-ל יבורך ישראל, אשרי שישלם לך נקמה בגויים תוכחות בלאומים.

וכן מצינו בסליחות שאנו אומרים בערב ראש השנה, שבקשת נקמת התורה יושבת אצל כותל המזרח של בקשות הנקמה - "ארץ אל תכסי דמם ואל יהי מקום לזעקתם. עד ישקיף וירא ה' משמים וינקום נקמתו ונקמת עמו ונקמת תורתו ונקמת דם עבדיו אשר שפכו דמם כמים כהבטחתנו ביד אבי חוזה. הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו, נא דורש דמים קול דמי בניך צועקים אליך מן האדמה, ולא רץ לא יכופר לדם אשר שפך כי אם בדם שופכו"

ה' א-להים זכרני נא וחזקני נא, אך הפעם הזה הא-להים, ואנקמה נקם אחת, על מפי א-ל אחד של יהודי אחד עם ספר תורה אחד מפלישתים לישועתך קויתי ה'.

עַת מְלַחְמָה

הַרְבַּ מִיכָאֵל שְׁפִירָא

נתחיל מהסוף -

אין כוונת מאמר זה כלל לעודד ולהביא אנשים לידי גיוס לצה"ל כפי שהוא במתכונתו הנוכחית. לצערנו הגדול צה"ל כהיום אינו ראוי ואינו כשיר לשירות יהודים מאמינים שומרי תורה ומצוות, קדושה וטהרה. ואין כאן המקום לפרט ולהרחיב על כך. ולכן משום 'אונס רחמנא פטריה', לצערנו אנו פטורים מחובת הגיוס ואין לנו שייכות לכל האמור להלן בעולם המעשה.

אולם מכל מקום חובתנו לדעת את תפקידנו וחובתנו בעת כזאת גם מבחינת הידיעה התיאורטית, כדי שנדע לכל הפחות להצטרע ולהתאונן על הפסדנו הגדול כל זמן שהמדינה מסורה בידים לא מאמינות ולא תורניות. ולקוות ולהשתוקק להאי יומא בו ימסרו בידי יראי ה' מוסרות הנהגת המדינה, ואז נדע את חובתנו ואת רצון ה' מאתנו, ונקיים אותו בשמחה, בהתלהבות של קדושה ובמסירות נפש!

א. עַת מְלַחְמָה.

שואלים ודורשים בעניינם של ימים - ימים נוראים, סוערים ועגומים באו עלינו מיד עם סיום היום האחרון מתקופת הימים הנוראים, ושוב עומדים אנו בתוך סער וצער גדול, וכיונה הנביא בשעתו, נדרשים לאמור 'בשלי הסער הזה'. ועלינו להתבונן בתפקידנו, בית ישראל יראי ה', מה דורש ה' מאתנו בשעה זו, ומה רצונו. וראשית לכל יש לדעת מה רוצה ה' מאתנו שנקוט במעשה בפועל, מלבד כמובן כל החשובות של תשובה ופשפש המעשים ועל כולנה - התפילה, הזעקה והתרועה לפניו יתברך, שגם היא מצוה גדולה ורבה בימים אלו ומדאורייתא ממש, ככתוב בתורה (במדבר י, ט) - 'וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֲתָכֶם וְהִרְעַתְּם בְּחֻצְרוֹת וְנִזְכַּרְתֶּם לְפָנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם'.

והנה כתב הרמב"ם (הלכות מלכים ומלחמות פרק ה הלכה א): "אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה, ואי זו היא מלחמת מצוה - זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם - ואחר כך נלחם במלחמת הרשות, והיא המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו". חזינו בדברי הרמב"ם, שישנם שני גדרי מלחמה - 'מלחמת מצוה' ו'מלחמת הרשות', ובגדר 'מלחמת מצוה' יש שלושה אופנים: א. מלחמת שבעה עממים, ב. מלחמת עמלק, ג. עזרת ישראל מצר שבא עליהם. ונבאר בקצרה אחת לאחת.

האופן הראשון - מלחמת שבעה עממים - מקורו בגמרא (סוטה מד): על דברי המשנה (שם) - "במה דברים אמורים במלחמת הרשות, אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין, אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה" - ועל זה אמר רבא "מלחמות יהושע לכבש, דברי הכל חובה". ומבואר, כי מלחמות יהושע הן מלחמת מצוה (עיי"ש בגמרא). והנה הרמב"ם כתב 'מלחמת שבעה עממים', ומדבריו נראה כי דוקא המלחמה בשבעת העממים שהיו בזמן יהושע בארץ ישראל היא בכלל המצוה, וכבר כתב עליהם הרמב"ם (שם הלכה ד) כי כבר אבד זכרם של כל אותם עממים. אולם רש"י (שם ד"ה אבל) כתב: 'כגון כיבוש ארץ ישראל בימי יהושע'. ומבואר מדבריו, כי המצוה היא כיבוש ארץ ישראל, ולכאורה נוהגת

מצוה זו בכל דור ודור, במצב שהגויים כבשו את הארץ מידי ישראל ועל ישראל מוטלת החובה לשוב ולכבוש אותה חזרה מידיהם. וראה בספר מרחשת (ח"א סי' כב סק"ו), שהבין כן, שהמצוה במלחמת יהושע היא משום מצות כיבוש ושיבת ארץ ישראל, וכדברי הרמב"ן (פרשת מסעי ובספר המצוות), שהיא מצוה דאורייתא [וראה מה שרצה לפי זה לחייב נשים במלחמת כיבוש הארץ].

האופן השני - מלחמת עמלק - מקורו ממצות מחית עמלק, המפורשת בתורה.

והאופן השלישי - 'עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם' - לא נתפרשה בגמרא, אולם כתבו האחרונים כי מתוך דברי הגמרא (שם) מבואר כי מלחמה עם הגויים 'כי היכי דלא ליתו עלייהו דישראל' נחלקו התנאים האם נקראת מלחמת מצוה או רשות, אולם כאשר **כבר באו** הגויים על ישראל להזיק להם - אז לכולי עלמא המלחמה היא מצוה גמורה (וראה בספר המפתח של מהדורת פרנקל רשימה גדולה של אחרונים שהלכו בדרך זו). ויש מי שכתב, כי מקורו מהפסוק הנ"ל - 'וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֲתָכֶם' וגו' - הרי מפורש, כי יש לבוא להלחם על הצר הצורך אותו.

והנה בעת זו אשר נתרגשה עלינו צרה גדולה כזו והצר הצורך אותנו בא עלינו בהמוניו לרצחנו נפש ואכן השיגה ידו והרג רצח ולא חמל מיונק ועד איש שיבה, ואף שבה שבינו, אין כל ספק כי הוא בגדר 'עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם' בהידור שבהידור.

וכן מאחר שהמלחמה היא בגבולת ארץ הקודש, ועל רצועת עזה אשר היא ללא ספק מכלל תחום ארץ ישראל [וכבר האריך בזה הרב יעב"ץ במור וקציעה (א"ח סי' שו) וכתב על העיר עזה בזו הלשון - 'ודאי לעולם מצות ישיבתה במקומה עומדת, מצות מלך היא עלינו ליישב ארצו, שמו נקרא עליה ביחוד, אין מלך בלא עם, וברב עם הדרת מלך, מה גם עתה שהיא שוממה מבלי בניה, החיוב יותר גדול הוא על המוצא עצמו יכול עליה לקיימה... וגם חובת קרקע לא בטלה עוד היום, גם מעזה']:

הרי לנו שתי סיבות לומר, כי עת זו היא העת עליה אמר שלמה בחכמתו (קהלת ג ח) - "עַת מְלַחְמָה". ומצות וחובת היום הגדולה ביותר, היא לצאת ולהלחם מלחמת ה' בגיבורים ולנקום נקמת דם עבדיו השפוך בידי חיתו טרף.

ב. המצוות התלויות בה.

בכלל מצות המלחמה תלויות מצוות רבות, כגון התקנת יד ויתד, בל תשחית, אשת יפת תואר ועוד. והרמב"ם מונה כמצוה מיוחדת את האיסור שלא לפחד ולהתירא בשעת המלחמה! וזה לשונו (שם פרק ז הלכה טו): "ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה, ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה, וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה, וישם נפשו בכפו, ולא יירא ולא יפחד, ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו, אלא ימחה זכרונו מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה, וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה, שנאמר אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, ולא עוד, אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו!"

וחסו בשם ה'

הרב מנשה בן-יוסף

על-פי הנראה והנשמע בארץ הקודש בימים אלו, יש להבין את סמיכות הפסוקים. כאשר עשה ה' את הדבר הנורא הזה בארץ, כמה כל לב וצמאה כל נפש, להבין ולהתבונן על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, מה חרי האף הגדול הזה. משוטטים המה בני א-ל חי לבקש את דבר ה' ולא ימצאו.

ואמרו בגמ' (שבת קלח) - "ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו", דבר ה' - זו הלכה, דבר ה' - זה הקץ, דבר ה' - זו נבואה". מבקשים הם עם ה' לדעת מה הלכה ילמדו מן המאורעות שאירעו, מה עליהם לעשות בעקבות מה שאירע, מבקשים הם עוד לדעת מה נבואה נאמרה כאן, ואיזה דיבור דיבר עמהם כאן ה' א-להי אבותיהם, ומבקשים הם לדעת את הקץ, איך משתלב ומתחבר מאורע איום ונורא זה, בתכנית הגדולה של ה' יתברך להביא לציון גואל ולשבי פשעו בעיקב, 'ולא ימצאו'. ◀

אמר ה' ית' ביד עמוס נביאו (עמוס ח ט) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם בַּצְּהָרִים וְהַחֲשִׁכְתִּי לְאָרֶץ בַּיּוֹם אֹרֶךְ וְהִפְכֹתִי חֲגִיכֶם לְאֵבֶל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהִעֲלִיתִי עַל כָּל מְתַנְיִים שֶׁקָּרְעוּ וְעַל כָּל רֹאשׁ קָרְחָה וְשִׁמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרֵיהָ כְּיוֹם מָרָה.

אין לך יום אור כיום שמיני עצרת, יום היחוד עימו ית' והשמחה בו ית', ובו החשיך ה' לארץ, הפך החג לאבל והשירים לקינה, על שמועה כי באה ונמס כל לב ורפו כל ידים וכל ברכים תלכנה מים. כי נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה הייתה בעם. על עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב.

ושם (עמוס שם יא-ג) נאמר "הֲנָה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' א-להים וְהִשְׁלַחְתִּי רֶעֶב בְּאָרֶץ לֹא רֶעֶב לֶלֶחֶם וְלֹא צָמָא לָמַיִם כִּי אִם לְשִׁמְעַת אֶת דְּבָרֵי ה'. וְנָעוּ מֵיָם עַד יָם וּמִצָּפוֹן וְעַד מִזְרָח יִשְׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ".

בחוקותי - 'אִם בְּחֻקֵּי תִלְכּוּ... וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם'. ופירש רש"י - 'אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני'. הדברים מבהילים. ויחד עם זה יש כאן תביעה ואזהרה - 'והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר', שאז ח"ו 'ושב מאחריך'.

והרמב"ם (שם הלכה טו) כתב במעלות היוצא למלחמה - 'וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא, שנאמר 'כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך' וגו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' א-להיך'".

שלוש הבטחות כתובות כאן. א. שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה. ב. יבנה בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם. ג. יזכה לחיי העולם הבא ושלושתם נלמדים מהכתוב שהביא בדבר אביגיל לדוד המלך ע"ה. וכמדומני, שזו הסגולה היחידה שמצאנו בדברי הרמב"ם לזיווג הגון ובניית בית נאמן בישראל! לצאת למלחמת ה' בגיבורים ולמסור נפשו על יחוד ה', יחד עם ההבטחה לשמירה מכל נזק ורעה, והבטחה לחיי העולם הבא - מה יכול להיות יותר מזה! הרי שייציאה למלחמה בראי תורתנו הקדושה מביאה את האדם לרום המעלות הגבוה ביותר.

וישים ה' חלקנו עמהם. ♦

◀ נמצא, כי כל היוצא למלחמה זוכה למצוות רבות הבאות יחד עם המלחמה, והמפסיד מצוה זו - מפסיד עמה את כל המצוות התלויות בה.

ג. החובה על הכל.

במלחמת מצוה הפסק הברור הוא כלשון המשנה (סוטה שם) - 'במה דברים אמורים [שיש חוזרים מעורכי המלחמה] - במלחמות הרשות, אבל במלחמות מצוה הכל יוצאין, אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה'. ופסק זאת הרמב"ם שם (פרק ז הלכה ד). ועיין שם ברדב"ז שדן האם יתכן לומר, כי 'כלה מחופתה' הוא כפשוטו ממש, שיוצאת להלחם, והלא 'כל כבודה בת מלך פנימה', וביאר כי יתכן שיוצאות להספיק מים ומזון לבעליהן. וראה בזה בחינוך ובמנחת חינוך (מצוה תרג) ובמרחשת (שם). ובמקורות וצינונים (על הרמב"ם שם) ציינו לדברי ספר הערוך (ערך אנגריא), שכתב על ביטוי הגמרא 'אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה' - 'פירוש, וכל שכן תלמידי חכמים' - הרי לנו, שגם תלמידי חכמים בכלל חובה זו?.

ד. המעלות שזוכים להם אנשי המלחמה.

כתובים מפורשים בענין רום קדושת מחנה הצבא הישראלי נאמרו בפרשת יד ויתד (דברים כג טו) - "כִּי ה' אֱלֹהֵיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יֵרָאֶה בְךָ עֲרוֹת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ". נאמרה כאן הגדרה שאין דומה לה אודות הרוח השוררת במחנה הצבא - השראת השכינה, ה' א-להיך מתהלך בקרב מחניך. והדברים מזכירים לנו את היעודים הגדולים הכתובים בפרשת

2 ונקל להבין, כי הסוגיה בבבא בתרא ז, העוסקת בהשתתפות בשמירת העיר, שם נפסק כי 'בנו לא צריכי נטירותא' - אינה עוסקת כלל בגדרי מלחמת מצוה או רשות, אלא בשמירה שוטפת מפני פורצים, גנבים וכיוצא בכך. והגע בעצמך - הגם שתורה מגנא ומצלא, ודבר זה מגן על הלומד עצמו - וכי בשל כך הוא פטור מלצאת לעזרת אחיו בצרתם? אלא פשוט וברור, כי אין הסוגיה שם קשורה לנידון שלנו כהוא זה, ואין לדמות דבר שאינו מן הענין.

כמו כן דברי הגמרא בנדרים (לב) על אברהם אבינו שנענש על שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, וכן בסוטה (י) על המלך אסא, שנענש מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, אינם מדברים כלל במלחמת מצוה, שהרי הצלת לוט בן אחי אברהם לא היתה כלל מלחמת מצוה - טרם היה ישראל לעם וטרם נתחייבו בערבות זה לזה, מה גם שהיה זה אחרי הפרדו מעליו. וכן הוצאת אסא את תלמידי החכמים לא היתה למלחמת מצוה אלא לבנין הערים גבע, בנימין ומצפה, כמפורש במקרא (מלכים א טו כב). ודי בהערה זו.

◀ ואמנם מעשי ה' גדלו ועמקו מאוד, ואילו חיה אדם אלף שנים פעמיים, לא ימצא את המעשה אשר עשה הא-להים מראש ועד סוף, אך כשם שאין אנו רשאים להתבונן במה שאין אנו יכולים להתבונן בו, כך נצטוו להתבונן במה שהורשינו, להטות אוזן ולשמע את קול ה' א-להינו המדבר אלינו מתוך האש.

קול הברה שמעתי שהיו אומרים, שבמאורע הנורא שאירע, נתגלה כי כלל כוחות הצבא הביטחון והמודיעין, המתרברים ומתיהרים בכחם ביכולתם ובהבנתם את המציאות - אין בהם לא כח ולא יכולת, ונערים ימשלו בהם, ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים. וזה מה שביקש ה' א-להינו ללמדנו באסון הנורא הזה.

דומני, כי הן אמנם מקצת אמת יש במבט זה על מה שאירע, אך עדיין מבט זה הוא מבט שטחי דל וחיוור, ואינו ממצה כלל את העומק אשר בקש ה' ללמדנו במעשה הנורא אשר עשה.

וזאת, משום שכאשר נתבונן, נבין כי האומר כך טוען, כי מה שאירע במאורעות הנוראיים של שמיני עצרת זה, הוא דבר הגיוני לפי סדרי הטבע, ורק אנחנו לתומנו סברנו עד היום, שיש לנו צבא חזק ומודיעין מתוחכם, ושעל-פי סדרי הטבע אין לנו לחשוש מהתקפה נוראה כל כך.

לפי זה באמת היינו תמיד בחשש סכנה כזו, והיא אכן הייתה צפויה, כסומים היינו וכהולכים בחושך חשבנו שאנחנו בטוחים, עד שנתגלתה האמת המרה, ולפיה גם על-פי גדרי הטבע, אין אנו בטוחים.

במבט כזה מצד עצמו, אין שום לימוד תורה, קדושה ודעת ה'! משל למה הדבר דומה, למי שהיה סבור שיש לו עשרות אלפי שקלים בחשבון הבנק שלו, ולבסוף נתברר לו, שבאמת אין בידו אותו ממון, היש קדושה בידיעה זו? וכי נתעלה אדם זה בידיעתו את המציאות לאשורה?

אמנם ודאי הוא, שפעמים רבות ידיעת האדם על מצב דלותו, יכולה להיות **מכשיר** לכך שכשהוא רואה שאין לו מבטח אחר, ממילא הוא מוכרח לפנות אל א-להיו, ואף את הידיעה על המצב הנורא שבו אנו נמצאים, ניתן לנצל לכך שבהכירנו כי אין לנו על מי להישען, נשוב ונשען על קדוש ישראל באמת.

אך דומני, ואציע בפניכם את מחשבותי, כי הדיבור אשר דיבר עמנו ה' א-להינו ביום שמיני עצרת האחרון, הוא מהותי, פנימי ועמוק בהרבה מידיעה שטחית זו.

נראה, כי באמת על-פי סדרי הטבע הרגילים בעולם, אצל עם שיש לו צכא עם יכולות מודיעיניות ומבצעיות, כצבא מדינה זו - אכן אין זה סביר כלל וכלל, שיוכלו כמה נערים ישמעאלים, לכבוש ישובים שלמים ולטבוח ביושביהם באופן נורא כפי שהיה, ולשבות מאות אנשים נשים וטף.

המעשה שהיה אינו מסדרי הטבע כלל, ואך ורק יד ה' עשתה זאת, כדבר האמור בשירת האזינו (דברים לב כט-ל) - "לוֹ חֶכְמוֹ יִשְׁפְּלוּ זֹאת יְבִינּוּ לְאַחֲרֵיהֶם. אֵיכָה יִדְדֶף אֶחָד אֶלֶף וְשָׁנִים יִנִּסּוּ רִבְבָה אִם כִּי צוּרִם מְכַרֵּם וְה' הַסְּגִירֵם".

אם יש צדק בדברי, אז מה שאנחנו צריכים ללמוד מן המעשה הזה, אינו שצה"ל הוא צבא חלש, אלא שלמרות שצה"ל הוא צבא מאוד חזק - אם ה' לא ישמור עיר, שוא שקד שומר.

וזאת, כי ישראל עם קדוש אשר ה' יתברך כרת עמו ברית להיות לו לא-להים והמה יהיו לו לעם - אינם תלויים בדרכי הטבע לא לטוב ולא למוטב. אם הולכים הם בדרך אשר בחר ה', אזי הוא מאיר להם פנים, והם מצליחים באופן שהוא למעלה מסדרי הטבע, ואם אינם הולכים בדרך ה', ועוזבים אותו ואת תורתו, אזי הפורענות באה אליהם גם היא שלא לפי סדרי הטבע.

ומכל פינה וזוית אשר התבוננתי על האסון הנורא של שמיני עצרת היה נראה לי, כי לא מקרה היה לנו, כי אם יד ה' הייתה בנו.

מתוך מה שנתפרסם לציבור נראה כי המקומות העיקריים שנפגעו בטבת, היו מקומות שמזוהים מאוד עם טומאה ועזיבת התורה, אם באותה מסיבה ארורה שהיתה מלאה בטומאה, ואף סרך עבודה זרה היה שם כמו שנתפרסם, ולדאבוננו נתקיים במשתתפיה הדבר אשר דיבר ה' ביד ישעיהו עבדו: (ישעיהו סה יא-יב) - "אַתֶּם עַזְבִּי ה' הַשְׁכַּחְתִּים אֶת הַר קְדֹשֵׁי הַעֲרֹכִים לְגַד שְׁלָחוֹ וְהִמְמַלְאִים לְמַנִּי מִמֶּסֶךְ. וּמְנִיתִי אֶתְכֶם לְחָרֵב וְכִלְכֶּם לְטַבַּח תִּכְרְעוּ יַעַן קָרַאתִי וְלֹא עָנִיתֶם דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְהִעַשְׂתֶּם הָרַע בְּעֵינֵי וּבְאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי בְּחַרְתֶּם".

וכן חזינו בישובים, אשר יושביהם נטבחו בצורה נוראה ומחרידה, שהיו ישובי שמאל קיצוני, כמו שנודע ונתפרסם, יתן ה' ותהא מיתתם כפרה גמורה, עליהם ועל כל אחינו בית ישראל, וכיוון שנרצחו בשל יהדותם כבר קורא להם הכתוב חסידיך ועבדיך כפי שפירשו לנו רז"ל.

וכנגד זה ראינו במידה הטובה המרובה, בשמירה הגלויה ששמר ה' על שומרי בריתו ועדותיו, בישובים רבים דתיים הקרובים אל החלל וניצולו בניסי ניסים, ולזכרון נפלאות ה' אזכיר את שמותם - סעד, עלומים, מפלסים, שוקדה, תקומה, כפר מימון, ועוד כמה וכמה ישובים שאיני זוכר כעת את שמם.

ובעיר אופקים, כבר נתפרסם שהיו המרצחים במרחק עשרות מטרים מבתי כנסיות שהיו מלאים בהמון חוגג, והיו מסומנים להם במפותיהם בתי הכנסיות היכן הם, וה' הפלה את חסידיו ואוהביו, ולא נתן את המשחית לבוא אל בתיהם לנגוף. ובישיבה הקדושה אשר בישוב תפרח, שבינה ובין אופקים אין אלא כמה דקות נסיעה בודדות, ובכל הישוב כולו כמעט אין שום כלי נשק, אם בכלל, ותסמרנה שערות הראש מן המחשבה מה היה קורה אילו היו באים לשם המרצחים.

וגם מבחינת העיתוי, הלא ידוע כי כבר זמן רב יש כאן מאבק במדינה, שפנימיותו הוא מאבק האם מדינת ישראל תהיה מדינה יהודית או מדינה דמוקרטית, ושיאו של המאבק הרע היה ביום הכיפורים האחרון בתל אביב, שם חללו את התורה ואת הקדושה באופן מזעזע, ועוד עמדו לעשות כן במעמדי הקפות שניות, שהיו אמורים להיות שם, עד שבטלם ה' ביד חזקה ובחמה שפוכה.

יד ה' הייתה כאן, הן בהצלחה הלא טבעית של המרצחים ימ"ש, הן בעיקר הפגיעה במקומות המזוהים עם שכחת התורה, והן בשמירה העליונה ששמר ה' את עבדיו ושומרי מצוותיו.

3 וגם שומרי תורה ומצוות יחידים שנהרגו, ה' יקום דמי כולם - לא היה זה באופן של טבח שיטתי שעברו הפורעים מבית לבית ושחטו אנשים נשים וטף, ככפרעות קישינב, אלא היה זה בדרך של מלחמה. רבים מהם נהרגו במלחמה למען הצלת ישראל, ואף הפליאו לב במסירות נפשם למען עם ה' בכל עוז, מותם הוא מות גיבורים, והם נצריבים בזכרון האומה לדורות כהרוגי לוח, שמסרו נפשם על הצלת ישראל, ואין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם. ומעטים נהרגו כאזרחים הי"ד, אך רק ככל מלחמה שיש ונהרגים בה, ולא באופן מנוול של טבח שיטתי, ובודאי שעל מותם על כולנו לפשפש יותר במעשינו.

גורם לכך, שאי אפשר להכות באויב עד כלה, מחשש למה יאמרו הגויים, ושמה יסירו מעמנו את תמיכתם.

והעמוד השני של החטא הוא, חוסר חיבור לעם ישראל, עד שיכול השופט הרע לדון באובייקטיביות בנידון שבין רוצח בני עמו, לבין הנרצח שהוא מבני עמו, ואין הוא חושש כלל, שמא מה שהנרצח הוא מבני עמו יטה חלילה את הכף בעיניו הטמאות, להכריע בחומרה יתירה כלפי רוצחו [ואנו חוששים מאוד, שמא אדרבה...].

ולכשתמצי לומר, החטא הראשון הוא חטאם של המדינאים, והשני של השמאל היותר קיצוני – השופטים הרעים והנלוים עמיהם. ושני החטאים האלו יחד, תלויים הם ועומדים בעזיבת תורת ה', שבעזוב ישראל את התורה, שוכח הוא את א-להיו השומר אותו, ושוכח הוא את מציאותו הלאומית, שהחיות הפנימית שלה היא רק התורה והיעוד האמיתי היחודי לעם הקודש.

וכשראה ראינו איך חטא זה הוביל הוא לחורבן העצום שהיה, על עם ה' מוטל עתה לשוב אל ה' משני אלו הרעות, ראשית לקיים בעצמנו מקרא שכתוב: (ישעיהו י כ) "וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא יוֹסִיף עוֹד שָׂאֵר יִשְׂרָאֵל וּפְלִיטַת בַּיִת יַעֲקֹב לְהִשָּׁעַן עַל מַכְהוֹ וְנִשְׁעַן עַל ה' קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּאַמֶּת".

ומשכך, עלינו להגן על עם ה' השוכן בציון, ולהסיר ממנו כל סכנה, בכל הכלים שנתן ה' יתברך בידינו, בלא להתחשב בשאלה איך ימצא זה חן בעיני נשיא פלוני או ראש ממשלה אלמוני. ובמקביל לשוב אל ה' א-להינו, שהדבקות בו באמת היא המשענת היחידה, ולבטוח בו שהוא יושיענו מכל רע.

ועוד מוטל על עם ה' לשוב ללאומיותו, להתחבר שוב לעצמיותו, להפסיק לאהוב את שונאיו ולשנוא את אוהביו, ולהסיר מתוכו את כל הערב רב, ששונאים את ישראל ואוהבים את אומות העולם. וגם זה יקרה רק בשובו אל תורתו, שהיא העושה אותו באמת למה שהוא – לגוי אחד בארץ.

ואנו יראי ה', אם אמנם גם עד עתה היינו קרובים להיות מתוקנים בשני הענינים האלו, בעקבות דבקותנו בתורת ה', עתה בראותנו איך דבקות זו היא בית חיינו, עלינו לאחוז בה ביתר שאת וביתר עוז, ולעסוק בכל יכולתנו להשיב את עם ישראל כולו, לאחוז בעץ החיים, ואכל וחי לעולם.

ונזכה שתתקיים בנו נבואת צפניה (צפניה ג יא-טז) – "בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תִבּוֹשֵׁי מִכָּל עֲלִילַתְיָךְ אֲשֶׁר פָּשַׁעְתָּ בִּי כִּי אָז אָסִיר מִקִּרְבְּךָ עֲלִיזֵי גֵאוּתְךָ וְלֹא תוֹסִפִּי לִגְבָּהָ עוֹד בְּהַר קְדְשִׁי. וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבְּךָ עַם עֲנִי וְדָל וְחֹסוּ בְשֵׁם ה'. שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כָזָב וְלֹא יִמְצֵא בְפִיהֶם לְשׁוֹן תְּרֻמִּית כִּי הִמָּה יִרְעוּ וְרָבְצוּ וְאִין מִחְרִיד. רְנִי בַת צִיּוֹן הָרִיעוּ: יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחֵי וְעֲלִזֵי בְכָל לֵב בַּת יְרוּשָׁלַם. הַסִּיר ה' מִשְׁפָּטֶיךָ מִלְּךָ יִשְׂרָאֵל ה' בְּקִרְבְּךָ לֹא תִירָאֵי רַע עוֹד". ♦

אולם מסקנה זו, אף שנראה כי היא בלתי נמנעת, מכל מי שהוא מאמין בה' ועיני שכל לו – אף על פי כן ישנה הרגשה נכונה וקדושה, כי מסקנה זו יש בה פגם, והיא מובילה לומר 'שלום עלי נפשי', שכן אם ה' חרה אפו בעוזבי תורתו, ואת שומריה שמר, אם כן יאמר כל שומר תורה לעצמו – אני אין לי מה ללמוד מן הדבר הנורא הזה, שכן אני נמנה על הדבקים בה' השמורים והבטוחים.

אבל באמת, כאשר הראנו ה' איך כל ביטחון אחר הוא הבל, וישועת ישראל באמת אינה תלויה בצבא חזק, אלא בדבקותם בה', אזי כשם שידיעה זו צריכה היא לזעזע את הרחוקים משמירת התורה, תרתי משמע, ולקרוב אל ה', כך היא צריכה לזעזע אותנו, בראותנו את הקשר העצום בו אנו קשורים באופן נגלה ומוחש בה' א-להינו, ולתת אל לבנו את הדבר הגדול הזה, כי ה' א-להינו הוא חיינו ואורך ימינו לשבת על האדמה אשר נשבע לאבותינו.

ואין זה משנה מה תהיה ההתחזקות המעשית שתבוא מכח זה, אם בתורה או בתפילה, בשבת או בקדושה. ואף אם לא תהיה מזה התחזקות מעשית, ורק בלב תקבע התחושה כי הדבקות בה' היא עוזנו ומשגבנו – אין לך תיקון גדול מזה.

עוד ענין נוסף שיש לתת עליו את הדעת בבואנו להתבונן במעשה ה', הוא מה שלמדנו רבותינו בכמה וכמה מקומות, שמדרכי ה' היא, שהעונש בא על ידי החטא, כלומר שהחטא – שהוא הסיבה הרוחנית של העונש – נעשה גם לסיבה הטבעית של העונש, והעונש בא על ידו.

דוגמא לזה הוא חטא שנאת חיים בבית שני, שהוא היה החטא שבגיננו נענשו בחורבן הבית, והוא גם היה הסיבה הטבעית שבשלה חרב הבית. בכללות ראינו זאת בכך, שעל-ידי שנלחמו זה בזה ולא התאחדו כנגד אויביהם, גברה עליהם יד האויבים, ובפרטות – במעשה דבר קמצא, וכן הוא בהרבה מקומות בחז"ל ואכמ"ל בזה.

והנה הסיבה הטבעית שעל ידה נשתלשל ובא העונש הנורא שאירע לנו, היא השמאלנות. וזה בכמה בחינות יבינם המתבונן מדעתו, ובפרט בשנים האחרונות, שהחמאס הלך ושחק את מרווח הביטחון שהיה סמוך למוצבי צה"ל, שמתחילה כל מי שהיה נכנס לשם היה נורה, ולאחר שהחמאס ארגן שם הפגנות ונהרגו שם עשרות מפגינים 'תמימים' 'חפים מפשע', אזי הוחמרו מאוד הנהלים, ונקבע כי אין לירות אלא במארגני ההפגנה, וכך הלכה ונשחקה רצועת הביטחון הזו והייתה לאין, עד שביום פקודה, לא נעשה כלום, עד שבאו המרצחים וכבשו את המוצבים מטווח אפס. ואין הדברים אמורים כדי לזעוק חמס, על אזלת היד של הממשלה, אלא כדי להבין דרך הצורה בה גלגל ה' את העונש, מה חרי האף הגדול הזה, ומהו החטא שבשלו הסער הגדול הזה.

ואם אנו רואים שהשמאלנות היא זו שהביאה את העונש, אות הוא, שהיא גם הסיבה הרוחנית שבשלה בא העונש. ואכן דבר גלוי וידוע הוא שכאן בארץ הקודש, השמאל המדיני וההתרפסות לאויב הישמעאלי באה יחד עם מאבק בקדושה, והליכה אחרי הבעל, ואילו היותר קרובים אל ה' ואל תורתו, הם גם נחושים יותר במלחמה נגד האויב הישמעאלי, אלא שצריך להבין את שורש הדברים.

תפיסת השמאל כאן בארץ נשענת היא על שני עמודים של חטא – הראשון הוא חוסר בטחון בישועת ה', ופניה אל תשועת אדם, שזה

אף שאולי גם זה דבר נכון וראוי, אבל זה עניין המאמר, שבא להעמיד את הצורה בה אנו צריכים לפנות אל ה' לאחר אירוע זה, ולא לדון כיצד אנחנו צריכים להתיחס לממשלה.

המחיר של ארץ ישראל

עו"ד הרב נתן רוזנבלט

מצופה ממך להודות לרופא ולא להתלונן יותר מדי, בדיוק כמו שאיש אינו בוכה בקופה במכולת שהוא צריך לשלם כל כך הרבה, כי ברור לו, שלכל דבר יש מחיר. כאן בורא עולם קבע את המחיר והוא גובה אותו באמצעות מלאכי החבלה.

לא בקלות אנחנו משלמים את המחיר, הכאב הוא עצום, בסיומה של אותה הלילה אמורה הכריז אביו, יהודי חרדי שאיני מכירו אך מעריצו, כי דרושים מתנדבים לחפור עוד עשרות (!) קברים. נותרתי למבצע הלילי המורכב ביחד עם עוד עשרות ויותר מכל שכבות העם, ונתערב החול עם הדמעות שנטפו לתוך הבורות שייצרנו לקליטת בחורים צעירים שנרצחו כאשר ניסו להגן על אחרים. יהי זכרם ברוך.

במשך כל הלילה חשבתי על האבא הזה, ועוד הורים חרדים ודתיים שפגשתי השבוע, שמקבלים את הדין בהכנעה ובידיעה שבורא עולם בחר בבנו להיות לידו. חשבתי גם על כל עשרות עשרות הארונות שימלאו מחר בבוקר את הקברים שאני חופר עכשיו, להם יהיה הרבה יותר קשה לקבל את הידיעה ואת העובדה שמחמל עינם איננו. אין לי מושג איך מנחמים הורה שכול בלי אמונה. טאטע! תביא כוח בבקשה גם למי שלא מאמין בך, הוא שילם כל כך יקר, ודווקא הוא צריך את זה יותר.

המכה היא קשה, אך נתאושש ממנה. עם כל הקושי לומר את המשפט הבא, צריך לומר אותו בכנות: אומה של עשרה מיליון נפש לא מתמוטטת מאובדן כזה, גם אם הוא בסדר גודל שלא הכרנו ולא נכיר בע"ה. אך אומה בהחלט עלולה להתמוטט חלילה מאובדן של דרך, מחוסר מוטיבציה פנימית, וכאן תפקידנו לחזק ולהתחזק ולזכור כי הדרך קשה אך משתלמת.

דבר זה נוגע לכל אחד מאתנו. המחיר של ארץ ישראל איננו רק בהרוגים ושביים רח"ל, אלא גם בדברים שפתאום נראים קטנים. ומי יודע, אולי זאת הסיבה שמשבר הדיור קיים רק בארץ ישראל. אחינו בלייקווד ולונדון לא מבינים את זה, כי הם לא גרים בארץ ישראל, ולכן לא משלמים על כך כך למשל האבא שלא ישן בלילות מרוב גלגולי חובות של נישואי הילדים, או המשפחה הצעירה שהולכת לגור בפריפריה, או הסבא אשר - כמוני - רואה את הנכדים הצפתיים רק בחגים ואירועים מיוחדים - כל זה ועוד הרבה הוא המחיר של ישוב ארץ ישראל. את החלק הזה אנחנו משלמים בשמחה, בדיוק כמו שנכנסים לסוכה בשמחה גם אם היא פחות נוחה. ובפעם הבאה שמתעורר קושי, אפשר לכוון 'לשם יחוד' לקיים מצות יישוב ארץ ישראל. יהי רצון שמהיום זה ייגמר רק בזה.

ולסיום, הכי חשוב, ואת זה אמר לי יהודי יקר וגיבור שכולנו חייבים לו. קוראים לו יונתן פולארד, עוד אחד שמסר את נפשו וישב רוב חייו בכלא למען ארץ ישראל. זהיתי אותו לידי בין המתנדבים לחפירת הקברים. שיחה התפתחה בינינו על עד כמה בזכותו לא ראינו דברים כאלו בעבר, אך העיקר זה המסר שהוא אמר לי בפשטות אמריקאית: מלבד קבלת הדין באהבה, עלינו לזכור את האמת הפשוטה שהמשיח בדרך ואנחנו ממתנינים לו בכל יום שיבוא.

זה לא רק סיום נאה לטור הזה כמו סיום של כל דרשה בימים אלו, אלא זוהי אמת פשוטה שאנחנו צריכים להחדיר ללבנו עד שתחפץ: אני מאמין, כמה מאמין? באמונה שלימה! מוחלטת, ללא ספיקות, בדיוק כמו שאני מאמין שהוא לבדו עשה ויעשה כך אני מאמין בביאת המשיח. איני יודע איך זה יראה ומה בדיוק יקרה, אך אחכה לו בכל יום שיבוא. ♦

השבונו, השתתפתי בין היתר בהלויית החייל נועם אלימלך רוטנברג. ראיתי שם את מורי הגאון רבי אשר וייס שליט"א בראש המלווים, ונזכרתי בשיעור ששמעתי ממנו בעבר, יסוד חשוב ביהדות. רבותי, הסכיתו זה קצר, חשוב, ומאוד מחזק.

הוא פתח בשאלה פשוטה: כידוע, לפי רוב הראשונים מצות ישוב ארץ ישראל אינה נמנית בתוך מצוות תרי"ג, א"כ איך ניתן למסור את הנפש - כפי שעשו כל ארצי התורה - על מצווה זו, שכלל אינה דאורייתא? ולאחר כמה תירוצים, הוא ענה בפשטותו הגאונית המפורסמת, תשובה קצרה חודרת עד לב ונותנת פירוש אחר לכל החיים שלנו כאן. הדברים נאמרו באנגלית ואני מקווה שהבנתי נכון, אנסה לתמצת אותם:

יישוב ארץ ישראל אינה מצווה בתרי"ג בדיוק כמו שאין מצווה לנשום ואין מצווה לחנך את הילדים ואין מצווה לאשה להתחתן - יש דברים שהם מהות החיים, ועל החיים עצמם לא צריך מצווה. זה היה פשוט וברור לאברהם אבינו ולנביאים ולתנאים, לכל הראשונים והאחרונים שמסרו נפשם לעלות לארץ, ולמאורי האומה - ממששה רבינו ועד הבעש"ט, הגר"א והחפץ חיים, אשר ניסו למסור נפשם ולא זכו לכך. כולם הבינו, שאין צריך מצווה מפורשת בתורה על כך, כי זוהי כל מהותה של התורה.

אמנם, המשיך הרב, למרות החשיבות אין זה חיוב גמור, משום - וכאן שוב גאונותו - שאי אפשר לחייב אדם לכך אם אינו מרגיש את המצווה. המצווה הזו כרוכה במסירות נפש כפשוטה, שהוא סיכון החיים ברמה מסוימת, והתורה אינה מצווה על מסירות נפש בדרך כלל. מוטל על היהודי להרגיש בעצמו את החשיבות, ואז ישמח למסור נפשו עליה.

זהו רבותי, המסר העמוק מני עומק: ישוב ארץ ישראל הוא הרבה יותר ממצווה, הוא התורה במהותה, ועל התורה אנחנו מוכנים למסור את נפשנו ללא היסוס בכל רגע.

אנחנו מדברים על ארץ ישראל, הקדושה והספוגה בדם קדוש, ומהשבונו עוד הרבה דם, של יהודים שמסרו נפשם לחיות בה, זהו דבר פשוט אשר יסכימו עליו כל קצוות היהדות הנאמנה ואינו קשור כלל ליחס למדינה: מצווה לקנות את ארץ ישראל, גם אם המצווה כרוכה בייסורין.

מרוב דיבורים על פתרונות דיור שכחנו את העיקר: ארץ ישראל אינה רק 'היכי תימצא' איפה לגור, היא מהות התורה! מחצית ממשפחתי בחרו לממש את הדרכון האמריקאי שברשותם ולהתגורר בגולה, אך אני והחצי השני הולכים בדרכה של אמי ע"ה שעלתה לכאן בעיצומה של מלחמת ששת הימים כאשר היה נראה כי אין תקווה לעם היושב בציון. היא עלתה לכאן במסירות נפש עצומה וזכתה בשכר זה למה שלא זכו רוב משפחתי, אלו שבחרו את חייה הנוחים והבטוחים של עם-ריקא: היא זכתה לראות חמישים צאצאים יראי שמים והודתה על כך כל רגע, היום מלמעלה היא רואה הרבה יותר וזו רק ההתחלה.

מרכזי תורה יש בכל מקום ברוך ה', אך ארץ ישראל יש רק אחת, ורק עליה נאמר "ארץ אשר עיני ה' א-להיך בה". אנחנו כאן לא מאותה סיבה שהבריטי בבריטניה והצרפתי בצרפת, בבחינת "כאן נמצא, כאן היה". אצלנו זו מהות, ועל מהות אנחנו מוכנים לשלם, לעיתים מתוך כאב עצום, אך מוכנים לשלמו בשמחה בידוענו, כי זוהי תכלית תורתנו.

זהו הפשט הפשוט של קבלת יסורין באהבה. איש לא מצפה ממך לשמוח כשאתה מקבל טיפול רפואי מאוד חיוני ללא הרדמה, אך בהחלט

הטבח בדרום ומקומו בתולדות מאבק האידאות בישראל

הרב יהודה אפשטיין

עם פרץ האמנציפציה ומתן שיוון הזכויות ליהודים בארצות אירופה, תחילה במערב, מוטו מוסדות עולם וכל העיקרים שהיו ברורים וידועים לכל ילד וילדה – הכל הועמד לפתע בצלו של סימן שאלה ענק. תוך שנים ספורות התחוללה מהפכה בתפיסות היסוד של כל בני אירופה ביחס לממשל, כלכלה וחברה, מדע ותרבות, ולא נותרה אבן על אבן מהסדר הישן. גם עובדת מציאותו של הא-להים עצמו [ואין צריך לומר השגחתו] הועמדה על כס הנאשמים בידי אותם מהפכנים, ודינה נחרץ לשלילה מוחלטת בשם המדע וההגיון האנושי, אשר המליכו את האדם ההוגה והספקן על-פני תבל.

רעיונות המהפכה הצרפתית פשטו באירופה כאש בשדה קוצים באמצעות צבאותיו של נפוליאון, ולראשונה מאז גלו היהודים מארצם, אף הם זכו לטעום את טעמו של החופש. חומות הגטו החלו לנפול, והיהודים זכו לחרות, שוויון ואחווה. עבור כך היו צריכים לשלם מחיר, והמחיר נגע לאותו יחוד, לאותה מהות של היותנו עם נבחר, עמו של ה', בניו בחיירי אשר עתידים לשוב ולחסות בצלו ולהשיכן שכינתו בתוכם כשישובו לארצם, ממנה הוגלו. היטיב להגדיר זאת הרזן קלרמון-טונר, ממנהיגי המהפכה – "ליהודי כיחיד – כל הזכויות. ליהודים כאומה – אף זכות!". הבחירה הועמדה בפנינו.

כהיום גם אז, העם היהודי הורכב מאישים בעלי דעות שונות, וגם ביחס לשאלה הגורלית שעמדה על הפרק התפצל העם לשני חלקים – אותם אלו, אשר הזהות היהודית הייתה עבורם כאש בוערת בעצמותיהם, שהתורה הייתה מושש חייהם והיו גאים במורשתם ואיתנים באמונתם, המשיכו לחיות את חיי התורה והמצוות, המשיכו לחלום על ציון וירושלים, על בית המקדש ועל שיבתנו לנחלת אבותינו, ודחו בבוז ובשאט נפש את ידם המושטת של הערלים, אשר בקשו מאתנו להסתופף בצלם. לעומתם היו כאלו, אשר קפצו על ההזדמנות הראשונה שנקרתה בדרכם, והעדיפו את מנעמי העולם החופשי שנפתחו בפניהם על-פני חיי הנצח של התורה. היו אלו יהודים, אשר הדבר שקשר אותם ליהדות עד כה יותר מכל דבר אחר היה שנאת הגוי. כשזו נעלמה, או לפחות נדמה היה להם שהיא נעלמה – הפכו בן-רגע לצרפתים גאים.

"א-להים בחר בעם הצרפתי האציל על-מנת להעניק לנו חיים חדשים. אומה זו אינה מצפה מאתנו להודיה פרט לכך שנראה את עצמנו ראויים להיות אזרחיה" – כך כתב ליפמן סרף-בר (נפתלי הערץ בן דב בער בשמו העברי), מיהודי החצר של אותה תקופה, תוך שהוא מזיל דמעות של התרגשות. סמואל לוי כתב בעיתון פריזאי – "צרפת, שהייתה הראשונה להסיר מאתנו את חרפת יהודה – היא עברנו ארץ-ישראל. הריה עברנו הם ציון, נהרותיה – הירדן".

תחילה סברו אותם יהודים, כי יוכלו לשמר את 'דתם', גם אחר שאמצו לחיקם את הלאומיות הצרפתית. אך בדיוק בנקודה זו החמיצו את יסוד היהדות, שאינה דת, אף לא לאום. תורתנו תורת חיים היא, בה עבודת הא-להים אינה נפרדת מההשתייכות לאומה, ואחר שיסוד הלאום היהודי הושלך ככלי אין חפץ בו – נותרה הדת עקרה, וממילא לא יכלה עוד להתקיים.

נפוליאון הזדרז להעמיד את היהודים על אמת כואבת זו, הקים 'מועצת חכמים' של יהודים מטעמו, חייב אותם להופיע בפניו בשבת, והציג בפניהם שאלות מעיקות, ובתוכן – "האם בעיני היהודים, הצרפתים חשובים לאחים או לזרים?", וכן "האם יהודים ונוצרים

עם כל הקושי שבדבר, כאשר עדיין סופרים את ההרוגים, עדיין מייחלים לשחרור השבויים, והפצועים הרבים מספור עומדים בפני קשיים שקשה לתאר, כאשר הכל מבינים, כי מבחינת האויב הערבי לא היה זה סוף פסוק, כי אם להפך – רצונם לחסל את כולנו, והם אינם שוקטים על השמרים, ויש לטכס עצות כיצד למנוע זאת מהם – עם כל זאת, מחובתנו להשתדל, עד כמה שידינו מגעת, להתרומם מעבר לבעיות הבערות – בוערות מאין כמותן – שבהווה, ולנסות לנתח את משמעות האירועים בפרספקטיבה של שנים, של דורות, של מהלך ההיסטוריה האנושית כולה.

אילו היה זה מחקר אקדמי גרידא, היה מקום לתהות על החשיבות שבדברים, עד שאתה מלהג לך על תהליכים היסטוריים – מוטב להדרש לשאלות של חיים ומוות העומדות בפנינו על כל צעד ושעל. אולם יהודים מאמינים אנחנו, ויסוד מוסד הוא אצלנו, כי לעולם יש תכלית, אשר לשמה הוא נברא, וכל אירוע שקורה אינו אלא חלק מאותו מארג ששוזר את האירועים יחדיו עד היום הגדול והנורא, בו ימלוך ה' בציון. ומכיון שכך, אנו מבינים, כי גם לשאלות הבערות ביותר תמצאנה תשובות אך ורק מתוך אותה ראייה רחבה, ועל-כן הדבר נצרך, אם חפצי חיים אנחנו.

כדי להבין את משמעות הדברים, צריך ללכת אחורנית כמאתיים שנה, אולי קצת יותר. עד אז, העם היהודי היה נאמן בעיקרו לתורה ולמצוות, וחלם על שיבה לארצו. אמנם לא היה לכך אופק מעשי, ואכן בני היהדות המאמינה נאחזו באמונה התמימה, אמונת המשיח על עב קל וקבוץ גלויות על כנפי נשרים, וכפשוטם של דברי חז"ל ומקראות הנביאים, שאגב, עדיין יכולים להתגשם במלוא התגלמותם הנהדרת והניסית בעליל – אך בכל צורה שלא נסתכל על כך, זו הייתה מגמתו של היהודי בחייו – לאחוז במצוות שנותרו לנו בגלות הקשה ככל יכולתנו ולחלום על היום, בו נשוב לעמוד לפני ה' בצורתנו המקורית, כאומה על אדמתה.

מאז הכיר אברהם אבינו את בוראו לפני כ-3,500 שנה ועד המהפכה הצרפתית, ידעו בניו של אברהם תלאות רבות, עליות ומורדות, ונצבו בפני בעיות והתלבטויות קשות ביותר. אך בכל אותן שנים, מעולם לא עלתה שאלת הזהות היהודית – מהו יהודי, מיהו יהודי, ומה תכליתו של היהודי. הכל ידעו, כי עם ישראל הוא עמו בחירו של ה', אשר נתגלה אליהם ונתן להם את תורתו בסיני, אליו ניתן לפנות תמיד ואליו כרענו ברך שלוש פעמים ביום, הוא אמר ויהי, הוא צוה ויעמוד, הוא כרת עמנו ברית על ארצנו הקדושה, והוא הגלה אותנו ממנה כשגברו עוונותינו כלפיו. הגויים שסביבנו ערכו בנו פוגרומים מפעם לפעם, רצחו, שדדו, בזזו, עקרו אותנו ממקום למקום, ובימים שקטים יותר התבטאה שנאתם באפליה כלכלית, בריחוק חברתי ובבוז ולעג על היותנו סחופים, דוויים ונאנחים בגלותנו. אך כל זאת לא נגע לזהותו הפנימית של היהודי, אשר על כל הצרות והבזיונות שחוה, פצתה עשרת מונים הידיעה הברורה, ולפיה הוא בנו חביבו של מקום, והגם שה' מסתיר פנים בעת גלותנו, הוא לא שכח את אהבתו הראשונה, ועוד ישוב ינחמנו וישיבנו לארצו, ונזכה לעמוד שם לפניו כימי קדם. בכל בוקר הלך היהודי לבית הכנסת, ירק בצנעה לעבר הכנסיה שבעברו השני של הרחוב, בז מעומק לבו לגוי הערל והמגושם עם כל עושרו, כבודו וכחו, הרים עיניו לשמים ואמר בחדוה גלויה – "אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירושתנו".

רשאים להתחתן זה עם זה? היטב ידעו אותם 'מנהיגים' בפניהם הוצבו השאלות, כי אזרחותם הצרפתית – אותה אזרחות שהייתה כה יקרה עבורם – עמדה על כף המאזניים. בהתלבטות שבין האמת לנוחות, נקל לשער לאן נטה המשקל. לאחר מכן הקים נפוליאון 'סנהדרין', אשר נשיאו, אחד בשם אברהם פורטו, הכריז – "איננו מהווים יותר אומה בתוך אומה. צרפת היא ארצנו. יהודים, כזה הוא מעמדכם כיום. המחויבות שלכם מוצהרת בזאת, האושר ממתין לכם". אחד מיועצי נפוליאון שתיעד את האירוע סיכם – "היהודים חדלו מלהיות עם ונותרו כדת בלבד".

הרס יסוד הלאומיות היהודית בצרפת היה רק הסנונית הראשונה, ותוך זמן קצר עטו על אותה עסקה – זכויות אזרח תמורת ויתור על הלאומיות היהודית – יהודים בארצות שונות – גרמניה, אוסטריה, הונגריה, צ'כיה ועוד. היהודים במערב ובמרכז אירופה בחרו זה אחר זה בשויון עם הגוי והעדיפו אותו על-פני הזכות להיות בניו בחיריו של מקום. תוך זמן קצר, וכפועל יוצא, גם היסוד הדתי של היהדות החל להתרועע. והאמת היא, שלא היה מכך מנוס. כיצד יזמין יהודי מברלין את חברו הגרמני, שבמקרה אינו בן דת משה, לבית הכנסת, שם ישמע את היהודי אומר "אתה בחרתנו מכל העמים"? כיצד יזמין אותו לביתו לקידוש בחג, בו יאמר "זרוממתנו מכל הלשונות"? וכיצד יסביר את כל אותן הלכות, המהוות אבן נגף בפני היטמעות היהודים בחברה הנכרית, ושאכן לשם כך אותן הלכות נפסקו?

היה צריך לעשות משהו בענין, וכך נולד העיוות ששמו היהדות הרפורמית – תחילה בגרמניה, ובהמשך בשאר אירופה, עד שהגיעה לאמריקה, שם מצאה לה עדנה בארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות. ציון וירושלים הושטמו מהסידור, ובמשך הזמן פינו את דרכן מצוות נוספות – שבת, כשרות ואף ברית המילה. ובאמת, כשחושבים על כך שברית המילה נכרתה על ארץ-ישראל, קשה להבין מדוע יקיים אותה יהודי, אשר ברלין או פריז או לונדון החליפו עבורו את ירושלים. גם מי שניסה לאכול את העוגה ולהותיר אותה שלמה, כמו משה מנדלסון, שניסה לקיים את המצוות תוך שהוא מתכחש ללאומיות היהודית – הייתה יהדותו עקרה וחסרת משמעות, עד ששלושה מששת ילדיו התנצרו, ומאה שנים אחר מותו לא נותר צאצא אחד שלו שהיה יהודי.

דרכו של היהודי הייתה סלולה לכאורה אל תוך עולמו של הגוי, מלבד אותם יהודים עקשנים, שדבקו ביהדותם וותרו מרצונם על מנעמי החיים שהציע להם העולם הנאור. אך בפועל, ככל שחלפו השנים, למדו על בשרם אותם יהודים מתבוללים, כי הגוי אינו באמת מוכן לקבלם אל שורותיו, ולאט אבל בהתמדה, חלחלה בקרב רבים ההבנה, ולפיה אחר הכל, אומה אנחנו, ולא ניתן להטמע בקרב עמי אירופה.

על ברכי אותו כשלון נולדה התנועה הציונית. ההתפכחות מהרעיון הנואל של היטמעות בעמים הולידה שיבה לאותה לאומיות, שכבר נשכחה. התהליך שעבר תיאודור הרצל, אשר תחילה ראה בהתנצרות המונית 'פתרון' לבעיה היהודית, עד שהוכרח לחזור בו עקב סירובה המוחלט של הכנסיה לרעיון – תהליך זה עבר על חלקים רבים באומה. לא מתוך הבנת מהותנו כאומה נולדה הציונות, כי אם בעקבות סרובם של הגויים לקבל אותנו אל קרבם.

בויכוח שבין אותם יהודים מהזן הישן, אשר סרבו להתפעל מנדיבותם של העמים ומזכויות האזרח שהוצעו להם והעדיפו לדבוק ביהדותם הישנה והנבדלת, לבין אותם אלו אשר שאפו בכל לבם להטמע באומות – הייתה הציונות מפלט עבור אלו האחרונים, כדי לא להודות בצדקתם של הראשונים.

פרעות ופוגרומים, אפליה בוטה ועליית קרנן של תנועות לאומניות וגזעניות ברחבי אירופה בשרו את קץ חלומם של היהודים להיות כגויי הארצות, אך כעת נצנץ במוחם רעיון חדש – הגויים בזים לנו, כך סברו,

משום שאנחנו עם בלא מולדת, אומה ללא בית. אם רק נקים מדינה משלנו בארץ שלנו – אז נתקבל כשוויים בין האומות. אם היהודי יחיד לא יזכה להכרתו של הגוי ולשויון זכויות אמיתי עמו – אז עם ישראל כאומה יצליח באותה משימה! כך תבוא על פתרונה בעית האנטישמיות שהעיקה על כולם – הם יכולים לשנוא יהודי מסכן ובזוי, אבל מדינה עוצמתית – היא בוודאי תתקבל כחברה שווה במשפחת העמים.

אך "לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי" אמר הנביא, והכללים שחלים על כל האומות – אינם תקפים לגבי אותה אומה יחידה, אשר המגדיר הלאומי שלה הוא הקשר עם בורא עולם. התנועה הציונית הצליחה לחולל תהליך שאין לו אח ורע בהיסטוריה – עם שהוגלה מארצו לפני אלפיים שנה שב אליה מארבע כנפות הארץ, סלק מכאן את האמפריה הבריטית, גבר על עולם מוסלמי עוין הגדול ממנו עשרות מונים כנגד כל סיכוי ההסתברות וההגיון, וכונן מדינה עוצמתית בכל קנה מידה גשמי. אבל דבר אחד לא הצליחה התנועה הציונית לעשות, וזהו הדבר שלשמה היא קמה, כפי שנתבאר לעיל. אחר כשלון הנסיון להטמע בגויים כיחידים, באה הציונות ונסתה להפכנו לעם ככל העמים ולהטמע בתוכם כאומה. אך לא רק שהגויים לא קבלו אותנו כשווה בין שווים – כיום המצב הוא, שדווקא המדינה היהודית – היא אשר מעוררת שנאה עזה בעולם כלפי היהודים באשר הם, גם כיחידים! אחר כל ההתרפסות, אחר כל הבגידות בחבלי המולדת, אחר כל החרפה של החזרת תרבות המערב ההרסנית לחיינו – נותרנו שנואים הן על-ידי בני ישמעאל והן על-ידי בני עשיו! בעולם בו זכויות אדם נרמסות על ימין ועל שמאל, בכל פורום בינלאומי נתון, ובראש ובראשונה באומות המאוחדות, מדינות כמו אירן, סעודיה, צפון קוריאה ועוד רשימה ארוכה של 'דמוקרטיות למופת' מהסוג הזה מקבלות יחדיו פחות גינויים על 'הפרת זכויות אדם' מאשר מדינת ישראל. אכן, אומות מאוחדות – מאוחדות בשנאתן לישראל וליהודים.

האירועים האחרונים שהתרחשו מהטבח הנורא בשמיני עצרת ועד היום מסמלים את המסמר האחרון בארון הקבורה של רעיון העוועים להפוך אותנו לאומה בין האומות באמצעות הקמת מדינה, צבא, כלכלה ומוסדות כמו כל עם 'נורמלי'. לא רק שהוכח, כי חיים בארץ הזו מליוני ערבים הצמאים לדמנו ואשר לא יתנו לנו לחיות בשלום כל עוד לא נסלק אותם מהארץ, אלא גם בעולם כולו – מזכ"ל האו"ם מגלה הבנה לטבח של החמאס, ואילו נשיא ארה"ב במתק שפתיים משתתף בצערנו, אך בפועל משתף פעולה עם שונאינו הגרועים ביותר ותובע מאתנו להעניק להם 'סיוע הומניטרי', תוך שהוא דואג להזכיר לנו, כי אחרי שנלקק את פצעינו מהתוצאות הנוראות של מלחמה זו – צריך גם לתת לרוצחים פרס בדמות 'מדינה פלשתינית'!

משמעות הדברים היא, שהנסיון הציוני 'לנרמל' את עם ישראל כשל כשלון חרוץ, וחזרנו לשתי האפשרויות שעמדו בפני היהודים כשפרצה האמנציפציה לעולם – להטמע בין הגויים או לשוב ולהיות לעם, על כל המשתמע מכך. הנסיון לחיות בין הגויים – בין אם הוא לבש צורה של היטמעות בתוכם ובין אם לאו – נסיון זה נמוג והתנדף דרך עשן הכבשנים באושוויץ. הנסיון להיות 'עם נורמלי' בארצנו מעולם לא עבד ממש, והאירועים האחרונים קבעו סופית את מותו. נותרנו עם ה', עם תורתו ועם הברכה הנפלאה של 'הן עם לבדד ישכון'. זוהי הלאומיות היהודית השורשית, אשר נחלנו בסיני. לאורה נלך, ובשם ה' א-להינו נקרא, עד היום הגדול בו יהיה נשגב ה' לבדו, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו, והיתה לה' המלוכה! ♦

מצוות ירושת הארץ

מאת בעהמח"ס בית בארץ ישראל, ונטעתם, חיבת הארץ ועוד

לשבת בהם ושטח שיהיה רק שלהם, אלא הם ימשיכו לצרור אתכם ולפגוע בככם גם בשטח שאמור להיות שלכם.

בנוסף, רואים בספר שופטים, כי לפעמים הקב"ה מעניש את עם ישראל מחמת שלא מקיימים את המצוה בזמן, שלאחר מכן קשה מאוד לקיים את המצווה, כמו שנאמר (שופטים ב): **"וַיַּעַל מִלְאָךְ ה' מִן הַגִּלְגָּל אֶל הַבְּכִים וַיֹּאמֶר אֲעֹלָה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאָבִיא אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לֹא אֶפְרָ בְרִיתִי אִתְּכֶם לְעוֹלָם. וְאַתֶּם לֹא תִכְרְתוּ בְרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת מִזְבָּחוֹתֵיהֶם תִּתְצוּן וְלֹא תִשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלֵי מִה זֹאת עֲשִׂיתֶם. וְגַם אִמְרַתִּי לֹא אֲגַרֵּשׁ אֹתְכֶם מִפְּנֵיכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְצִדִּים וְאַלֹהֵיהֶם יְהִיוּ לְכֶם לְמוֹקֵשׁ."**

תמשלה יהודית

במצות ירושת הארץ, המצוה בשלמותה היא להשתדל שתהיה **ריבונות יהודית** השולטת בארץ ישראל, ומחזיקה בקרקע באופן שעם ישראל יוכל לעשות בארץ כאדם העושה בתוך שלו [זה הנקרא בשלון חז"ל 'כבוש רבים']. ואסור לתת חלק מהארץ **לממשלה** ביד האומות. שכן מצאנו לשון כבוש על שלטון וממשלה בפסוק **"ומלאו את הארץ וכבשוה"** (בראשית א כח), ומסביר הרמב"ן: **"נתן להם כח וממשלה בארץ לעשות כרצונם"**.

כבוש במלחמה

לדעת הרמב"ן, יהושע נצטווה להילחם באומות שגרו בארץ **בשביל המצווה לירש את הארץ**. מלחמה זו מלחמת חובה היא, והעוסק בה פטור מכל המצוות.

רבים הסוברים שהמצווה להילחם היא מצווה לדורות הנהגת בימינו, שעלינו להילחם ולהיכנס לסכנה כדי לכבוש את כל ארץ ישראל, ולא שייך לומר בזה פיקוח נפש, שכן זו גופא המצוה – להלחם ולהיכנס לסכנה בשביל המצווה (ראה מנחת חינוך מצוה תרד – מצוות מחית עמלק).

לכן עלינו להחזיק בשטחי ארץ ישראל גם אם יש בזה סכנה מסוימת, ואסור להחזיר שטחים תמורת שלום על פי התורה. כל זאת – גם אילו היה זה באמת שלום. כמובן, שבמציאות התברר, כי אין זה שלום, אלא רק סכנה גדולה פי כמה וכמה.

לפי זה ברור, שאין למסור את השליטה בעזה לידי כל גורם זר, ויש להפסיק אפילו את עצם הדיבורים על כך, אלא חובה גמורה עלינו לשלוט בכל שטחי ארץ ישראל כולל עזה, כמו שמפורש בתורה (בראשית י ט): **"וַיְהִי גְבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידוֹ בְּאֶרֶץ גְּרָרָה עַד עֵזָה"**. התורה פרטה את גבול הכנעני כדי שנדע מהי ארץ ישראל שקיבל אברהם אבינו (ראה רש"י על בראשית יח יז).

ישנם הסוברים, לעומת זאת, שמלחמת יהושע הייתה 'הוראת שעה', אבל לדורות אין מצוה לצאת למלחמה כדי לכבוש את הארץ, אלא יש להשתדל בכך בדרכים המותרות ללא סכנה [דעות אלו הן בדרך כלל הדעות הסוברות, כי שלוש השבועות חלות גם כיום, וכבר האריכו בגליונות קודמים של 'קדושת ציון' להסביר מדוע בימינו הגיע העד שתחפץ, שאנו רואים שחפץ ה' שנעלה לארצנו ונכבוש אותה].

כל זה אינו ענין לסוג אחר של מלחמת מצוה, שהיא הצלת ישראל ועזרתן מיד צר. מצווה זו נוהגת בכל מקום ובכל זמן לכל הדעות.

גירוש הגויים

המצווה להלחם חלה רק נגד אומה הטוענת לבעלות על הארץ, אבל גוי יחיד הגר בארץ – אין חיוב לסלקו מהארץ. כמו-כן, גויים המקבלים עליהם את שלטון ישראל – אין חיוב לסלקם. אמנם מצד מצות 'לא ישבו בארץ פן יחטיאו אותך לי', יש להשתדל בזמן שיד ישראל תקיפה, שלא ישב בארץ גוי שאינו גר תושב. ויש לדון בהרחבה על גירי מצוה זו בזמננו.

מצוה פרטית וציבורית

למצווה זו יש שני חלקים – **פרטי וציבורי**: ◀

מצוות ישיבת ארץ ישראל מתחלקת לשלושה חלקים:

א. מצוות **ישיבת ארץ ישראל** – מצווה על כל יהודי ויהודי לשבת בארצנו הקדושה. ב. מצוות **ישוב ארץ ישראל** – מצווה לדאוג שארץ ישראל תהיה מיושבת. גם אדם הגר לצערנו בחו"ל – מצווה עליו לדאוג ליישב את ארץ ישראל בבתים, עצים וכל דבר הגורם ליישוב ופריחת הארץ. ג. מצוות **ירושת הארץ** – להשתדל שארץ ישראל תהיה בבעלות יהודית.

בפרק היום נעסוק בגירי המצווה של לרשת את הארץ:

מקור המצווה: **"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אֲתֶם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן. וְהִוַּרְשְׁתֶּם אֶת כָּל יְשֻׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאַבְדַתֶּם אֶת כָּל מִשְׁפֵּיתֵיכֶם וְאֶת כָּל צַלְמֵי מִסְכַּתְכֶם תִּאבְדוּ וְאֶת כָּל בְּמוֹתֵיכֶם תִּשְׁמִידוּ. וְהִוַּרְשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וְיִשְׁבַתְּמָה בָּהּ כִּי לְכֶם נִתְּנָה אֶת הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ"** (במדבר לג נא-נג).

הציווי "והורשתם את הארץ" דומה מאד לציווי "והורשתם את יושבי הארץ" שנאמר קודם לכן, אלא שבביטוי 'להוריש את יושבי הארץ' הכוונה היא **לגרשם מן הארץ**, בעוד שב'להוריש את הארץ' – כמובן אין הכוונה לגרש אותה, אלא מצווה שעם ישראל יהיה הריבון והשליט בארץ.

וכן נאמר (דברים א ח): **"רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֵיכֶם אֶת הָאָרֶץ בְּאוֹ וְרִשׁוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְתֶתְ לָהֶם וְלִזְרַעֲמָם אַחֲרֵיהֶם"**. ועוד נאמר שם בפסוק כא – **"רְאֵה נָתַן ה' אֶל-יְהוָה לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ עֵלָה רֶשׁ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל-יְהוָה אֲבֹתֶיךָ לֵךְ אֶל תִּירָא וְאֵל תַּחַת"**.

על סמך פסוקים אלו כתב הרמב"ן (על התורה, והרחיב בזה במצוה ד משכחת העשין על ספר המצוות להרמב"ם): **"נצטוונו לרשת את הארץ אשר נתן האל-יתעלה לאבותינו לאברהם יצחק וליעקב, ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה"**.

הקדמה: במצווה זו לא עסקו רבותינו במשך כל הדורות, משום שהיא היתה בגדר 'הלכתא למשיחא'. זיכה אותנו הקב"ה, וניתן היום לקיים מצווה זו לפחות חלקית, ובדור האחרון דנו רבות בגירי המצווה.

גירי המצווה: מצוות ירושת הארץ אינה מצוות מלחמה, אלא מצווה לדאוג, שתהיה כל הארץ בבעלות יהודית. את המצווה ניתן לקיים בדרכים רבות, כגון על ידי שלום, כיהושע בן נון ששלח מכתבים מי שרוצה להשלים יבוא וישלים, והגר גשי הלך ופנה לו לאפריקה. וכן ניתן לקיימה על-ידי קניית קרקעות, כדוד שקנה את הגורן מארנן היבסי (דברי הימים א כא).

רק אם העמים אינם מסכימים לתת לנו את הארץ בדרך שלום, צוותה התורה על באי הארץ בזמן יהושע לצאת למלחמה בשביל קיום המצווה, הוא שאמרו בגמרא (סוטה מד): **"אמר רבא: מלחמות יהושע לכבש - דברי הכל חובה"**.

טעם המצווה: לפי פשוטו, הקב"ה מצווה עלינו להשתדל לקבל את המתנה שנתן לנו – ארץ חמדה טובה ורחבה. עוד נאמר בזה בספרים: הארץ היא קדושה – ככל שיש לנו יותר ארץ ישראל, אנו זוכים לקבל יותר קדושה. וכן הארץ היא קדושה – אסור שהיא תהיה בידי גוי – יש בזה חילול הקודש.

עונש על אי קיום המצווה: נאמר בתורה (שם פסוקים נה-נו): **"וְאִם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יְשֻׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשִׁכְיָם בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִינָם בְּצִדֵיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם יֹשְׁבִים בָּהּ. וְהָיָה כְּאֲשֶׁר דִּמְיַתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעֲשֶׂה לְכֶם"**.

מבאר האור החיים את הפסוק **"וצררו אתכם על הארץ אשר אתם יושבים בה"** – לכאורה, מדוע צריך לומר **"על הארץ אשר אתם יושבים בה"**? הרי ברור שהגויים יפגעו בככם במקום שבו אתם יושבים! מפרש אור החיים הקדוש: **"לא זו בלבד שיחזיקו בחלק מהארץ שלא זכיתם בו, אלא גם חלק שזכיתם בו אתם וישבתם בו, וצררו אתכם על חלק שאתם יושבים בו לומר קומו צאו ממנו"**. כלומר, הגויים שיושבים בארץ לא יסתפקו בכך שתתנו להם ערים

בית המדרש

אתם מחמנים לשלוח למערכת הארות והערות, שאלות רעיונות ומאמרים, לדוא"ל DOAR@KEDUSHASTZION.ORG. אפשר גם להשאיר הודעות בקו האגודה 079-607-3701 שולחו 9.

הימין מסורתי בארץ, ומזה השמאל לחוף ואומר באו נפסיק לריב, "ביחד [יהודים, מוסלמים, דרוזים ונוצרים] ננצח" את המלחמה, ואנחנו אומרים להם לא!! אלא רק הדתיים שרוצים את מלכות ה' נתאגד ביחד לנצח את השמאל, ואז יהיה לנו יותר קל לנצח את האויבים שלנו מבפנים ומבחוץ.

יש לנו עכשיו הזדמנות משמים להכין את דעת הקהל שמיד בסוף המלחמה צריך להחליף את צמרת מערכת צה"ל והמשפט עוד לפני הבחירות, ולא להיגרר אחר תעמולה שמנסה להפסיק את מלחמת ה' ולשכנע אותנו שה' מעדיף אותנו עובדי עבודה זרה העיקר להיות ביחד כמו בדורו של אחאב, בודאי שבמלחמה עצמה צריך להילחם ביחד, אבל מיד בסיומה צריך לחזור להילחם ברשעים, ולהקים את השלטון היהודי, להמשיך במאבק הצודק על הפרהסיסה היהודית במרחב הציבורי.

זה גם קשור לעוד איזה פרצוף של כאילו אחדות, הדיבורים המופרכים על ידידות האמריקאים, ולצערנו ראשי השלטון מדגישים כל הזמן שהקשר הוא על בסיס ערכים משותפים, ואנחנו יודעים שהאמת היא אחרת, אצל האמריקאים הערך העליון הוא חופש ואצלנו הערך העליון הוא כבוד שמים. אולי אם היינו בעלי 'ערכים משותפים' עם ד' היינו זוכים גם ממנו לגילוי פנים, בהקשר לערכים משותפים עם הקב"ה חשוב לדעת מה שסיפר הרב פיבלון על סבו שהיה אצל מרן החו"א ושאל אותו על בחור מאירופה, בזמן השואה, האם יבוא לארץ ישראל שיש חשש שהיטלר יבוא לכאן, או שילך לארה"ב, והחו"א פסק לו שיבוא לארץ, כי נראה שהקב"ה החזיר עכשיו את היהודים לארץ ישראל על מנת לקיים פה ישוב בר קיימא, ואם זה החו"א פסק כשהיו פה רק 600,000 יהודים, ובקושי לומדי תורה, כל שכן עכשיו שה' יגן עלינו שבהר ציון תהיה פליטה, שיש כבר יותר מז' מיליון יהודים, ואלפי מוסדות תורה מפוארים, ברוך ה'.

את הערך החשוב של האחדות בודאי חייבים לעשות, אבל בתוך ציבור יראי ה', שם אפשר להתחזק באחדות, (וזה לא סותר לעמוד למיין בבחירות, אבל לאחר הבחירות לחזור לעבוד יחד במטרה משותפת לעשות רצון ה' ולדאוג לכולם באופן שווה. ולא נראה שה' פתח במלחמה רק כדי לדחות את הבחירות בכמה חודשים)

דבר זה אגודת קדושת ציון עושה בצורה טובה לאגד בין כל החרדים לדבר ה' מכל גווי הציבור, ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם.

אורי א. ירושלים

מלחמת דת? לא לפחד מזה!

כל הפרשנים והפוליטיקאים שאתם מכירים, כולם כולם פוחדים פחד מוות ממלחמת דת. הם לא רוצים להודות בעובדה הבאה - חמאס ושאר מרעיו, ג'יהאד איסלמי, חיובאללה ואיראן, כולם כולם חוסים תחת כנפי האיסלם. הם

האחדות המזויפת

לכבוד מערכת קדושת ציון

בימים אלו שקול ה' צועק בכוח, כולנו חושבים מה אפשר להתכונן ליום הקרוב שמלכות ה' תופיע בהדר, גם החרשים כבר התחילו לחפש את דבר ה', מה ה' רוצה מאיתנו?

ברור שצריך עוד חיזוק בתורה ובגמילות חסדים, עוד פרק תהלים או הלכה יומית, אבל גם צריך התבוננות יותר חזקה מה השי"ת רוצה ממנו, ובודאי לא לעצום עינים ולומר בהדי כבשא דרחמנא למה לך.

הייתה לי הרגשה ששמעתי אנשים אומרים שבעיקר החוטאים מתו, ומתוך זה זה נהיה איזה פטור כזה להבין שזה גם קשור למעשים שלנו, כי לנו יש ביטחון, ולמקום שיש רוב שומרי מצוות מובטח שלא יפול טילים, ולכן אולי לראשונה הקב"ה הפיל טיל בביתר שבודאי יש שם רוב שומרי מצוות, כדי שגם תושבי בני ברק ומודיעין עילית וכולנו נדע שיש לנו חלק, ונאמר: בשלל הסער הגדול הזה.

אם ה' צועק אז דאי הוא נתן לנו את האפשרות לשמוע, ואני מחכה לראות בגיליון הקרוב את מגוון המאמרים שלכם, שכל חודש מאירים את עיני.

דבר אחד רציתי שתכתבו על האחדות המזויפת, בכל מקום רואים "ביחד ננצח", זה נראה יפה, וכפי שחז"ל אומרים בזמן אחאב היו מנצחים במלחמה בגלל שלא היתה בהם מחלוקת, אבל צריך לזכור שקשר רשעים אינו מן המניין ולא להיות נחיתי כלפי הרשעים, כאילו הבעיה אצלנו וגרמנו למחלוקת, כאילו אנחנו לא נושאים בנטל של הצבא, כאילו אנחנו לא בסדר שדורשים תיקון מערכת המשפט ומערכת הבטחון שעל ידם יחד התגלגל הכישלון הזה, שלא נותנים לנו לקיים את מצוות התורה לגרש את כל האויבים מהארץ, היום כבר יותר מבינים את הצדק גם בקיום מצוה זו.

הראשון בעולם שהקים ממשלת אחדות בלי מחלוקות בכל העולם זה נמרוד מלך בבל, אבל לאחר כשלוש עשרה שנה שהתחיל מרד מיסים אז הוא עשה את המלחמה הראשונה בעולם, גם היום שהקימו ממשלת אחדות זה רק לדחוק את הכח של הציבור הדתי בממשלה, וכדי לא לנצח את האויב.

התפיסה של השמאל שכדי שלא יהיה מלחמות צריך להשוות בין כולם, בלי הבדל דת מין ומדינה, כך מנסים לחבר בין יהודים נוצרים ומוסלמים ללא הצלחה, ולכן הם נלחמים בכל הכח בדת כי זה המפריד בין ישראל לעמים, ולכן הם סולחים למחבלים ונותנים להם את הכסף שלנו כדי לנסות ללמד את הגויים שאין הבדל בין יהודי לערבי, ועכשיו כולם ראו שזה מחזיק כמו החתול של רבי יונתן איבשיץ שאי אפשר לאלף אותם, כי ברגע שיש להם אפשרות לראות דם כל המסיבה מתהפכת, רק חלק מהשמאל התפכח עכשיו מהטעות שלו, אבל זה מספיק לחזק את השינוי הדמוגרפי של רוב

פרטית: מצווה על כל יהודי לקנות קרקעות מגוי, כדי לגאול את האדמה מידי הגויים. על מצווה זו נאמר בגמרא ונפסק בשולחן ערוך סימן שו סעיף יא: "מותר לקנות בית בארץ ישראל מן הגוי בשבת, וחזתם ומעלה בערכאות". וכבר קרה כמה פעמים, שבשביל ישוב הארץ אמרו לגוי לעשות מלאכה בשבת.

ציבורית: מצווה על עם ישראל לדאוג, שהארץ כולה תהיה בבעלות יהודית ותחת שלטון יהודי. משמעות הדבר, שגם אם חלק מהקרקעות עדיין ברשות גויים, יש לדאוג שהשלטון עליהם יהיה של עם ישראל, ולשם כך עליהם לפעמים אף לצאת למלחמה.

במקום סכנה

הדעה הרווחת בפוסקים שמותר ומצוה להכנס לספק סכנה בשביל מצות כיבוש הארץ שהרי כשציוותה התורה להלחם בשביל לירש את הארץ, ודאי הייתה כוונתה שנכנס לספק פיקוח נפש לשם כך, ונמצא שמצות כיבוש דוחה פיקוח נפש. וממילא מותר ומצוה לגור במקום מסוכן מבחינה בטחונית בארץ ישראל, אם על ידי כך מיישב את ארץ ישראל וגורם שלא תמסר לאומות. כך עשו תלמידי הגר"א שעלו לארץ למרות שהיה בזה פיקוח נפש וכן אנשי העליות הראשונות, שגרו במקומות שהיו בחזקת סכנת נפשות (ראה בהרחבה על כך בסוף הספר 'בחר ה' בציון' נספח ג - אפשר לקבל את הספר בדוא"ל).

דעת מרן הגאון רבי עובדיה יוסף הייתה, שהיות ובכיבוש של מדינת ישראל, אין מפנים את בתי העבודה זרה של האומות - לכן אין זה נקרא מצוות כיבוש, שדוחה פיקוח נפש (כנס תורה שבעל פה תשמ"ט).

מעלת המצוה

גדולה מצות ירושת הארץ ממצות ישיבת הארץ, שהרי התירו חז"ל (גיטין ת:) אמירה לגוי בשבת בשביל מצות ירושת הארץ [לקנות קרקע מגוי], ולא התירו אמירה לגוי בשביל לעלות ולהתישב בארץ. הטעם: ירושת הארץ היא מצוה המתקיימת לעולם ולכל ישראל, שלא תשתקע הארץ הקדושה בידי טמאים. ישיבת הארץ, לעומת זאת, היא מצוה זמנית ופרטית. ♦

המעוניינים לקבל מראי מקורות מפורטים של המצוה, ישלחו בקשה לדוא"ל 8436092@gmail.com

5 הערת המערכת - מובן, כי כאשר יקום שלטון של תורה שאכן יפנה, ישמיי, ינתץ וינפץ את בתי העבודה זרה כולם, ישחוק אותם עד דק ויפור את עפרם לארבע רוחות הארץ - תוסר בעיה זו, ואז גם לדעת מרן הגר"ע יוסף תהא זו מצוה כיבוש, הדוחה פיקוח נפש.

מנהלים נגדנו מלחמת דת בכל מקרה. ואנחנו? מנסים לנהל מולם 'מלחמה חילונית'.
אנחנו דומים כמי שרוצה לשחק שחמט על לוח שש-בש. זה פשוט לא מתאים.
למה 'מלחמת דת' לא מפחידה אותי, אפילו מדרבנת?
כמה סיבות:

ראשית כל, היהדות איננה דת. דת היא מערכת טקסים שאינה קשורה בהכרח למהלך החיים שלך. נוצרי אדוק ילך כל יום ראשון לכנסיה, ואם הוא קתולי הוא גם יכנס אל הכומר להתוודות על חטא זה או אחר. אבל במשרד, בבנק, בסופרמרקט או בכביש - אין שום קשר בין הפעילות שלו לבין נצרותו.

יהודי, להבדיל, מרגע קומו בבוקר ועד עלותו על יצועו, מיום לידתו עד יום קבורתו, הוא קשור ומהודק למשימה: אתה נציגו של מלך מלכי המלכים! עליך לפעול בהתאם להוראותיו! לכן היהדות איננה 'דת' אלא אורח חיים מלא.

שנית, עלינו לומר לגויים בשפה שהם מבינים, כי יש ליהדות עליונות מוחלטת על פני כל הדתות האחרות, במיוחד הנצרות והאיסלם. זה לא 'פוליטיקלי קורקט' לכתוב דבר כזה, אבל אני חוזר ואומר: יש ליהדות עליונות מוחלטת על פני כל הדתות האחרות, במיוחד האיסלם והנצרות. מדוע?

כי הנצרות, ואחריה האיסלם, קמו על ברכי היהדות. שתיהן מאמינות כי התנ"ך הוא ספר שמימי, אלא שהאיסלם טוען - "מוחמד הוא הנביא האחרון ומעל כולם". והנצרות טוענת "א-להים החליף את העם הנבחר בעם אחר, באלו שמאמינים בישו".

בכל מקרה, שתיהן מודות שאכן יציאת מצרים ומעמד הר סיני היו ואירעו באמת. אבל שתיהן גם טוענות שהיה להם איזה 'נביא' שזכה להתגלות שמימית. נו שוין, אנחנו טוענים טענה הרבה יותר גדולה. אנחנו יצאנו ממצרים כקבוצה של שש מאות אלף איש, וההמון הזה כולו ראה את ההתגלות בהר סיני.

פי ששאל נא לְיָמִים רֵאשֻׁנִים אֲשֶׁר הָיָה לְפָנָי לָמֵן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֶת-אֱלֹהִים אַדָּם עַל הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קָצֵה הַשָּׁמַיִם הַנְּהִיָה פְדָבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אוּ הַנֶּשְׁמַע כְּמָהוּ? הַשָּׁמַע עִם קוֹל אֱלֹהִים מִדְּבַר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כְּאֲשֶׁר שָׁמַעַתְּ אֹתָהּ וַיְחִי? או הַנִּסָּה אֲלֵהֶם לְבֹא לְקָחַת לוֹ גוֹי מְקֻרָב גוֹי בְּמִסְתֵּת בְּאֹתָת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבְזוּרְע נֶטְוָה וּבְמוֹרָאִים גְּדוֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עֲשִׂיה לָקָם ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרָיִם לְעֵינֵיךָ?

אין, לא היתה ולא תהיה שום דת הטוענת להתגלות שמימית בפני המון עם. רק היהדות טוענת לכך ושתי הדתות האחרות מודות שזה אכן היה. מאיפה החוצפה שלהן לעמוד מול היהדות כשווה בין שווים?

דבר אחרון, כמה פעמים שמעתם סביבתכם את המשפט הכוזב: "כל הצרות של העולם נובעות ממלחמות דת, כל המלחמות, כל שפיכות הדמים באו מן הדתות".

או לא, חברים, זהו שקר לפחות כל עוד מדברים על המאה העשרים.

תעשו קצת שיעורי בית ובדקו את הנתונים של שלושת הרוצחים הגדולים בהיסטוריה: סטאלין רצח בין 11 מליון ל-40 מליון איש.

היטלר - 64 מליון כולל הששה מליון שלנו. מאו צה טונג: 30-40 מליון סינים, אנשי מדינתנו שלו.

אחריהם מדה בפער גדול עריץ אחד מקמבודיה, קוראים לו פול פוט, הוא רצח מליון ושבע מאות אלף איש בתוך כמה שנים.

ומה המשותף לכל הזבלים הללו? אף אחד מהם לא היה 'דת' בשום מובן, כולם היו אתאיסטים! אז תפסיקו להבהל ממלחמת דת, כי דווקא במגרש הזה יש לנו יתרון מוחץ: אנחנו בשם ה' א-להינו נזכיר.

רק עוד פרט כאן - אנחנו עצמנו צריכים להאמין בו באמת...

החיים בשטח והעם כולו יותר ויותר נמצאים בתודעה הזו, חסר רק מנהיג המחובר ליהדותו שלא מפחד ממלחמת דת ושינהיג את כל האומה לעבר הנצחון הגדול!

בברכה,

אלחנן רפאלי, ביתר עילית

קִינַת חֲרַבַת בְּרָזַל
/ הרב אברהם מגורי הכהן

מלחמת חרבות ברזל - שמיני עצרת תשפ"ד

אֵיכָה הַשְּׁפֹלָה עֲטַרְתִּי
בְּשָׁבֶת שְׁמִינִי וְעֲצָרְתִּי
כִּי הִנֵּה בְּשֻׁעַת הַתְּפִנִּי
וַיִּעֻטוּ עָלַי אַנְשֵׁי תַמְסִי

בְּעוֹד סֵפֶר תַּנְּוָה בְּיָדִי
תָּג וּמִקְרָד בְּכָל מְאֹדִי
וַיַּחְלַק עָלַי רָאשׁ, מִשְׁטִיבִי
וַאֲזַעַק לֹא-לִי: אֵיכָה, מִגְּנִי?

רְעַמּוּ הַשָּׁמַיִם וְגַם אֶרֶץ
כִּי בָּא הַמִּשְׁפָּחִית בְּפָרָךְ
וַיִּרְנֵי טִיל פְּצָמָיִם וְפָגָה
וַתִּרְעַד כָּל אֶרֶץ, וַתִּרְגָּז

הֲכִי שְׁלַח אֶל, בְּנֵי אֲבִי, לְסַפֵּר מִדַּם תַּעֲרֵ לְבָבִי?
כִּי הַמֶּן קָמְאִי דִם רְעִים
טְבָחוּ בְּנֵיךָ כְּצֹאן תּוֹעִים!

מִדְּוֵעַ זַעַקְתִּי וְאֵין מַעֲנָה,
וַתִּשְׁפֹּה אֲחַרַי כְּלֵב מִמְּנָה?
צו לַפִּשְׁחִית הִרְפָּה וַחֲדוּ!
וַיִּמַּה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל!

תִּיזַק יְדֵי כָל מִגְּנֵי הָאָרֶץ
נָקָם יִקְמֶה מִגְּנֵי הַשָּׂרָף
וַיִּשָּׁב לְשִׁכְנֵינוּ שְׁבֻעַתֶּיךָ
יְהִי בֵיתְךָ בֵּית מִטְבְּחֶיךָ

זְכֹר לְאַב אֲשֶׁר מִבְּנוֹ נָטָה
מָה יַעֲשֶׂה הַבֵּן וְלֹא יִחְטָא?
הַזֵּנְחָת אֵת בְּרִיתְךָ עִם בְּנֵיךָ?
בְּנֵה נָא בֵּיתְךָ וַיְחַלּוּ בְּנֵיךָ!

קוּמָה וְשִׁלַּח מְשִׁיִּים צְדָקָה
יִשִּׁיב עִם תּוֹעֵה אֵל תִּיקָה
וַשָּׂאָה פְלֵה הַתַּל וַיִּמְזוֹר
וַאֲזַ שְׁפִיר לָךְ שִׁיר מִמְזוֹר

שלום וברכה

ראיתי מש"כ שיש בפורענות הנוראה הזו גם תיקון על החטא הנורא של מאיסת ארצנו הקדושה, וכן שאתם מתכוננים להוציא עלון על עניי המלחמה.

הלכך צרפתי כאן מש"כ [מדובר בחיבור שאני עוסק בו על אסיפת הנבואות על גאולתנו שהתקיימו כבר ברוב רחמי וחסדיו עלינו, ואולי בעתיד הוא גם יעיין אתכם] שעוסק בפורענויות שחווינו על חטא מאיסת הארץ - אולי יעיין אתכם.

והרי בל נשכח, שכמו שמלמדנו רבנו הרמח"ל בכללים ראשונים כלל לד כמדומני, שעיקר ההנהגה בעת הזאת היא היחוד שפועל לתקן את עולמו, וכעת הוא פועל את פעולותיו האחרונות, שמכח הייסורים יתוקנו כל עם ישראל וכל העולם. והרי שמחת תורה היא גמר הימים הנוראים שהם בעצם עומדים כתיקון לימי ההורבן שבשיאים עמד חטא המרגלים - לא רחוק א"כ להבין, שיש כאן גמר התיקון על החטא הנורא הזה, והרואה רואה, שבאותם שני מקומות שארצנו חסרה ויושבים עליה עדיין לצערנו אומות העולם, שהם עוה ולבנון - שם לעת כזאת קיימת כעת הפורענות, ובעז"ה גמר התיקון במהרה בימינו יהיה רק מתוך רחמים.

שוב, יישר כחכם. בברכה, חיים לנדו

הפליטה בארץ ישראל

נאמר ביזאל ג ה - "והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה' ובשרידים אשר ה' קרא", ועוד כתוב כן בעובדיה א יז - "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש".

ומבאר המצודות ביזאל, שהפליטה תהיה בהר ציון ובירושלים, וכן לשרידים נוספים, הגם שלא יהיו בהר ציון.

ידוע, כי מרן החפץ חיים הזכיר נבואה זו קודם השואה כמה פעמים, וכעדות מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר - "היה זה לפני מלחמת העולם השנייה, ישב פעם מרן החפץ חיים ולידו תלמידו הגדול רבי אלחנן וסרמן, נאנח החפץ חיים ואמר - 'איני רואה עננים שחורים אשר מתקדרים על שמי אירופה, סכנה נוראה מרחפת על כלל ישראל. נחרד רבי אלחנן וסרמן ושאל 'ומה יהיה?' השיב לו החפץ חיים ואמר - 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש'. הוסיף רבי אלחנן ושאל - הרי שם בארץ ישראל מתגברים החילוניים, מורדי אור התורה. ענה לו החפץ חיים ואמר - 'והיה קודש' - הנביא משתמש כאן בוא"ו ההיפוך, על מנת להשמיענו שבסופו של דבר תהיה בארץ ישראל מהפכה רוחנית לקדושה ולטהרה" (בדרך עץ החיים ח"ב עמ' 527).

וכ"כ בספר נתיבות הקדש עה"ת ומועדים (ירושלים תשס"ב עמ' קסא), שאמר החפץ חיים, כי כל איש ואשה אשר יש לו מוח בקדקדו יסע לארץ ישראל ויקנה בית ואחוזה, כי העיר ברלין וגם הכרכים אשר בחו"ל יחרבו וארץ ישראל תמלט. וכן ידוע, שהרב מפוניבז' כתב נבואה זו על חזית בנין ישיבתו.

והנה כבר בשירת האזינו, מזהירה אותנו התורה הקדושה מפני פורענות כמו זו שהיתה בעוה"ר בשואה, ולמטב 'קטב מררי' - ועיין במלכ"ם בתהלים על שיר של פגעים (פרק צא) על המילים

מקטב ישוד צהרים, שקטב הוא אויר ממית, והיינו לכאורה הגז שהיה בשואה! ושם בהאזינו (דברים לב כו) על המלים 'אפאיחם אשביתה', אומר הספרונו שינצלו בהר ציון!

[ומדברי רבותינו בכמה מקומות למדנו, שלא רק שבהר ציון הוא מקום להינצל מפורענויות, אלא שאם כלל ישראל היה עולה להר ציון, היתה נמנעת המלחמה הנוראה הזו, וכמשי"כ בספר קול התור - "כמעט בכל יום דיבר אלינו רבינו [הגר"א] ברתת והתרגשות, כי בציון ובירושלים תהיה פליטה ולא לאחר את המועד, מי ימלל ומי יתאר את גודל דאגתו של רבינו בדברו אלינו הדברים האלה ברוח קדשו ובדמעות בעיניו. ושם בפ"א ס"י - ובמדה שידגל קבוץ גלויות יתגבר הסט"א, ואז תוסיף גם קטיגוריה נגד אלה שאינם מחוקים בקבוץ גלויות".

וכן הביא בספר דורש לציון (עמ' רכב) דברים אלו בשם הגר"א, מפי הגאון רבי משה מגיד משקלוב תלמיד הגר"א דבר הנבואה (יואל ג) "בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה' ובשרידי אשר ה' קורא" - "הדאיג מאד את רבינו הגר"א, שלפי זה יבוא זמן בעקבות משיחא שקיבוץ גלויות יהיה בדרך של פליטה - היינו מתוך הכרח של צרות וגזירות, ורק שרידי הפליטה יגיעו לציון וירושלים". ושם בהערה: "הרה"ג ר' ישעיה חשין ז"ל סיפר בשם אב אקינו הגאון ר' סעדיה ממוהילב תלמיד הגר"א, שהגר"א בדברו לפני תלמידיו על ענין 'בציון ובירושלים תהיה פליטה', זלגו דמעות מעיניו, ואמר 'צריכים לקוות שקבוץ גלויות תהיה מרצון, ולא מתוך דרך של פליטה'.

וכ"כ הגר"ר יוסף צבי הלוי גאב"ד ת"א יפו (חתנו של הגר"ר נפתלי הרץ הלוי גאב"ד יפו) בספרו 'עשר תעשר' במאמר 'הכל מעלין לארץ ישראל' לאחר עליית הנאצים ימ"ש לשלטון - "והקב"ה הודיע מראש ע"י הנביא ואמר - בני ציון היקרים! מהרו לעלות לארץ ישראל, כי אם לא תעלו ברצון בעוד מועד - הסוף יהיה שיבואו ההיטלרים הנאצים וירדפו אותם ויחסו מצבם החומרי, יעקו ויאצלו לעווב את ארצם, ולא ימצאו מקום מנוח ומקלט רק בארץ ישראל, ומתוך הלחץ וההכרח יעלו לארץ ישראל בלי אמצעים מספיקים, הלא יותר טוב שמרצון הטוב יצאו מחו"ל ויעלו לארץ ישראל, שהתעוררות לעווב את חו"ל יהיה מלבך בלי לחץ, ולא לחכות עד שיבואו המהרסים ויגרשו אותך מארצם". וכן רבי אברהם גרודזינסקי זצ"ל הי"ד משיגו בישיבת סלבודקה, אמר בפני תלמידיו בזמן השואה שתיים עשרה סיבות, שבגללן ארעה השואה, ואחת מהן משום שלא עלו לארץ ישראל [הובא בספר 'לב מרדכי' לתלמידו הגאון רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל עמ' שח]. וכן כתב הגר"ר יששכר שלמה טייכטל הי"ד זצ"ל בספרו 'אם הבנים שמחה' [שהוצא לאור בימי השואה] - ע"ש באריכות.

וכ"כ הרב אבקות רוכל [לרבינו מכיר תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש] חלק שני, ח"ל - "ואם מעצמם יעשו תשובה תבוא להם הגאולה בשלחה ובנחת וכו'. ואם ח"ו אינם עושים תשובה, הקב"ה מעמיד להם מלך שגורותיו קהמן ומחזירן למותם בעל כרחם וכו' כן יעשה הקב"ה לישראל ליתן לב למלכים ולשרי הארץ לגרשם מן הארץ שנאמר (יחזקאל כ לה) 'והבאתי אתכם אל מדבר העמים'".

וכן כתב הגר"י אלקלעי בהקדמה לספרו שלום ירושלים (שנכתב בשנת ת"ר, מאה שנה קודם השואה) - "כל שנה שהיא עת רצון וישראל אינם נערים בתשובה נחשבת לעת צרה ח"ו, ודברים אלה

אמורים מפי קדוש בזה"ק (פרשת וירא דף קיז) - 'ובשית מאה שנין לשתיאתא.. כבר נש דמתתקן ביומא שתיאתא מבי ערב שמשא לאעלא בשבתא. ות"ר נקראות מאה שנה, מן היום ועד שנת תרצ"ט, כי אחריה באה שנת ת"ש!! חס ושלום'. והמשיך שם בפרק ד אות י - "ואם ח"ו לא נעשה את המוטל עלינו בשנת ת"ר זו [שלנה"ל כוונתו מת"ר עד תרצ"ט] שארו דמעין למינפל [יתחילו דמעויתו של הקב"ה ליפול], אוי לנו".

וכתב הגאון רבי מרדכי גימפל יפה זצ"ל, והובא בספר שיבת ציון עמ' 15 - "ועתה שמעו נא אחינו אשר חכמים הגידו ולא כחדו מאבותינו, כי כן בכל העתים והזמנים אשר התעוררה שאלת ארצנו הקדושה, להזכירנו מה חובתנו ומה יפה לנו, ואם לא נעשה המוטל עלינו להשיב בנינו אל חיקה וציון היא דורש אין לה בזמן דבעי דרישה, יהיה בזאת קצף על ישראל וכמו בדור המדבר במאסם בארץ חמדה, גרמו בכיה להם לדורותם, כן בכל דור ודור, אם שכחנו חבת ארצנו היינו שכוחים ועוובים גם אנחנו, כי אז היינו כמרחקים את הקץ, אשר השביענו ע"ז להיות כצבאות או כאילות השדה, וכדברי חז"ל - 'התיר דמם כצבאות וכאילות השדה' - התיר ממונם של שוכחי ארץ חמדה... ולזה אין להתפלא על דברי הראשונים כי יקנא ה' לארצו החמודה ויתבע עלבונה מידנו, צדיק הוא ה' על כל הבא עלינו, כי העוינו מסלות עד כה, ואנחנו ואבותינו שגינו, בושנו מאד כי עזבנו מארצנו, השלכנו ממשכנותינו".

וכן אמר הגר"ח זונפלד זצ"ל (מובא בספר האישי על החומה, ח"ב עמ' 148) - "כמה וכמה פעמים ביקשתי וצויתי להגיד ליהודים החרדים, שכל מי שסיפק בידו לעלות לארץ ישראל ואינו עולה - עתיד ליתן את הדין".

ודבר מענין הוא, שבמגילת תענית מובא, שיום מיתת המרגלים היה ב"ז אלול, וביום י"ז אלול תרצ"ט יום ו' לסדר והיה כי תבוא אל הארץ וגו' [שכוללת את פרשת הברכות והקללות], החלה מלחמת העולם השנייה:

וכן מצאנו על קנאת ירושלים עיה"ק - בספר מוסד היסוד (חלק ג הערה 81 עמוד 148) מובא, שאמר הגאון רבי יעקב ליב לעווי בשם מחותנו רבי משה מגיד משקלוב בשם חכמי ירושלים, שהרעידה שהיתה בצפת שהרגה כשני שלישי מתושביה והחריבה את הישוב היתה מחמת קנאת ירושלים עיה"ק שעזובה על חשבון ישיבת צפת, וכדברים האלו כתב ג"כ החת"ס (בדרשות ח"ב עמ' שצ, ובתורת משה פרשת אמור) - "קנאת ירושלים עשתה זאת".

וכן אמרו בשם האור שמח זצ"ל, ששמע על הליכתם של בני ישיבת סלבודקה לחברון, ומאוד מאוד תמה על זה איך עזבו את ירושלים לטובת עיר אחרת, ותלו אחר-כך את מה שקרה בפרעות תרפ"ט עם הישיבה בקפידיא זו (אמרי שפר עמ' רפב-רפג).

וכדברי היעב"ץ בסידורו (סולם בית א-ל חווק ג אות ו) - "ע"כ שמעוני אחי ורעי המתגוררים בארץ לא לנו על אדמה טמאה, זכרו את ה' וירושלים תעלה על לבכם, התקושו וקושו. המזכירים את ה' אל דמי לכם תמיד לא יחשו. ואל תתנו דמי לו עד יכון ועד ישים את ירושלים תהלה. עושו גושו חושו, ואל תחשבו להשתקע בחו"ל חס ושלום לקיים ואכלה אתכם וכו', זאת היתה חטאת אבותינו שגרמו בכיה לדורות כי מאסו ארץ חמדה. והיא שעמדה לנו בגלותנו המר, שלא אחד בלבד עמד עלינו, אלא בכל דור לא

שקטנו ולא שלונו, על צוארנו נרדפנו, יגענו ולא הונח לנו, כמת מלב נשכחנו, אחר ששכחנו דירת ארץ ישראל לגמרי".

שלום עליכם

צירפתי מאמר משמעוטי מאוד בעיני לעת זו. אם תמצאו לנכון אשמח שתפרסמו אותו בגיליון הקרוב בע"ה. בכוונה צירפתי מאמר מקוצר כדי שלא יהיה ארוך מידי. אם תרצו אוכל לשלוח גם את המאמר הארוך והרחב יותר?

שאו ברכה

בשורות טובות

רועי אביחי

תיקון החרב והקשת

- ♦ האם עיקר המלחמה שלנו היא בכוח וגבורה, או שמא אין כוחנו אלא בפינו?
- ♦ האם "לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשת" משמעו כפשוטו, או כדברי התרגום - 'בצלותי ובבעותי'?
- ♦ האם המשיח ילחם בנשק או 'בשבט פיו וברוח שפתי'?
- ♦ האם ההתהדרות של צה"ל בכוחו ועוצם ידו נכונה או לא?
- ♦ האם יש הבדל בין השלב של משיח בן יוסף לשלב של משיח בן דוד בענין זה?

כולנו מכירים את המושגים 'משיח בן יוסף' ו'משיח בן דוד' כמייצגים את הגאולה בדרך הטבע - גאולה חומרית כקומה ראשונה, לעומת גאולה נשית - גאולה רוחנית כקומה שנייה. חשוב לדעת, כי ישנו שלב של מעבר ביניהם. מעבר זה אינו רק דמות אחרת שתגיע, אלא תדר אחר של דיבור בינינו לה', תדר אחר של הנהגה. בעצם **אנחנו** צריכים לעבור גם כן תהליכים כדי להיות מוכשרים לשלב הבא. לכן, בשלב של המעבר בין קומה א' לקומה ב', קורה לעיתים, שה' מעביר אותנו תהליכים מטלטלים על-מנת להכשיר אותנו לאותו מעבר. אולם בסופו של דבר, צריך שיווצר חיבור נכון ביניהם, בבחינת חיבור משיח בן יוסף ומשיח בן דוד - "והיו לאחדים בידך". החיבור הזה מלמד את כולנו את הדיוק והאזיון הנכון.

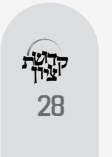
בעיון זה אבקש להציע לראות את אחד ההבדלים המשמעותיים, מתוך שימת לב למהלך מדויק בפסוקי התנ"ך, מהלך הקושר את הבחינות השונות לשימוש בחרב ובקשת לעומת ביטחון בה' בלבד.

בדברים אלו יש קריאת כיוון אולי, בהירות הנדרשת, לשאלה הגדולה: מה אפשר ללמוד ולקחת מליקוי המאורות הנורא והאיזם שארע בטבח המזעזע בשמחת תורה, מאורע שלא ארע כמוהו מקום המדינה? מה ה' רוצה ללמד אותנו, להעביר אותנו, לייק אותנו, לקדם אותנו?

החרב והקשת בתור כלי מלחמה מופיעים בתורה בפעם הראשונה אצל הגויים: חרב - אצל עשוי-אדום: "על חרבך תחיה", "פן בחרב אצא לקראתך". קשת - אצל ישמעאל: "ויהי רובה קשת".

המילה 'חרב' נגזרת מלשון חורבן והרס. לכן לשון חרב קשורה גם לחרבה וחורב. החרב מביאה חורבן, מוות ויובש. גם חץ נגזר מלשון חצי, לחצות את השמים במעופו ולחצות את

האויב או המטרה לחצי. כלי נשק המקצרים חיים, המבטאים אלימות וכוחניות, שייכים ביסודם לגויים. עשוי אכן שייך לחורבן ולהרס. זה מהותו. על חרבו הוא חי. עשוי שייך גם לנטילת גורלו בידיו, לגאווה ולגסות הרוח. הקשת שייכת לישמעאל, פרא האדם המצחק.

הפעם הראשונה בה מוזכרת חרב אצל מישהו מבני ישראל, היא אצל שמעון ולוי שלקחו איש חרבו בהריגת שכם. אולם שם היה עירוב חזק של נטיות הפרא הגויות, ולכן יעקב קיבל חרב זו: "ארור אפס כי עו ועברתם כי קשתה⁸".

המופע הבא של 'חרב וקשת' מוזכר בעם ישראל רק אצל יוסף. כאשר יוסף מוכתר לבכור ומקבל מאת אביו נחלה כפולה, יעקב מבשר לו: "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך, אשר לקחתי מיד האמורי **בחרבי ובקשתי**". חז"ל פרשו, שיעקב חגר כלי זינו כנגד האמוריים שבאו להילחם נגדו וכבש את השטח. בעומק הדברים נראה לפרש, כי יעקב אומר ששם הוא "לקח מיד האמורי" את כוח החרב והקשת ו"גייר אותנו", ואת הכוח הזה הוא נתן ליוסף. ועוד יש לשים לב, כי זוהי בעצם הנחלה שאותה כבש יעקב מתוך השימוש הלא-מתוקן של חרב שמעון ולוי. כעת הוא מוסר אותה לידי יוסף.

גם לאחר מכן, כשברך יעקב את בניו, יוסף הוא היחיד שמזכרת אצלו קשת - "ותשב באיתן **קשתו**", אצל יהודה, לעומת זאת, כתוב **"ידך** בעורף אויבך" - ידו בלא כלי מלחמה [וכפי שניווכח גם בהמשך אצל דוד].

אכן, את השימוש בחרב אנו מוצאים שוב במאות השנים הבאות, בעיקר אצל בני יוסף - אצל יהושע, מבניו של יוסף, במלחמת עמלק - "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו **לפי חרב**"; במילת בני ישראל בכניסה לארץ ע"י יהושע ע"י "חרבות צורים"; והרבה מוזכר ביהושע, שאת כל המלכים והעמים הרגו "לפי חרב".

בספר שופטים - המילה 'חרב' מופיעה רק אצל אהוד שעשה לו חרב קטנה, ואצל גדעון - "חרב לה' ולגדעון", אהוד הוא מבנימין, בני רחל, הנקראים גם על שם יוסף (כמו שאמר שמעי מבנימין: "ירדתי היום ראשון לכל בית יוסף"), וגדעון הוא ממנשה.

יוצא אפוא, כי את החרב אנו מוצאים בקרב כל בחינות יוסף - אפרים, מנשה ובנימין.

גם בספר שמואל, מוצאים אנו תחילה את החרב רק אצל שאול, מבני בנימין. אכזר זה אף מופיע בהדגשה, שרק לשאול היה חרב ולכל העם לא היה: "ולא נמצא חרב וחנית. ותימצא לשאול וליונתן בנו".

◆

לעומת התחלת מלכותם והנהגתם של בני יוסף, אנו רואים כי דוד בא לתחילת מלכותו בלי חרב וקשת כלל. הפרק המפורסם על מלחמת דוד וגלית, הוא לא רק סיפור של קרב גבורה הירואי, והוא לא בא רק להראות את גבורתו של דוד, אלא זהו סיפור המראה לנו את קו התפר, את ההנהגה השונה ממש במהותה. זהו פרק, שצריך להילמד בשימת לב מרובה:

הפסוקים מתארים, כי לשאול ועבדיו יש 'ציוד מלא', אבל רוח הלחימה וההליכה בשם ה' כבר חלשות אצלם. לוחמי שאול מדברים על

מוטיבציה של פרסים, של עושר וחיתון עם בת המלך, והם רואים בחרוף גלית חרוף לאומי בלבד; הם כבולים בתוך הקונספט של צבא מול צבא, לאום מול לאום, מאבק שמוכרע על-ידי ציוד מלחמה, גודל ועוצמה; הם לא מתרוממים להגביה מבט, שהם צבא ה', שכוחם ברוחם ובשליחות הגדולה שהם מגלמים בעולם. דוד, שהגיע מהצאן, ממקום מנוחה ומתבודד, שדבוק כל כולו בה' מכוח מסע התלאות שעבר וחישל את אמונתו החזקה ותלותו המוחלטת בבורא עולם, משמיע קול חדש ואחר. הוא בכלל לא מצליח להבין את הדיבור שלהם, על כבוד, כסף ומעמד, הוא לא מבין איך הם מפספסים את העיקר - "ומי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות א-להים חיים".

כאשר שאול אומר לו, כי לא יוכל להילחם משום שהוא נער וגלית איש מלחמות מנעוריו, דוד מגיב: אני אמנם לא איש מלחמות מנעורי, אבל יש לי סייעתא דשמיא: הכיתי את הארי ואת הדב ביד. אני לוחם בשם ה', עושה מלחמה של ה', ולכן ה' יעזור לי. לכן לא מקרה הוא, שדוד מעולם 'לא ניסה' בכל הציוד הצבאי. יש קשר בין המקום האמוני הפשוט והתלוי בה' לבין הציוד הפשוט והלוחמה הפשוטה שלו באויב. נקודה זו מודגשת בפסוקים רבים בפרק.

אמנם דוד משתמש בקלע, דוגמת הקשת, אבל זהו כלי רועים פרימיטיבי. בסיום המערכה הוא גם משתמש בחרב, אבל זוהי חרבו של גלית עצמו. הוא בעצם סרב להשתמש באמצעי לחימה כבדים ומלאים כח ורושם משלו. בסוף הוא משתמש בכלי הנשק, אבל הוא לא תלוי בהם!

ומה קורה מיד בהמשך? יהונתן רואה את זה, וזה בדיוק מה שהיה חסר לו אצל אביו. הוא מתקשר באהבה עזה בדוד. ואז כתוב: "ויפתשט יהונתן. **ועד חרבו ועד קשתו** ועד חגורו". מדהים. המדים וכלי הנשק של שאול לא התאימו לדוד. של יהונתן כנראה שכן.

מסתבר, כי לאחר מכן דוד אכן השתמש בכלי הנשק בתור מפקד בצבא שאול, אולם הם לא נזכרים בשם, כנראה משום שבבחינתם הם היו שייכים עדיין לשאול. אולם שאול כבר 'מאבד את זה', והוא אף מתחיל להשתמש בחניתו נגד דוד.

הפעם הבאה שבה אנו מוצאים אזכור של קשת וחרב, היא בפרידה של דוד מבית שאול, לאחר שבית שאול מאבד את רוחו ואת הציוד למלכותו. כאשר דוד נפרד מיהונתן, הפרידה נעשתה בליווי חצים של קשת: "הלא החצי ממך והלאה". ובדרך המנוסה לקח דוד את חרבו של גלית מהמשכן בנוב: "ויאמר דוד אין כמוה, תננה לי". דוד בעצם יורש את כח החרב והקשת מבית שאול, לוקח את כוחו של יוסף ומעביר אותו ליהודה. יהודה, שהתברך ב"ידך בעורף אויבך", מקבל כעת את החרב של גלית ואת הקשת של יהונתן.

בדברי הימים אף מופיע, כי בשלב הבריחות של דוד מפני שאול, הצטרפו אליו מאחי שאול מבנימין, עם חצים וקשתות: "ואלה הבאים אל דוד לציקלג עודו עצור מפני שאול. באבנים ובחצים בקשת מאחי שאול מבנימין".

לאחר מכן אנו מוצאים שוב את הקשת והחרב - במיתת שאול! [חוץ ממופע אחד אצל נבל, ולא במקרה. נתיחס לזה בהמשך]: "ותכבד המלחמה אל שאול וימצאוהו המורים אנשים **בקשת** ויחל מאוד מהמורים.. **ויקח שאול את החרב ויפול עליה**". גם בהספד של דוד על שאול ויהונתן, תופסים החרב והקשת מקום מרכזי: "על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי **נפלו בחרב**". "ויקונן דוד את הקינה הזאת.. **ללמד בני יהודה קשת. קשת יהונתן לא נשוג אחר וחרב שאול לא תשוב ריקם**".

ראינו עד כה, כי אזכור החרב והקשת בתנ"ך מדויק מאוד. תופעה זו מעידה על כך, כי טמון כאן יסוד גדול וחשוב, אשר בהכרח בא ללמד אותנו משהו.

◆

יוסף שייך לעניין הלוחמה והאקטיביות. הוא משול לשור, המשדד את האדמה. יוסף קונה דברים בכחו, כוח גברא, באתערותא דלתתא, בסוד 'עשה והצליח', "כל אשר הוא עושה - ה' מצליח בידו". לכן נראה, כי ההדגשה של יעקב במלים "אשר לקחתי.. בחרבי ובקשתי" היא הדגשה על כך שזה שלי, הקזתי דם על זה. כזו נחלה מתאימה ליוסף. אכן מופיע במדרשים, כי יוסף הוא שטנו של עשיו, הוא הכוח העומד לנגדו ויכול לנצחו. לכן יוסף מקדם תהליכים וכובש את הארץ, וכך גם משיח בן יוסף. אולם דווקא משום כך, הסכנה של כח יוסף היא ליפול במחשבת "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". וכך אכן ארע למלכות אפרים וכן לירבעם, שלא ויתר על 'מי בראשי'. ולכן שאול מאבד את מלכותו.

נראה, כי סוד זה רמוז בתהלים: "**בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב**. לא שמרו ברית א-להים ובתורתו מאנו ללכת. וישכחו עלילותיו ונפלאותיו אשר הראם".

יהודה, לעומת זאת, ניהון בתכונת ההמתנה והנפעלות מהארץ. הוא משול לאריה היודע להמתין, הוא יודע להודות בטעות ולהודות במוגבלותו. יוסף שייך לבית יציב, דוד שייך לסוכה נופלת. אולם לאחר שהחרב והקשת כבר אינם משמשים כראוי אצל בית יוסף, דוד צריך לקבל אותם. **כך דוד כולל בתוכו גם את כוחו של יוסף, אלא שדווקא מכיון שהתחיל מנקודת הביטול**

- על-כן הוא מצליח להשתמש בהם באופן הנכון. לכן, אחרי שדוד מקבל את המלוכה ולוחם מלחמות רבות ושופך דמים רבים, הוא מדגיש כל הזמן לעצמו ולחיליו, כי הוא אינו בוטח כלל בחרבו ובקשתו, אלא אף ורק בישועת ה', וכי כל המלחמות הן למען ה'. ספר תהלים מלא פסוקים כאלו, כמו: "כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני", "בא-להים נעשה חיל והוא יבוס צרינו", "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' א-להינו נזכיר".

בצורה המתוקנת, גם בני יוסף זוכרים את היסוד הגדול הזה. כך היה אצל יוסף עצמו, כך אצל יהושע, וכך אצל גדעון. אולי לכן גם תרגם אונקלוס 'בחרבי ובקשתי - בצלותי ובבעותי', וכן אמרו במדרש. זאת, כי אמנם אין מקרא יוצא מידי פשוטו, אבל הכח הרוחני שאיפשר את המלחמה הוא רק התפילה והבקשה. מכל

8 הערת המערכת - יודגש, כי יעקב אביו קלל את 'אפס' של שמעון ולוי, אך ביחס למעשה עצמו, לא טען כי יש בו פגם מוסרי כלשהו, אלא שחשש מתגובת יושבי הארץ, בעוד שמעון ולוי טוענים, כי לא ניתן להבליג על החרפה. בסופו של דבר, דווקא מעשה זה הטיל את חתתו על יושבי הארץ כמבואר בהמשך הפסוקים, והרוצה יעיין בדברי המפרשים הרבים על הפסוקים בפרשת וישלח (בראשית לד) ועל הרמב"ם בהלכות מלכים ומלחמות פרק ט הלכה יד, אשר פסק להלכה כי בני שכם נחתיבו מיתו.

9 רש"י (על-פסוק ראשון) פירש "היא חכמתי ותפילתי". בגמרא בבבא בתרא כק. מובא - 'חרבי' זו תפילה, קשתי - זו בקשה. ובבראשית רבה צו ו מובא - "במצוות ומעשים טובים". הצד השווה לכולם, שהלכו בדרך הדרש, ולפיה הבי"ת של 'בחרבי ובקשתי' משמעה **בכות** חרבי וקשתי. על דרך הפשט, הבי"ת מתארת את אופן הלקיחה - **באמצעות** החרב והקשת.

מקום, עדיין הסכנה אצל יוסף לכוּחי ועוצם ידי וידי הושיעה לי' היא סכנה גדולה בהרבה. לכן צריך בכל עת להזהיר מפניה, לכן צריך לברור חיילים ולמעטם, ולכן צריך לנסות מאוד את שאול, והוא לא עמד בניסיון הזה, כי סמך על הכח הצבאי, ופחד שינוצח אם ימשיך לחכות לנביא.

ואכן, המקורות אמנם עומדים על כך שיוסף הוא שטנו של עשיו ובידו הכוח להילחם נגדו, אולם מציינים שבאחרית הימים, תתנהל המלחמה באדום גם על-ידי יהודה: "ויהי לי שור וחמור. אין לי לירא ממך, שהרי נולד יוסף שנקרא שור.. וחמור זה משיח בן דוד.. **גם יהודה שטנו של עשו, שנאמר 'זאריה כבקר יאכל תבן'**. פירושו: אריה שהוא יהודה, שנאמר **גור אריה יהודה, כבקר זה יוסף**, יאכל תבן כלומר.. שידין עשו שהוא תבן, שנאמר ובית עשו לקש" (תנחומא וישלח א.).

נראה, כי גם בשלבי הגאולה שאנו בתוכם, בא לידי ביטוי מהלך זה:

בגלות לא היה כלל על מי להישען, אולם בשלבי אתחלתא דגאולה מנצנצת לה מחשבה מוטעית, ולפיה יש על מי להשען במקום על ה', ולכאורה מחשבה זו גם מוכיחה את עצמה בטוח. ובאמת, אכן נצרך השלב הזה על-מנת להחזיר לעם ישראל את כח האקטיביות, היציבות והשותפות שלנו. שלב זה בונה את הקומה הראשונה של הגשמיות, של השותפות, של היכולת לאחוז בחבר ובקשת. אולם קומה זו כשהיא עומדת לבדה מובילה לסכנה. לכן, כדי לעבור מבחינת יוסף לבחינת דוד, מוכרח הנראה

לבוא השלב של "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים", כדברי המשנה על תקופה זו. כנראה חייבים לעבור שלב מטלטל, שבו נתמלא בכוח דוד, שאין לו על מי להישען, כמו "סוכת דוד הנופלת". אולם בסופו של תהליך, יקבל דוד את כחו של יוסף, ויצליח לפעול בו בצורה מתוקנת. בגאולה יש שילוב מדויק, שבו מתוך ה"אין לנו על מי להישען" נהפוך לשותפים של ה'.

אכן, פסוקים רבים יש בתנ"ך אודות המלחמה העולמית הגדולה והאחרונה, הקרויה גם 'מלחמת גוג ומגוג'. במלחמה זו יפעל בתחילה רק ה' לבדו, כמו שמופיע בכמה מקומות בתורה ובנביאים: "ראו עתה כי אני אני הוא.. אשיב נקם לצרי.. אשכיר חצי מדם וחרבי תאכל בשר.. כי דם עבדיו יקום" (האיזו), "וקראתי עליו חרב נאם ה'.. ונשפטי אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני אלגביש.. והתגדלתי והתקדשתי ונדעתי.. וידעו כי אני ה'" (יחזקאל), "קשת ישבר וקצץ חנית.. הרפו ודעו כי אנכי א-להים", "נודע ביהודה א-להים.. שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה" (תהלים), "והושעתים בה' א-להיהם, ולא אושיעם בקשת ובחרב ובמלחמה בסוסים ובפרשים" (זכריה).

אולם בהמשך, מתוך תחושת אפסותנו, ומתוך הראיה המוחשית שרק ה' יכול להושיענו, נקבל בחזרה את כח החרב והקשת ונהיה שותפים עם ה' בביעור הרשעה מן העולם: "ביום ההוא אכה כל סוס בתמהון ורכבו בשגעון ועל בית יהודה אפקח את עיני.. ואמרו אלופי יהודה בלבם אמצה לי יושבי ירושלים בה' צב-אות א-להיהם" (זכריה). אז, גם מנהיגי ישראל יבינו, כי הכח של עם

ישראל וירושלים נובע רק מכחו של ה', שחבר בהם לצבאותיו, והוא הלוחם את מלחמתם, ולא בכוחי ועוצם ידי תלויה הישועה. ומתוך ההבנה הזו, יאפשר להם ה' להשתתף במלחמה: "ביום ההוא אשים את אלופי יהודה ככיוור אש בעצים וכלפיד אש בעמיר ואכלו על ימין ועל שמאל את כל העממים סביב" (שם). מנהיגי ישראל ינצחו בקלות וישרפו [כיוור-כירה של אש] ויהרגו את כל הקממים עליהם. ועוד מתאר הנביא זכריה, כי כאשר יגיע המשיח בסוף - "עני ורוכב על חמור", אזי "והכרתי רכב מאפרים וסוס מירושלים ונכרתה קשת מלחמה", אולם יהיה שם שילוב בין מלחמת ה' למלחמת יהודה: "כי דרכתי לי יהודה קשת מלאתי אפרים ועוררתי בניך ציון.. ושמתיך כחרב גיבור. וה' עליה יראה ויצא ככרן חצו.. בשופר יתקע והלך בסערות תימן. ה' צב-אות יגן עליהם". וכן מלמדנו המזמור בסוף תהלים, המתאר כי לעתיד לבוא "יעלו חסידים בכבוד.. רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם, לעשות נקמה בגויים תוכחות בלאומים".

המקורות מלמדים על כך, שככל הנראה אנו עומדים כעת רק בשלבים הראשונים של טלטלות אלו. ככל שכל אחד מאתנו וכלל עם ישראל יפנימו כראוי, כי באמת אין לנו על מי להשען אלא רק על אבינו שבשמים, ככל שימאסו במלכות הזולה, כך יהי רצון שזוכה במהרה לכל סיומי נבואות הנחמה!

וְכַפֵּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ

על פי בקשת כ"ק אדמו"ר מבוסטון - ירושלים שליט"א

מתארגנת יוזמה לנטילת חלק ושותפות לעילוי נשמות הקדושים הרוגי המלחמה אי"ה החל מיום רביעי פרשת חיי שרה יהיה אפשר למצוא שמות של הנופלים בארצינו הקדושה על קידוש השם.

יפתח מוקד ובו יהיה אפשר לקבל שם של אחד שנפל הן במלחמה והן כתוצאה מן הזוועות הנוראות שבוצעו על ידי אויבי ה' וכלל ישראל וממשיכים להתבצע רח"ל.

נבקש מכל מי שיכול לומר 'קדיש', שיבחר שם של אחד מהקדושים ויאמר 'קדיש' לעילוי נשמתו, לאחר אמירת פרקי התהלים להצלת כלל ישראל ולנצחון במלחמה של כל יושבי ארצנו הקדושה.

כמו כן, נבקש מציבור הנשים להדליק נר נוסף בערב שבת קודש לעילוי נשמתם במשך חודש לעילוי נשמת אחד מקדושי עליון.

לברורים על המוקד ולקבלת שמות - החל מיום רביעי פרשת חיי שרה

צרו קשר במייל: 6519688@GMAIL.COM

ועל המלחמות - כינוס חנוכה לידידי ופעילי האגודה

לפרטים, ולעדכון שוטף על פעילות האגודה:

בדוא"ל: בשליחת בקשה ל- OFFICE@KEDUSHASTZION.ORG

ובקו האגודה, וכן הקלטות מאירועי האגודה, שיעורים ועוד בטלפון: 079-607-3701

- רצינו שתדע! -

הקוד האתי של צבא ישראל שיונהג במדינת התורה

לכל חלוצי הצבא לוחמי מלחמת ה', ולכל העומדים על משמר ארץ קדשנו בכל מקום שהם!

הקדוש ברוך הוא, ועם ישראל כולו, שמחים ומאושרים על שזכית לחגור נשקך ולצאת למלחמה על אויבי ה' ועמו. מכיון שחייך חשובים לנו מאד, ואנו חפצים בהצלחתך ובשובך לשלום עטור נצחון ותהילה, רצינו שתדע כיצד מתיחסת התורה לאויבי העם ומה נדרש ממך כדי להכניע אותם.

רצינו שתדע, שאתה מצטרף כחוליה בשרשרת הזהב של גיבורי האומה לדורותיהם אשר דרשו מעצמם ומחייליהם מסירות והתמקדות במטרה.

הרוג גם את מי שנכנע.

זכור - הנכנע רצה להרגך, אלא שלמרבה המזל לא הצליח, והוא מחכה לרגע בו יתהפכו היוצרות והוא יתנפל עליך להרגך.

לכן, בודאי אין להגיש לו סיוע 'הומניטרי', כולל אוכל ושתייה.

שים לב - התורה לא מכירה במושג 'שבוי מלחמה'.

ח. זכור כלל חשוב - אין אתה נמצא ב'משחק מלחמה', שבו הצדדים פועלים לפי כללים קבועים מראש.

במלחמה אין כללים - הכל מותר כדי לשבור את רוח האויב ולנצחו.

ט. לאויב הנלחם נגדך אין כל זכויות. הוא ויתר עליהן ברגע שיצא למלחמה.

אל תטפל בפצועיו - הרוג אותם! הזהר - יתכן ויש עליהם חגורות נפץ!

אל תכבד את המקומות הקדושים לו - הם מהווים מקור לטיפוח השנאה לעמך. הם גאוותו ומהם הוא שואב את כוחו. הרוס אותם עד היסוד, העלה אותם באש!

ביזה ושלל האויב מותרים - התורה מתגמלת את החייל המסכן נפשו למען עמו. קח לך מה שתמצא. התחלק עם חבריך! ואכלת את שלל איביך אשר נתן ה' א-להיך לך!

י. העיתונאים מהווים מטרד וסכנה לחייל הישראלי. הם מסיחים את דעתו ומפריעים לו להלחם בחופשיות.

זכור - עיתונאי של רשת זרה עלול להיות מאנשי האויב העובד ברשת זו.

ברור לחלוטין, שהוא מעביר מידע לכוחות האויב.

לכן, עליך להתייחס אליו כאל אויב.

ילדים - הם האויב של העתיד

- התורה אינה מכירה במושג "חפים מפשע" - זהו מושג היסטורי, השייך למלחמות האבירים של אירופה מימות הביניים. הוריק ואחיק, האזרחים היהודים, אינם נחשבים בעיני האויב הערבי חפים מפשע!

כמו כן, אזרחי האויב הם העוזרים לחייליהם במלחמתם נגדך, וישמחו לראותך מוטל מת מתבוסס בדמך. הם המחלקים סוכריות ברחובות על הרג נשים וילדים ישראלים.

אין מקום במלחמה לרגשות חמלה. אל תתפתה לרחם עליהם. אם תרחם עליהם, עלול הדבר לעלות בחייך!

הרוג אותם בכל ספק סכנה לחייך. אל תהסס ללחוץ על ההדק.

2. בתי חולים הם מחסה חביב על האויב. חייליו מתחפשים לחולים כדי להנצל או כדי להתנפל עליך בהיותך בלתי מוכן - האויב הפך את החולים לשותפים במלחמתו. אם הוא לא חס על בני עמו, אתה ודאי פטור מלחוס עליהם.

הדבר אמור גם לגבי בתי ספר, גני ילדים ומוסדות לעזרה 'הומניטארית', הנמצאים בשטח האויב.

ג. זכור: האויבים חשובים ככלבים וחמורים. אין כל ערך לחייהם.

הכה בהם ככל אשר תוכל - הסתער כדי להשמיד להרוג ולאבד!

השאר אחריו אדמה חרוכה!

ד. התורה מחייבת להרוג את כל הזכרים של האויב - ללא התחשבות בגילם.

בהרגך כל זכר אתה מחליש את האויב, כך שגם בעתיד לא יוכל להלחם נגדנו.

הסיבה היחידה להשאיר אויב חי, באופן זמני, היא בתועלת שהוא עשוי להביא להמשך לחימה מוצלחת עד לנצחון.

א. הטרה - טהרת הלב וטהרת המעשה - חשובה מאוד. יש לשמור על מחשבה ודיבור נקיים כראוי למקום קדוש אשר ה' א-להי ישראל מתהלך בקרב.

ב. הנקיות האישית והסביבתית חשובים מאד. בכל מחנה צריך להיות בית כסא מוסדר וצנוע. אם אין בית כסא, התפנה באופן צנוע וכסה את הצואה היטב בעפר.

ג. כיון שהתחילה הלוחמה בשטח, עליך לסלק ממך כל מחשבה על משפחתך, אשתך ובניך. עליך לחשוב רק על הלחימה שלפניך, ועל הדרך לבצעה באופן הטוב והיעיל ביותר.

סלק כל מחשבה של פחד מלבך, השען על הקדוש ברוך הוא - צור ישראל וגואלו - והלחם בכל לבך ובכל נפשך.

עודד את חבריך וחזק את רוחם.

זכור, שאתה שליח של כל עם ישראל המתפלל לשלומך ולהצלחתך.

ד. דע את האויב - האויב שאתה נלחם נגדו - אויב אכזרי. אם תיפול בידיו לא ירחם עליך, אם לא תנצחנו במלחמה - הוא ישאף להשמיד את כל העם שלנו - לשחוט את הגברים ולקחת את הנשים.

לכן הגבר בלבך את רגשות הכעס, הנקמה והשנאה אליו, כאילו כבר ביצע את זממו. רגשות אלה יעזרו לך להוציא מן הכוח אל הפועל את יכולותיך המבצעיות.

ה. האויב משתמש בתכסיסים כדי לבלבל אותך. אם תדע אותם מראש, תתגבר עליהם:

1. הוא מתחבא מאחורי נשים, זקנים וילדים, ואף מאמן אותם להשתמש בנשק ולהוות פצצות חיות.

זכור -

נשים - הן האמהות של האויב.

זקנים - הם האויב מן העבר.

לסיכום, נצטט את דברי הרמב"ם :

וְכָל הַנִּלְחָם בְּכָל לְבוֹ בְּלֹא פֶחַד וְתִהְיֶה פְּנֵיתוֹ לְקֶדֶשׁ אֶת ה' בְּלִבָּד, מִבְּטָח לוֹ שְׁלֵא וּמִצָּא נֶזֶק וְלֹא תִגְיַעוּהוּ רָעָה. וְיִבְנֶה לוֹ בַּיִת נִכּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל וְיִזְכֶּה לוֹ וּלְבָנָיו עַד עוֹלָם וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. שְׁנַאֲמַר (שמואל א כה כח-כט) "כִּי עֲשֵׂה יַעֲשֶׂה ה' לְאֲדָנָי בַּיִת נֶאֱמָן כִּי מְלַחְמֹת ה' אֲדָנָי נִלְחָם וְרָעָה לֹא תִמָּצֵא בָּךְ... וְהִיְתָה נִפְשׁ אֲדָנָי צְרוּרָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֶת ה' אֶל-לֵהִיךְ".

"כי ה' א-להיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנך קדוש"

פסוקי חיזוק, אמונה ובטחון ללוחמי מלחמות ה'

מוגש באהבה ובהוקרה לכל העומדים במערכה על משמר ארץ הקודש ולהלחם ולנקום באויב הרצחני

מאת אגודת 'קדושת ציון' - התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש

שמואל ב פרק י פסוק יב

חֶזֶק וְנִתְחַזַּק בְּעַד-עַמּוּנוֹ וּבְעַד עַרְי אֶל-לִהְיוֹנוּ וְהו' יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו.

נחמיה פרק ד פסוק ח

וְאֵרָא וְאֶקוּם וְאֹמַר אֶל-הַחֲרִים וְאֶל-הַסְּגָנִים וְאֶל-יֵתֵר הָעָם אֶל-תִּירָאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת-אֲד-נִי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא זְכְרוּ וְהִלַּחְמוּ עַל-אֲחֵיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנֵיכֶם.

תהלים פרק קמד פסוקים א-ב

לְדוֹדוֹ בְּרוּךְ ה' צוּרֵי הַמַּלְמַד יָדֵי לְקָרֵב אֲצַבְעוֹתַי לְמַלְחָמָה. חֲסֵדִי וּמִצּוֹדוֹתַי מִשְׁגָּבִי וּמִפְּלִטֵי לִי מִגִּבֹּרֵי וּבִזְרוֹתַי הַרְדֵּד עִמִּי תַחֲתֵי.

תהלים פרק סח פסוקים ב-ד

יָקוּם אֶל-לִהְיוֹם יִפּוּצוּ אוֹיְבָיו וַיִּנּוֹסוּ מִשְׁנָאוֹ מִפְּנָיו.

כַּהֲנַדֵּף עֵשׂוֹן תִּגְדַּף כַּהֲמַס דּוֹנֵג מִפְּנֵי-אִשׁ יֵאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֶל-לִהְיוֹם.

וַיִּצְדִּיקִים וַיִּשְׁמְחוּ וַיִּעֲלְצוּ לִפְנֵי אֶל-לִהְיוֹם וַיִּשְׁיִשׂוּ בְשִׂמְחָה.

תהלים פרק יח פסוקים לג-לט

הָאֵל-הַמְּאֲזִנֵי חֵיל וַיִּתֵּן תְּמִים דְּרָכָיו.

מִשׁוּבָה רַגְלֵי כְּאֵילוֹת וְעַל בְּמַתִּי וַעֲמִידוֹנִי.

מִלְמַד יָדֵי לְמַלְחָמָה וּנְחַתָּה קִשְׁת־נְחוּשָׁה זְרוּעֵתַי.

וַתִּתְּנוּ-לִי מִגֵּן יִשְׁעֵךָ וַיִּמְיֶנֶה תִּסְעָדֵנִי וַעֲנוּתֶךָ תִּרְבֵּנִי.

תִּרְחִיב צַעְדֵי תַחֲתֵי וְלֹא מַעְדוֹ קָרְסִלִּי.

אֲרֹדֹף אוֹיְבֵי וְאִשְׁיִגֵם וְלֹא-אֲשׁוּב עַד-כְּלוֹתֶם.

אֲמַחֲצֵם וְלֹא-יִכְלוּ קוּם יִפְּלוּ תַחַת רַגְלִי.

וַתִּאֲזַרְנֵי חֵיל לְמַלְחָמָה תִּכְרִיעַ קַמִּי תַחֲתֵי.

דברים פרק ז פסוקים יז-כא

כִּי תֹאמַר בְּלִבְכֶם רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אִיכָּה אוֹכַל לְהוֹרִישָׁם. לֹא תִירָא מֵהֶם זְכַר תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה ה' אֶל-לִהְיוֹךָ לְפָרְעָה וּלְכָל-מִצְרַיִם.

הַמַּסַּת הַגְּדֹלָת אֲשֶׁר-רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֵתֶת וְהַמַּפְתִּים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהָאֵרֶץ הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ ה' אֶל-לִהְיוֹךָ כִּי-יַעֲשֶׂה ה' אֶל-לִהְיוֹךָ לְכָל-הָעַמִּים אֲשֶׁר-אֵתָּה יִרָא מִפְּנֵיהֶם.

וְגַם אֶת-הַצְּרָעָה יִשְׁלַח ה' אֶל-לִהְיוֹךָ בְּסֶד-אֲבָד הַגִּשְׁאָרִים וְהַנְּסֻתָרִים מִפְּנֵיךָ.

לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי-ה' אֶל-לִהְיוֹךָ בְּקִרְבְּךָ אֶל-גְּדוֹל וְנוֹרָא.

דברים פרק יא פסוק כד

כֹּל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף-רַגְלֶכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מוֹן-הַמַּדְבָּר וְהַלְבַּנוֹן מוֹן-הַנְּהַר נְהַר-פָּרַת וְעַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן יִהְיֶה גְבֻלְכֶם.

תהלים פרק כ פסוקים ח-י

אֱלֹהֵי בְרִכָּה וְאֱלֹהֵי כְּסוּסִים וְאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם-ה' אֶל-לִהְיוֹנוּ נִזְכִּיר.

הִמָּה כָּרְעוּ וּנְפְלוּ וְאֲנַחְנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדַד.

ה' הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם-קְרָאוֹנוּ.

יחזקאל פרק כה פסוק יד

וְנִתְּתִי אֶת-נְקַמְתִּי בְּאִדּוֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְעֵשׂוֹ בְּאִדּוֹם כְּאִפִּי וְכַחֲמַתִּי וַיִּדְעוּ אֶת-נְקַמְתִּי נְאֻם אֲד-נִי (ה') [אֶל-לִהְיוֹם].

דברים פרק כ פסוקים א-ד

כִּי-תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל-אִיְבֹךָ וְרָאִיתָ סוּס וְרֶכֶב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי-ה' אֶל-לִהְיוֹךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךְ מֵאַרְצְ מִצְרַיִם.

וְהָיָה כִּקְרַבְכֶם אֶל-הַמַּלְחָמָה וּנְגַשׁ הַכְּהֵן וּדְבַר אֶל-הָעָם.

וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרִבִּים הַיּוֹם לְמַלְחָמָה עַל-אִיְבֵיכֶם אֶל-יַרְךָ לְכַבֵּם אֶל-תִּירָאוּ וְאֶל-תַּחֲפוּזוֹ וְאֶל-תַּעֲרִיצוֹ מִפְּנֵיהֶם.

כִּי ה' אֶל-לִהְיוֹכֶם הַהַלֵּךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם-אִיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם.